

ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง
ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

**Sustainability of the Field Latex Collecting Group of Rubber Farmers
in Tapae District, Satun Province**

เตือนใจ มีบุญ

Tuanjai Meebun

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Agribusiness Management**

Prince of Songkla University

2553

ชื่อสารนิพนธ์ ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง
 ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

ผู้เขียน นางเตือนใจ มีบุญย์

สาขาวิชา การจัดการธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล) (รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญา เจริญใจ)

.....กรรมการ
 (ดร.สิริรัตน์ เกียรติปฐมชัย)

.....
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุชัยญา ทองรักษ์)
 ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร

ชื่อสารนิพนธ์	ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล
ผู้เขียน	นางเตือนใจ มีบุญย์
สาขาวิชา	การจัดการธุรกิจเกษตร
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด การมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสด เพื่อสังเคราะห์ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งรวบรวมใน 4 ระดับ คือ (1) ระดับสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด จำนวน 79 ราย (2) ระดับคณะกรรมการกลุ่มน้ำยางสด จำนวน 8 ราย (3) ระดับคณะกรรมการป้อน้ำยางสด จำนวน 3 ราย และ (4) ระดับพนักงานสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง จำนวน 2 ราย และใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 45.35 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.16 คน โดยมีแรงงานในการทำสวนยางเฉลี่ย 2.86 คนต่อครัวเรือน สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดทั้งหมดมีอาชีพการทำสวนยางพาราเป็นหลัก โดยมีรายได้หลักจากการทำสวนยางพาราเฉลี่ย 238,099 บาทต่อปี และมีจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ย 142,099 บาทต่อปี มีเงินออมเฉลี่ย 21,342 บาทต่อครัวเรือน และมีภาระหนี้สินโดยเฉลี่ย 151,369 บาทต่อครัวเรือน มีพื้นที่สวนยางพาราเฉลี่ย 14.27 ไร่ต่อครัวเรือน สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดทั้งหมดตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกด้วยตนเอง โดยเป็นสมาชิกมาแล้ว 6 - 7 ปี ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มส่วนใหญ่เป็นแบบเครือญาติหรือเพื่อนบ้าน การขายผลผลิตของสมาชิกเกือบทั้งหมดขายให้กลุ่มน้ำยางสด และมีความพึงพอใจในการดำรงชีวิตในระดับมาก ภายหลังจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสด

สำหรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด โดยส่วนใหญ่สมาชิกมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกับกลุ่มทั้งกิจกรรมภายในและภายนอกกลุ่มในระดับปานกลาง สำหรับทัศนคติที่สมาชิกมีต่อการดำเนินกลุ่มอยู่ในระดับดีปานกลาง สมาชิกในแต่ละกลุ่มส่วนใหญ่มีจำนวน

เพิ่มขึ้น ในระยะ 4 – 5 ปี ที่ผ่านมา เนื่องจากส่วนหนึ่งเป็นเพราะแรงจูงใจจากเงินปันผลสิ้นปีที่สมาชิกได้รับ และอีกส่วนหนึ่ง คือ กลุ่มดูแลสมาชิกด้วยการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้สมาชิกและรวมทั้งชุมชนด้วย ซึ่งส่งผลให้การอยู่ร่วมระหว่างสมาชิก กลุ่มน้ำยางสด และชุมชนอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกัน

ผลการวิเคราะห์ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสด ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม สรุปได้ว่ากลุ่มน้ำยางสดทุกกลุ่มมีผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จและเกิดความยั่งยืนได้ในระดับหนึ่ง หากกลุ่มน้ำยางสดมีการปรับปรุงหรือพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การมีระบบการกรีดยางที่เหมาะสม การมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่มและชุมชน โดยเน้นกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีให้มากขึ้น สำหรับสภาพแวดล้อมในสวนยางสมาชิกควรเพิ่มการปลูกพืชร่วมยางและพืชแซมยาง เพื่อช่วยให้ระบบนิเวศในสวนยางดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้ผลผลิตของสมาชิกเพิ่มขึ้น ส่วนสภาพแวดล้อมโดยรอบที่ตั้งกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด ที่มีผลกระทบในบางช่วงควรมีการจัดระบบบำบัดอย่างมีมาตรฐาน จะส่งผลให้การรวมกลุ่มน้ำยางสดเกิดความยั่งยืนสืบไป

Minor Thesis Title	Sustainability of the Field Latex Collecting Group of Rubber Farmers in Tapae District, Satun Province
Author	Ms.Tuanjai Meebun
Major Program	Agribusiness Management
Academic Year	2009

Abstract

The research aims to study the social and economic features of the field latex collecting group, the members' participation and attitudes towards the field latex collecting group, the working condition and performance, problems and threats of the field latex collecting group in order to synthesize the sustainability of the field latex collecting group of rubber farmers in Tapae District, Satun Province. The data was comprised of 2 parts; the secondary and primary data. The data was compiled in 4 levels; (1) 79 field latex members (2) 8 committees of field latex collecting group (3) 3 buying site committees and (4) 2 officers from Office of Rubber Replanting Aid Fund. The descriptive statistics was implemented in the data analysis.

The results reveal that most of the members are male with the average age 45.35 years old. They are primary level educated. The average household members are 4.16 people. The workforce in rubber planting is 2.86 people each household in average. All of the members mainly work as rubber farmers. The main income deriving from rubber plantations is 238,099 baht per year in average. The household expense is 142,099 baht per year in average. The average saving amount is 21,342 baht per household. The average debt amount is 151,369 baht per household. The average land area is 14.27 rais per household. All of the members themselves make their own decisions to participate in the field latex collecting group. The farmers' membership has lasted for 6-7 years. The relationship within the group is mostly defined as relative or neighbor connection. The majorities sell their outputs to the field latex collecting group; meanwhile, they are highly satisfied with their living after being the members of the field latex collecting group.

In view of the members' participation of the field latex collecting group, the majorities participate and cooperate with the group in the internal and external activities in the moderate level. The members' attitude towards the group performance is in the moderate level. The

numbers of members have increased during past 4-5 years due to incentives from annual dividends. In addition, the welfares provided to the members and community result in the interdependent concurrence among the members, and community.

The analysis results of the sustainability of the field latex group in 3 aspects; economic, social, and environment, are summarized as details. All of the field latex groups achieve successful and sustainable performance in certain level. To enhance the members' yield quantity, the field latex group may implement the improvement or development in following aspects, which are proper tapping system, members' participatory withing the group and community, activities focusing on harmony. In view of the environment in rubber plantations, the members should increase the associated-crops due to the better ecology system in the plantation. In addition, the environment around the group location should be organized accordingly. Meanwhile, the waste water treatment should be properly implemented. All of the improvements will result in the sustainability of field latex collecting group onwards.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับคำปรึกษา การดูแลเอาใจใส่ จากรองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษา ตั้งแต่สัมมนา 1 สัมมนา 2 สัมมนา 3 จนกระทั่งสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญา เนิตโถม และดร.สิริรัตน์ เกียรติปฐมชัย กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ช่วยกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี นอกจากนี้ที่มีส่วนสำคัญกับความสำเร็จในสารนิพนธ์ฉบับนี้ คือ คุณชาดา พรหมมี และคณะพนักงานสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางอำเภอละงู จังหวัดสตูล ที่ให้ความอนุเคราะห์และความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ กับผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ รวมทั้งมิตรภาพที่ดี ระหว่างการเรียน คุณค่าและประโยชน์จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการีและครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งหมดให้แก่ผู้วิจัย

เตือนใจ มีบุญย์

มิถุนายน 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสาร	5
2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด	5
2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	16
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	32
3.1 ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล	32
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	38
4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด	38
4.2 ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มน้ำยางสด	48
4.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด	51
4.4 ทิศนคติของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด	57
4.5 ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสดและป่อน้ำยางสด	65
4.6 ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสด	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	91
5.1 สรุปผลการวิจัย	91
5.2 ข้อเสนอแนะ	102
5.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัย	107
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวกที่ 1 แบบสอบถามสำหรับสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด	111
ภาคผนวกที่ 2 แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการกลุ่มน้ำยางสด	119
ภาคผนวกที่ 3 แบบสอบถามสำหรับประธานหรือกรรมการบ่อน้ำยางสด	121
ภาคผนวกที่ 4 แบบสอบถามสำหรับพนักงานสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	122
ทำสวนยาง	
ภาคผนวกที่ 5 บัญชีสรุปผลการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด	123
ภาคผนวกที่ 6 ทะเบียนรายชื่อผู้รับซื้อน้ำยางสด	124
ประวัติผู้เขียน	125

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 จำนวนตัวอย่างในส่วนของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดจำแนกตามกลุ่ม	34
4.1 ลักษณะทางสังคมของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด	39
4.2 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด	42
4.3 โครงสร้างพื้นที่ทางการเกษตรของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด	47
4.4 ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวกับกลุ่มน้ำยางสด	49
4.5 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานและกิจกรรม	52
4.6 ทักษะของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด	58
4.7 ผลการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล ปี 2551 - 2552	69
4.8 ผลการดำเนินงานของบ่อน้ำยางสดท่าแพ จังหวัดสตูล ปี 2551 - 2552	78

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 การขายผลผลิตของเกษตรกรก่อนการเกิดกลุ่มน้ำยางสด	9
2.2 การขายผลผลิตของเกษตรกรหลังการเกิดกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด	10
3.1 กรอบแนวคิดว่าด้วยความยั่งยืน	37

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตยางธรรมชาติได้มากที่สุดในโลก ผลผลิตยางธรรมชาติของในปี 2551 มีทั้งสิ้น 3.08 ล้านตัน ในจำนวนนี้ส่งออก 2.70 ล้านตัน และใช้ในประเทศ 0.39 ล้านตัน (สถาบันวิจัยยาง, 2551) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังใช้ยางภายในประเทศเป็นอัตราส่วนที่น้อยมาก โดยยังต้องพึ่งพาการส่งออกไปยังต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้ราคายางไม่มีเสถียรภาพเพราะมีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา ผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดก็คงหนีไม่พ้นเกษตรกรชาวสวนยางนั่นเอง นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวแล้วเกษตรกรยังมีปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นทำให้ได้รับราคาที่ไม่เป็นธรรม จากปัญหาเหล่านี้จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรชาวสวนยางขึ้นอย่างอิสระไม่เป็นทางการ เรียกว่า “กลุ่มธรรมชาติ” เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองทางด้านราคาแต่ไม่ได้ผลมากนัก เนื่องจากพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นยังเป็นผู้กำหนดราคาเป็นสำคัญ หากเกษตรกรต้องการขายผลผลิตให้ได้ราคาดีโดยส่งขายให้กับโรงงานหรือบริษัท ก็ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพราะมีปัญหาเรื่องระยะทางที่อยู่ห่างไกล จึงยังต้องขายผ่านพ่อค้าคนกลางในที่สุด การรวมกลุ่มของเกษตรกรดังกล่าวจึงไม่ประสบความสำเร็จ

จากปัญหาการรวมกลุ่มของเกษตรกรชาวสวนยางที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย., 2535) ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมการปลูกแทนจากยางพันธุ์พื้นเมืองเป็นยางพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง และดูแลการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรชาวสวนยาง เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อประโยชน์ในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน สกย. จึงมีนโยบายให้มีการจัดตั้งกลุ่มพัฒนาขึ้นในปี 2535 โดยรวบรวมเกษตรกรชาวสวนยางรายย่อย ตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปแล้วจัดตั้งในรูปของ “กลุ่มพัฒนาสวนสงเคราะห์” ขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญ คือ ร่วมดำเนินกิจกรรมภายในกลุ่มเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรหรือสมาชิกภายในกลุ่ม ได้แก่ การรวมกลุ่มทำกิจกรรมทางด้าน การรวมกลุ่มทางด้านการประกอบอาชีพเสริม โดยมีหลักในการบริหารและจัดการกลุ่มอย่างมีระบบ โดยอยู่ภายใต้การดูแลและสนับสนุนของ สกย. มาตลอดจนถึงปัจจุบัน

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดสตูล (สกย.จ.สตูล) ให้ความสำคัญกับการจัดตั้งกลุ่มพัฒนาสวนสงเคราะห์เป็นอย่างมาก มีการจัดตั้งกลุ่มตั้งแต่ ปี 2535 – 2553 แล้วทั้งสิ้น จำนวน 117 กลุ่ม โดยการรวมกลุ่มส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรม

ทางการผลิตยางพาราและขายผลผลิต ได้แก่ การรวมกลุ่มกันผลิตและขายยางแผ่นดิบ แต่ภายหลังรูปแบบการขายผลผลิตของเกษตรกรในจังหวัดสตูล เปลี่ยนจากการขายยางแผ่นดิบมาเป็นขายน้ำยางสดแทนถึง 90% เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าราคาไม่แตกต่างกันมากนัก เกษตรกรมีเวลาในการพักผ่อนมากขึ้น และที่สำคัญ คือ ได้เงินเร็ว (ชาติดา, 2544)

สทกย.จ.สตูล จึงใช้หลักการและแนวทางในการจัดตั้งกลุ่มพัฒนาสวนยางเคราะห้ซึ่งมีกิจกรรมทางการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่มีอยู่แล้ว คือ การรวมกลุ่มขายยางแผ่นดิบนั้นมาประยุกต์ใช้กับการรวมกลุ่มน้ำยางสด เพื่อให้ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับการขายผลผลิตของเกษตรกรชาวสวนยางแทน สทกย.จ.สตูล จึงเริ่มดำเนินการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา

สำหรับการเกิดกลุ่มน้ำยางสดขึ้นมานั้น สามารถตัดทอนพอคำคนกลางในระดับหมู่บ้านลงได้ ทำให้ได้รับราคาที่เป็นธรรมสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่มเป็นที่น่าพอใจ ผลกำไรที่ได้จากการบริหารกลุ่มส่วนหนึ่งนำมาแบ่งเป็นเงินปันผลให้กับสมาชิก ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งนำไปจัดสรรเป็นสวัสดิการในด้านต่างๆ แก่สมาชิกและชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดความรักสามัคคีภายในกลุ่มและชุมชน ส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางรวมไปถึงความเป็นอยู่ทางด้านสังคมดีขึ้น ถึงแม้ว่าการเกิดกลุ่มน้ำยางสดจะทำให้สามารถลดปัญหาทางด้านต่างๆ โดยเฉพาะการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางในระดับท้องถิ่นก็ตาม แต่ก็ยังประสบปัญหาทางด้านอื่นอีก เนื่องจากถูกเอารัดเอารัดจากการที่นำผลผลิตไปส่งขายในระดับอำเภอและจังหวัด จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้เกษตรกรชาวสวนยางที่เป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเกิดแนวคิดร่วมกัน โดยร่วมกันจัดตั้งบ่อน้ำยางสดขึ้นมาในท้องถิ่น เพื่อต้องการตัดทอนพอคำคนกลางในระดับอำเภอและระดับจังหวัดออกไป โดยการรวบรวมน้ำยางสดจากกลุ่มน้ำยางสดที่เป็นสมาชิกและนำไปส่งโรงงานหรือบริษัทด้วยตนเอง การเกิดกลุ่มน้ำยางสดและพัฒนาเป็นบ่อน้ำยางสดได้นั้น ทำให้การบริหารของกลุ่มเกิดประสิทธิภาพและสร้างผลกำไรให้กับสมาชิกเพิ่มมากขึ้นมาโดยตลอด (ชาติดา, 2548)

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่มน้ำยางสด ประสบความสำเร็จในด้านการยกระดับราคาที่เกษตรกรได้รับ จนสามารถสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจในการที่จะศึกษาถึงลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด การมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด ลักษณะการดำเนินงาน ปัญหา และผลของการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด เพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวมาสังเคราะห์ว่ามีปัจจัยที่สำคัญใดที่ส่งผลให้การรวมกลุ่มน้ำยางสดเกิดความยั่งยืนและพึ่งพาตนเองได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล
- 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล
- 3) เพื่อศึกษาลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสดในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล
- 4) เพื่อสังเคราะห์ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องความยั่งยืนในการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยางในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล ผู้วิจัยกำหนดความยั่งยืนของกลุ่มน้ำยางสด ออกเป็น 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม จำนวนสมาชิก ปริมาณธุรกิจ (น้ำยางสด) เป็นต้น
- 2) ด้านสังคม ได้แก่ ทัศนคติของสมาชิกในกลุ่ม การมีส่วนร่วมภายในกลุ่มและชุมชน สวัสดิการในด้านต่าง ๆ ที่ให้กับสมาชิกและชุมชน เป็นต้น
- 3) ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ตั้งโรงเรือนของกลุ่มน้ำยางสด สภาพแวดล้อมในสวนยาง เป็นต้น

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ที่ศึกษา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และระยะเวลาการเก็บข้อมูล ดังนี้

- 1) พื้นที่ ศึกษา คือ อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล เนื่องจากมีพื้นที่การปลูกยางพาราหนาแน่น โดยมีพื้นที่ 57,146 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.95 ของพื้นที่ปลูกยางทั้งหมดของจังหวัดสตูล และที่สำคัญคือ มีการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยางมากที่สุดในจังหวัดสตูล โดยในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 27 กลุ่ม ซึ่งกระจายอยู่ในทั้ง 4 ตำบล คือ (1) ตำบลท่าแพ (2) ตำบลท่าเรือ (3) ตำบลแปะ-ระ (4) ตำบลสาคร ผู้วิจัยทำการศึกษาทั้ง 4 ตำบลในอำเภอท่าแพ โดยเลือกกลุ่มน้ำยางสดในแต่ละตำบลที่บริหารจัดการอยู่ในเกณฑ์ดี ตำบลละ 2 กลุ่ม ดังนี้

- (1) ตำบลท่าแพ คือ กลุ่มปลักหว้า กลุ่มบุญโล๊ะ
- (2) ตำบลท่าเรือ คือ กลุ่มวังปริง กลุ่มพรุดันอ้อ 1
- (3) ตำบลแปะ-ระ คือ กลุ่มสวนเทศ กลุ่มนาโต๊ะขุน
- (4) ตำบลสาคร คือ กลุ่มคลองบัน 2 กลุ่มคลองบัน 3

2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มี 4 ระดับ คือ

(1) ระดับสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด โดยสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ตำบลละ 1 กลุ่ม รวม 4 กลุ่ม จากนั้นสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของสมาชิกในแต่ละกลุ่ม ได้จำนวนตัวอย่างรวม 79 ราย

(2) ระดับคณะกรรมการกลุ่มน้ำยางสด เลือกสัมภาษณ์ประธาน กลุ่มละ 1 ราย จากกลุ่มน้ำยางสดตำบลละ 2 กลุ่ม รวม 8 ราย

(3) ระดับคณะกรรมการบ่อน้ำยางสด ในอำเภอท่าแพมีเพียง 1 บ่อ เลือกสัมภาษณ์ประธาน ผู้จัดการ และเลขานุการ ของบ่อน้ำยางสด รวม 3 ราย

(4) ระดับพนักงาน สกย. เลือกสัมภาษณ์พนักงานผู้ที่มีบทบาทในการเริ่มดำเนินการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสด จำนวน 1 ราย และผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงกับกลุ่มน้ำยางสด และบ่อน้ำยางสด จำนวน 1 ราย รวม 2 ราย

3) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนมกราคม - มีนาคม 2553

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

สามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มน้ำยางสดที่ประสบความสำเร็จถ่ายทอดสู่กลุ่มเกษตรกรเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ ในส่วนของหน่วยงานในภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปประกอบการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนากลุ่มน้ำยางสดให้เกิดความยั่งยืนสืบไป และผู้ที่สนใจจะศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องที่ต่อเนื่องกัน อาทิเช่น ศักยภาพของตลาดน้ำยางสด การพัฒนาบ่อน้ำยางสด สามารถนำข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไปประกอบการศึกษาหรือประยุกต์ใช้ต่อไปได้

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

การตรวจสอบเอกสารในบทนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมและเรียบเรียงบทความและงานวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วมาประกอบ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิด และแนวทางในเรื่องที่ทำการวิจัย โดยจำแนกการตรวจสอบเอกสารออกเป็นประเด็นหลัก ดังนี้

- 2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด
- 2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด

การดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดเริ่มตั้งแต่ความเป็นมาของการเกิดกลุ่มน้ำยางสด สถานการณ์กลุ่มน้ำยางสดของจังหวัดสตูล และการดำเนินงานและบริหารจัดการกลุ่มน้ำยางสด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ความเป็นมาของการรวมกลุ่มน้ำยางสด

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (2535) ได้ให้ความช่วยเหลือชาวสวนยางมาตั้งแต่ปี 2504 โดยมีภารกิจเริ่มแรกโดยมุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงพันธุ์ยางเก่าให้เป็นยางพันธุ์ดีที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูงกว่าเดิม จากผลการดำเนินงานของ สกย. ทำให้ประเทศไทยมีเนื้อที่สวนยางกว่า 14 ล้านไร่ เป็นผลให้ผลผลิตยางพาราของไทยมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก ตั้งแต่ปี 2534 เป็นต้นมา ซึ่งผลผลิตร้อยละ 90 ส่งออก ส่วนที่เหลือใช้ในประเทศ

สืบเนื่องจากเมื่อปี 2535 ได้เกิดภาวะราคายางตกต่ำอย่างยิ่ง ราคายางแผ่นดิบลดลงอย่างน่าตกใจ เหลือราคาเพียง 12 – 13 บาท/กิโลกรัม ในขณะที่มีการวิเคราะห์ด้านต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบในเวลานั้น 17 บาท/กิโลกรัม เกษตรกรประสบปัญหาในการประกอบอาชีพการทำสวนยางเป็นอย่างมาก ประกอบกับเกษตรกรชาวสวนยางยังถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง แต่เกษตรกรพยายามที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว โดยการรวมกลุ่มกันขายผลผลิตเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง แต่ก็ประสบความล้มเหลวเพราะกลุ่มไม่สามารถบริหารจัดการเองได้ ทาง สกย. จึงเห็นความสำคัญของการจัดตั้งกลุ่มของเกษตรกรชาวสวนยางเป็นอย่างมาก จึงมีนโยบายให้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรขึ้นในปี 2535 โดยรวบรวมเกษตรกรชาวสวนยางรายย่อยตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป รวมกันเป็นกลุ่มแล้วตั้งในรูปของ “กลุ่มพัฒนาสวนสงเคราะห์” เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรรายย่อย ในการทำกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การแปรรูป

ตลอดไปจนถึงการขายผลผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐาน หรือการรวมกลุ่มกันในการประกอบอาชีพ โดยมีหลักในการบริหารและจัดการกลุ่ม ภายใต้การดูแลของพนักงาน สกย. เป็นต้นมา ซึ่งทาง สกย. ได้มีนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับและรายละเอียดในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยาง ตลอดจนบทบาทของผู้นำและสมาชิกในกลุ่ม ดังต่อไปนี้

1) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่ม

1.1) เพื่อให้เกษตรกรชาวสวนยางรวมกลุ่มกันในการทำธุรกรรมและพัฒนาให้เป็นสถาบันนิติบุคคล

1.2) พัฒนาคุณภาพผลผลิต ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มรายได้

1.3) ส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวสวนยางให้เป็นสังคมที่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

1.4) เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มให้เชื่อมโยงกันในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับอำเภอ จังหวัด และในระดับประเทศต่อไป

2) เป้าหมายของการจัดตั้งกลุ่ม

2.1) เกษตรกรชาวสวนยางทั้งหมดเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม

2.2) พัฒนากลุ่มให้ร่วมกันทำธุรกรรมในการรวบรวมพัฒนาคุณภาพผลผลิต ลดต้นทุนและเพิ่มรายได้

2.3) ให้กลุ่มสามารถพัฒนาต่อไปเพื่อจัดตั้งเป็นสถาบันเกษตรกรที่มั่นคง

3) วิธีการจัดตั้งกลุ่ม

3.1) พนักงาน สกย. ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มตามเป้าหมายที่ สกย. กำหนด โดยสนองตอบ ความต้องการของเกษตรกรชาวสวนยาง โดยให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านที่มีสวนยาง

3.2) การประชุมชี้แจง โดยให้พนักงาน สกย. เข้าไปประชุมตามวันเวลาที่นัดไว้เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงเหตุผลในการรวมกลุ่ม วัตถุประสงค์กลุ่ม ร่างระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม (ตามแบบร่างของทาง สกย.)

3.3) ให้สมาชิกยื่นใบสมัคร และจัดทำข้อมูลกลุ่ม ตามแบบฟอร์มการจัดตั้งกลุ่มของทาง สกย.

3.4) การคัดเลือกกรรมการกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่บริหารกลุ่มโดยมีพนักงาน ของ สกย. เป็นที่ปรึกษา คณะกรรมการประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เหนรัญญิก เลขานุการ และกรรมการ จำนวนตามความเหมาะสม โดยไม่เกิน 15 คนและไม่ต่ำกว่า 5 คน

4) บทบาทหน้าที่ของสมาชิกของกลุ่ม

- 4.1) ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่ม
- 4.2) เข้าร่วมทำธุรกรรม ตามหน้าที่ของสมาชิกที่ได้รับ
- 4.3) ร่วมสร้างความสามัคคี ซื่อสัตย์ เสียสละให้เกิดขึ้นในกลุ่ม
- 4.4) ร่วมกันในการติดตามดูแลการดำเนินธุรกรรมของกลุ่ม
- 4.5) ส่งเสริมเผยแพร่กิจการกลุ่ม
- 4.6) ร่วมกันให้มีการออมทรัพย์ภายในกลุ่ม

5) บทบาทหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม

- 5.1) ร่วมประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนากลุ่มเกษตรกรในการทำธุรกรรมของกลุ่มกับพนักงาน สกย. ปีละ 1 ครั้ง
- 5.2) ร่วมประชุมสรุปผลการดำเนินธุรกรรมของกลุ่มและกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา ในทุก 3 เดือน
- 5.3) จัดทำตารางกำหนดการประชุมกลุ่มหรือตามที่สมาชิกเสนอเป็นรายปี
- 5.4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกทำธุรกรรมร่วมกัน
- 5.5) แจ้งข่าวสารและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สมาชิกรับทราบ
- 5.6) ส่งเสริมให้สมาชิกได้มีการระดมเงินออมในกลุ่มเพื่อสนับสนุนการทำธุรกรรม
- 5.7) เป็นผู้แทนกลุ่มในการเข้าร่วมประชุมและประสานงานกับหน่วยงานในภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สกย. กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์การเกษตร ในการกำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนากลุ่ม
- 5.8) ร่วมในการแก้ไขปัญหาที่มีในกลุ่มและของสมาชิก
- 5.9) ร่วมจัดทำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเพื่อใช้ในการปรับเปลี่ยนพัฒนาทุก ๆ ปี

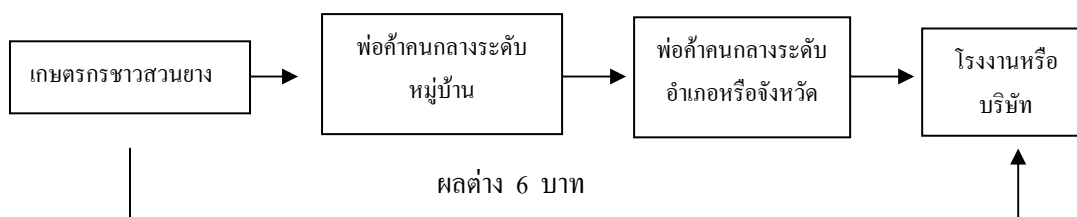
จากกฎระเบียบและข้อบังคับที่ทาง สกย. ได้กำหนดเพื่อจัดตั้งกลุ่มพัฒนาสวนสงเคราะห์ หลังจากนั้นจึงเกิดกลุ่มพัฒนาสวนสงเคราะห์ขึ้นมา โดยการรวมกลุ่มของเกษตรกรชาวสวนยาง เพื่อทำกิจกรรมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการรวมกลุ่มกิจกรรมเกี่ยวกับยางพารา ได้แก่ การรวมกลุ่มผลิตและขายยางแผ่นดิบ แต่ในภายหลังพบว่าเกษตรกรไม่ต้องการผลิตยางแผ่นดิบเนื่องจากปัจจัยหลาย ๆ ด้านด้วยกัน เช่น ต้องรอเวลาหลายวันจึงจะสามารถขายผลผลิตได้ และมีขั้นตอนในการผลิตที่ยุ่งยากและใช้เวลานาน เป็นต้น จึงเปลี่ยนรูปแบบการขายผลผลิตจากยางแผ่นดิบมาขายน้ำยางสดแทน เพราะสามารถรับเงินได้ทันที สกย. จึงใช้นโยบายในการ

จัดตั้งกลุ่มพัฒนาสวนสงเคราะห์ซึ่งมีการทำกิจกรรม หรือการรวมกลุ่มผลิตยางแผ่นดิบของเกษตรกรชาวสวนอยู่แล้วเปลี่ยนมาเป็นการรวมกลุ่มน้ำยางสดแทน เพื่อให้ตรงกับความต้องการ และสอดคล้องกับการขายผลผลิตของเกษตรกรชาวสวนยาง

2.1.2 ความเป็นมาและสถานการณ์ในการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดของจังหวัดสตูล

ธาดา พรหมมี (2544) ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลในการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดของจังหวัดสตูลไว้ว่า สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดสตูล (สทย.สตูล) ได้ศึกษาและสำรวจพฤติกรรมรูปแบบการขายผลผลิตของเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดสตูลพบว่าจากเดิมขายผลผลิตในรูปแบบของยางแผ่นดิบ แต่ปัจจุบันปรับเปลี่ยนมาขายในรูปแบบของน้ำยางสดถึง 90% เนื่องจากได้เงินเร็ว สะดวก ลดการใช้แรงงาน มีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้นสามารถนำไปทำกิจกรรมอย่างอื่นเพื่อเสริมรายได้ในครอบครัวได้และที่สำคัญคือ ราคาน้ำยางสดกับราคายางแผ่นดิบแตกต่างกันไม่มากนัก หรือในบางครั้งราคาของน้ำยางสดเท่ากับหรือสูงกว่าราคาของยางแผ่นดิบเสียด้วยซ้ำ

จากการปรับเปลี่ยนการขายผลผลิตของเกษตรกรชาวสวนยางจากขายยางแผ่นดิบมาเป็นการขายน้ำยางสดแทนนั้น ในส่วนของระบบตลาดที่เกษตรกรนำน้ำยางสดไปขายนั้น ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด 2-3 ระดับ ด้วยกัน จึงจะไปถึงโรงงานหรือบริษัทที่รับซื้อน้ำยางสด ทำให้ราคาที่เกษตรกรควรจะได้รับต่ำกว่าราคาที่ควรจะได้ถึงกิโลกรัมละ 6 บาท (ภาพที่ 2.1) โดยไม่ได้นับรวมถึงการเอาเรียดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลางในเรื่องอื่นๆ อาทิ เช่น การวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (% DRC) และการชั่งน้ำหนักน้ำยางสด เพราะในขณะนั้นเกษตรกรชาวสวนยางมีความรู้เรื่องการวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (% DRC) น้อยมาก เนื่องจากการขายน้ำยางสดยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับเกษตรกร ดังนั้นเกษตรกรจึงถูกเอาเรียดเอาเปรียบทางด้านต่าง ๆ จากพ่อค้าคนกลางมาโดยตลอด สทย.จ.สตูล จึงรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการขายผลผลิตของเกษตรกรเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จนทำให้เกิดมีการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดขึ้น เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและให้ตรงกับความต้องการในการขายผลผลิตของเกษตรกรโดยใช้แนวนโยบาย กฎระเบียบ และข้อบังคับจากการตั้งกลุ่มพัฒนาสวนสงเคราะห์มาเป็นพื้นฐาน ซึ่งมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรชาวสวนยางอยู่แล้ว โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มน้ำยางสดแทน โดยรายละเอียดระเบียบและข้อบังคับอย่างอื่น ที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มน้ำยางสด ทางกลุ่มน้ำยางสดจะเป็นผู้ร่างระเบียบเพิ่มเติมขึ้นมาเอง ในการรวมกลุ่มน้ำยางสดขึ้นมาทำให้สามารถตัดตอนพ่อค้าคนกลางในระดับหมู่บ้านออกไปได้

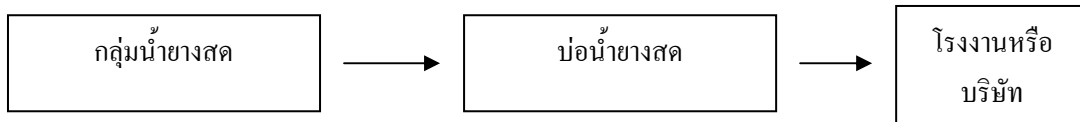
ภาพที่ 2.1 การขายผลผลิตของเกษตรกรก่อนการเกิดกลุ่มน้ำยางสด

สำหรับการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดสร้างความไม่พอใจให้กับพ่อค้าคนกลางเป็นอย่างมาก เนื่องจากเกิดการเกิดกลุ่มน้ำยางสดทำให้พ่อค้าคนกลางเสียผลประโยชน์ เพราะเกษตรกรชาวสวนยางจะนำผลผลิตไปขายกับกลุ่มน้ำยางสดแทน ในการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสด สกย.จ.สตูล ต้องคอยดูแลการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดอย่างใกล้ชิด โดยในการประชุมหารือเกี่ยวกับการตั้งกลุ่มน้ำยางสด พนักงานของ สกย.จ.สตูล จะเข้าร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง และคอยแนะนำถึงผลประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับเมื่อเกิดกลุ่มน้ำยางสดขึ้น หรือการนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการรวมกลุ่มน้ำยางสดที่ประสบความสำเร็จแล้ว จากการร่วมมือร่วมใจกันหลาย ๆ ฝ่าย จนสามารถจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดได้ในที่สุด สำหรับกลุ่มน้ำยางสดกลุ่มแรกที่เกิดขึ้นในจังหวัดสตูล คือ “กลุ่มสวนเทศ” ได้จัดตั้งขึ้นใน เดือนมิถุนายน 2544 หลังจากนั้นเป็นต้นมามีการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดมาเรื่อย ๆ ปัจจุบัน สกย.จ.สตูล สามารถดำเนินการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดรวมทั้งสิ้น 92 กลุ่ม ในส่วนของอำเภอท่าแพซึ่งเป็นพื้นที่ทำการศึกษาก็ได้มีการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดมากที่สุดรวมทั้งสิ้น 27 กลุ่ม โดยมีกลุ่มสวนเทศรวมอยู่ในจำนวนดังกล่าวด้วย

2.1.3 การรวมกลุ่มน้ำยางสดพัฒนาสู่การเป็นบ่อน้ำยางสด

ธาดา พรหมมี (2548) ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการรวมกลุ่มน้ำยางสดพัฒนาสู่การเป็นบ่อน้ำยางสดไว้ว่า การรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง ถึงแม้จะทำให้สามารถตัดทอนพ่อค้าคนกลางในระดับหมู่บ้านได้ แต่เกษตรกรก็ยังประสบปัญหาเรื่องราคาผลผลิต (น้ำยางสด) ที่ส่งไปขายในระดับอำเภอและจังหวัด เพราะยังถูกพ่อค้าคนกลางทั้งสองระดับเอารัดเอาเปรียบมาโดยตลอด จึงทำให้กลุ่มน้ำยางสดหลาย ๆ กลุ่มเกิดแนวคิดร่วมกันที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว มีการจัดประชุมร่วมกันหลายครั้ง โดยมีพนักงานของ สกย.จ.สตูล เข้าร่วมประชุมคอยให้คำปรึกษามาโดยตลอด และมีความเห็นตรงกันว่าควรจัดให้มีบ่อน้ำยางสดในท้องถิ่นขึ้น ซึ่งบ่อน้ำยางสดดังกล่าวเกิดจากการรวมตัวกันระหว่างกลุ่มน้ำยางสดหลาย ๆ กลุ่มมารวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต้องการรวบรวมน้ำยางสดจากกลุ่มน้ำยางสดที่เป็นสมาชิก

และนำน้ำยางสดส่งไปขายยังโรงงานหรือบริษัทโดยตรง ทำให้สามารถตัดทอนพ่อค้าคนกลาง ในระดับอำเภอและระดับจังหวัดออกไปได้ (ภาพที่ 2.2)

ภาพที่ 2.2 การขายผลผลิตของเกษตรกรหลังการเกิดกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด

สำหรับบ่อน้ำยางสดแห่งแรกของจังหวัดสตูล คือ “บ่อน้ำยางสดสหกรณ์กองทุนสวนยาง วังใหม่พัฒนา จำกัด (สทย.วังใหม่)” จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2548 แต่รูปแบบการเกิดบ่อน้ำยางสดแห่งนี้เกิดจากการที่ปริมาณน้ำยางสดของสมาชิกในสหกรณ์ฯ มีมากจนเกินกำลังการผลิตยางแผ่นรวมคว้นของสหกรณ์ฯ ซึ่งโดยปกติ สหกรณ์ฯ สามารถผลิตยางแผ่นรวมคว้นจากปริมาณน้ำยางสด 2,000 – 2,500 กิโลกรัม/วัน แต่ในบางช่วงปริมาณน้ำยางสดของสมาชิกมีมากถึง 3,000 – 4,000 กิโลกรัม หาก สหกรณ์ฯ เก็บน้ำยางสดไว้นานคุณสมบัติทางเคมีของน้ำยางสดจะเปลี่ยนไป ในช่วงแรกๆ สหกรณ์ฯ จึงหาวิธีจัดการน้ำยางสดของสมาชิก โดยการนำน้ำยางสดส่วนที่เหลือไปขายกับพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น ซึ่งถูกพ่อค้าคนกลางเอารัดเอาเปรียบทางด้านราคา จึงทำให้เกิดแนวคิดในการจัดตั้งบ่อน้ำยางสดขึ้นมา เพราะนอกจากจะรับซื้อน้ำยางสดจากสมาชิกภายในสหกรณ์ฯ แล้ว ก็ยังรับซื้อจากสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดในเครือข่ายของสหกรณ์ฯ อีกด้วย รูปแบบการดำเนินการจึงเกิดเป็น 2 ลักษณะคือ น้ำยางสดส่วนหนึ่งนำไปผลิตเป็นยางแผ่นรวมคว้นซึ่งเป็นหน้าที่หลักของสหกรณ์ฯ ส่วนน้ำยางสดส่วนที่สองนำไปขายยังบริษัทหรือโรงงานโดยตรง แต่ในบางครั้งหากราคาน้ำยางสดสูงกว่าราคาขายแผ่นรวมคว้นมาก หรือราคาต่างกันไม่มากนัก หากนำมาบวกกับค่าดำเนินการในการผลิตยางแผ่นรวมคว้นแล้วผลกำไรได้น้อย สหกรณ์ฯ จะขายน้ำยางสดเพียงอย่างเดียวโดยไม่ผลิตยางแผ่นรวมคว้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของตลาดในขณะนั้น

ในส่วนของบ่อน้ำยางสดท่าแพ เป็นบ่อน้ำยางสดบ่อที่สอง จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2548 โดยมีรูปแบบดำเนินการ คือ รวบรวมและรับซื้อน้ำยางสดจากกลุ่มน้ำยางสดที่เป็นสมาชิกแล้วนำส่งขายบริษัทหรือโรงงานโดยตรง จากผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างผลกำไรให้กับบ่อน้ำยางสดและสมาชิกอย่างเป็นที่น่าพอใจ ต่อมาในเวลาไม่นานบ่อน้ำยางสดท่าแพ สามารถจดทะเบียนตั้งเป็น “สหกรณ์กองทุนน้ำยางสดท่าแพ จำกัด” เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2548 โดยได้รับการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ ตามมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นบ่อน้ำยางสดที่สามารถจัดตั้งเป็นสหกรณ์บ่อน้ำยางสดแห่งแรกของประเทศไทย โดย

ลักษณะการดำเนินงานเป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของพระราชบัญญัติสหกรณ์แห่งประเทศไทย ทำให้รูปแบบการดำเนินงานเป็นอย่างไรระบบมากยิ่งขึ้น ปัจจุบัน สกย.จ.สตูล สามารถจัดตั้งบ่อน้ำยางสดได้รวมทั้งสิ้น จำนวน 4 บ่อด้วยกัน ซึ่งทั้ง 4 บ่อ เป็นเครือข่ายซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถสร้างอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้า บริษัทหรือโรงงานได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

การเกิดกลุ่มน้ำยางสดและสามารถพัฒนามาเป็นบ่อน้ำยางสดได้นั้น ทำให้การบริหารจัดการของกลุ่มน้ำยางสดมีประสิทธิภาพและสร้างกำไรให้กับสมาชิกเพิ่มขึ้น โดยอยู่ในความดูแลและการสนับสนุนของ สกย.จ.สตูล คอยให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาในการจัดการบริหารกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสดมาโดยตลอด ในบางครั้งมีการนำกลุ่มเกษตรกรไปศึกษาดูงานต่างสถานที่เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น สามารถนำมาเป็นแนวคิดและประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มของตนเองได้ หรือมีการจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ภายในกลุ่มและชุมชน เช่น การแข่งขันกีฬา งานเลี้ยงสังสรรค์ต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นการเสริมสร้างให้เกิดความสามัคคีอันดีภายในกลุ่มและชุมชน เพื่อจะทำให้กลุ่มน้ำยางสดเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไปได้

2.1.4 ขั้นตอนการดำเนินงานของการรวมกลุ่มน้ำยางสด

ธาดา พรหมมี (2544) ได้สรุปขั้นตอนในการดำเนินงานของการรวมกลุ่มน้ำยางสดไว้ว่า เริ่มตั้งแต่ สกย. ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดให้กับเกษตรกร หรือเกษตรกรรวบรวมสมาชิกที่มีความประสงค์ต้องการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดแล้วมาแจ้งกับทาง สกย. จากนั้นพนักงานผู้รับผิดชอบในพื้นที่ก็จะร่วมดำเนินการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดกับเกษตรกรร่วมกัน ซึ่งการดำเนินกิจกรรมรับซื้อน้ำยางสดของกลุ่มน้ำยางสด ตลอดจนการบริหารจัดการของกลุ่มน้ำยางสดนั้น ขั้นตอนในการดำเนินงาน มีดังนี้

1) การดำเนินงานในการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสด โดยนำรูปแบบจากการจัดตั้งกลุ่มพัฒนาสวนสงเคราะห์ของ สกย. ได้แก่ นโยบาย กฎระเบียบ และข้อบังคับ เป็นพื้นฐานในการกำกับดูแลในการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสด เพียงแต่มีรายละเอียดในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมเข้ามาบางส่วน เพื่อเข้ากับการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อตกลงของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกภายในกลุ่ม ขั้นตอนในการจัดตั้งกลุ่ม มีดังนี้

1.1) พนักงานของ สกย. ร่วมประชุมกับสมาชิกกลุ่มเกษตรกรสำหรับผู้ที่สนใจและต้องการสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด อธิบายเกี่ยวกับการจัดการดำเนินงานในการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสด เช่น การวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) การตั้งราคาขายทั้งของทางกลุ่มน้ำยางสดและของพ่อค้าคนกลางเพื่อเปรียบเทียบราคากัน การจัดทำบัญชีในการรับซื้อน้ำยางสด

ส่วนกฎ กติกา ระเบียบ และการแบ่งผลกำไร ขึ้นอยู่กับการตกลงของสมาชิกภายในกลุ่มซึ่งแต่ละกลุ่มจะไม่เหมือนกัน แต่กฎและกติกาของกลุ่มนี้่างสดทุกกลุ่มจะต้องมีและสมาชิกต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด คือ สมาชิกต้องไม่ผสมน้ำหรือสิ่งเจือปนลงไปใต้น้ำ่างสด และต้องขายน้ำ่างสดให้กับกลุ่มเท่านั้น หากสมาชิกไม่ปฏิบัติตามทั้งสองประการถือว่าพ้นจากการเป็นสมาชิกทันที

1.2) คำนวณค่าการลงทุนเริ่มแรก เนื่องจากต้องมีการจัดหาปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดตั้งกลุ่มน้ำ่างสด ได้แก่ โรงเรือนที่รับซื้อน้ำ่างสด เครื่องใช้และอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับซื้อน้ำ่างสด เช่น เครื่องชั่ง ถังบีกขนาด 1,800–2,000 ลิตร บ่อรวมหรือถัง 200 ลิตร เครื่องมือในการวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) เอกสารทางบัญชีที่ใช้ประกอบการรับซื้อน้ำ่างสด รถบรรทุกน้ำ่างสด อาจจะซื้อหรือเช่าก็ได้ขึ้นอยู่กับทุนหรือข้อตกลงของแต่ละกลุ่มเป็นต้น เมื่อทราบว่าจะต้องจัดหาปัจจัยอะไรบ้างและต้องใช้เงินทุนเท่าใดแล้ว จึงมีการระดมหุ้นจากสมาชิกตามจำนวนเงินลงทุนที่ต้องการโดยใช้วิธีการกำหนดเป็นหุ้น ๆ ละเท่า ๆ กันแล้วแต่ความสมัครใจของสมาชิกว่าต้องการซื้อหุ้นเท่าใดหรือการลงทุนของสมาชิกเท่ากันหมดขึ้นอยู่กับข้อตกลงของสมาชิกภายในกลุ่มหากเงินลงทุนไม่เพียงพออาจจะต้องกู้เงินจากสถาบันภายนอก เช่น ธ.ก.ส. สกย.

1.3) เลือกประธานและกรรมการบริหารกลุ่มตามจำนวนความเหมาะสม โดยไม่เกิน 15 คนและไม่น้อยกว่า 5 คน โดยส่วนใหญ่คณะกรรมการกลุ่มน้ำ่างสด แต่ละกลุ่มจะอยู่ในตำแหน่งวาระ ละ 2 ปี ซึ่งตำแหน่งของคณะกรรมการหลัก ๆ ของกลุ่มน้ำ่างสด มีอยู่ด้วยกัน 5–6 ตำแหน่ง ได้แก่ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก การเงินและบัญชี และผู้ตรวจสอบบัญชี

หลังจากมีการเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่มน้ำ่างสดเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการกลุ่มก็จะประชุมร่วมกันเพื่อที่จะหาที่ตั้งโรงเรือนในการรับซื้อน้ำ่างสด โดยส่วนใหญ่ที่ตั้งของโรงเรือนในการรับซื้อน้ำ่างสดจะอยู่ตรงศูนย์กลางระหว่างสวนยางหรือที่ตั้งบ้านเรือนของสมาชิกในกลุ่ม โดยที่ตั้งดังกล่าวจะเน้นเรื่องความสะดวกในการสัญจรไปมาของสมาชิกที่จะนำน้ำ่างสดมาขาย เพราะไม่เช่นนั้นแล้วในบางจุดที่ตั้งของกลุ่มน้ำ่างสดที่มีจุดรับซื้อของพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นตั้งอยู่ระหว่างกลุ่มน้ำ่างสดแล้ว หากสมาชิกไม่สะดวกในการนำน้ำ่างสดมาขายให้กับกลุ่ม สมาชิกก็จะขายให้กับพ่อค้าคนกลางทันที เมื่อทุกอย่างเตรียมพร้อมหมดแล้วซึ่งได้แก่ เงินทุน โรงเรือนหรือจุดรับซื้อ เครื่องมือ อุปกรณ์ เป็นต้น กลุ่มน้ำ่างสดก็สามารถดำเนินการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำ่างสดจากสมาชิกได้

2) การรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดของกลุ่มน้ำยางสด

2.1) สมาชิกในกลุ่มน้ำยางสดนำน้ำยางสดมาขายหรือรวบรวมยังกลุ่มน้ำยางสด โดยน้ำยางสดต้องไม่ผสมน้ำหรือสิ่งเจือปนอื่นใดลงไป

2.2) กลุ่มน้ำยางสดรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดจากสมาชิก จากนั้นก็จะนำตัวอย่างของน้ำยางสดวัดหาเปอร์เซ็นต์ของเนื้อยางแห้ง (%DRC) เพื่อที่จะได้จ่ายเงินให้สมาชิกในภายหลัง

ในการรับค่าน้ำยางสดของสมาชิก โดยการนำน้ำยางสดมาวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) เมื่อได้ค่าเท่าใดนำมาคูณกับปริมาณน้ำยางสด ก็จะได้ปริมาณของเนื้อยางแห้ง จากนั้นนำมาคูณกับราคายางก็จะได้อัตราค่าน้ำยางสดออกมา โดยทางกลุ่มน้ำยางสดก็จะจ่ายเงินให้กับสมาชิก ลักษณะการจ่ายเงินอาจจะจ่ายภายในวันเดียวกับที่สมาชิกขายน้ำยางสดหรือในวันถัดไปแล้วแต่ข้อตกลงและวิธีการในการวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) ของกลุ่มว่าใช้วิธีใด

สุทัศน์ ภูมิวิจิตรชัย (2547) ได้อธิบายถึงการหาปริมาณเนื้อยางแห้ง (Dry Rubber Content) หรือเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) ว่ามีอยู่หลายวิธี แต่ละวิธีได้มีการประยุกต์ใช้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละงาน วิธีที่นิยมใช้กันในปัจจุบันมี 2 วิธี ได้แก่

วิธีที่ 1 วิธีมาตรฐานในห้องปฏิบัติการใช้น้ำยาง 10 - 15 กรัม เป็นตัวแทนตัวอย่างน้ำยางที่จะหาน้ำหนักยางแห้ง ซึ่งให้ค่าถูกต้องที่สุด แล้วจับตัวด้วยกรดอซิติก 2 เปอร์เซ็นต์ ริดตัวอย่างน้ำยางที่จับตัวแข็งแล้วให้มีขนาดยาว 22 มิลลิเมตร ล้างให้สะอาดด้วยน้ำอีก 2 - 3 ครั้ง แล้วนำไปอบแห้งในตู้อบที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส ประมาณ 16 ชั่วโมง แล้วนำมาปล่อยให้เย็นในโถแก้วระบบสุญญากาศที่มีการดูดความชื้นประมาณ 15 นาที แล้วจึงนำไปชั่งบนเครื่องชั่งชนิดละเอียด

วิธีที่ 2 วิธีวัดความหนาแน่น โดยธรรมชาติของน้ำยางจะมีความหนาแน่น 0.98 % โดยอนุภาคของยางจะแขวนลอยอยู่ในน้ำ อนุภาคเนื้อฝอยน้ำ ลักษณะของการแขวนลอยนี้จะอยู่ในลักษณะที่ไม่ชนกัน แต่จะมีแรงผลัดเนื่องจากมีประจุเป็นลบ จึงทำให้อนุภาคยางกระจายทั่วไปในส่วนที่เป็นของเหลว อุปกรณ์ที่ใช้วัดความหนาแน่นของน้ำยางนั้นมีชื่อเรียกว่า ลาทกโซมิเตอร์(เมโทรเล็ก) ถ้าในน้ำยางมีอนุภาคของยางหนาแน่นมาก (น้ำยางมีความเข้มข้นมาก) ลาทกโซมิเตอร์จะจมลงมากและค่าบนหลอดแก้วจะอ่านได้มาก แสดงว่าน้ำยางมีปริมาณเนื้อยางแห้งสูง แต่ถ้าเมื่อใดน้ำยางมีอนุภาคของยางหนาแน่นน้อยลง ลาทกโซมิเตอร์จะลอยสูงขึ้น ค่าที่อ่านได้บนก้านหลอดแก้วจะน้อยลง แสดงว่าน้ำยางมีปริมาณเนื้อยางแห้งต่ำ

ในอดีตกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่นิยมใช้เครื่องลาเทคโซมิเตอร์ (เมโทรเล็ก) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “การใช้ลูกแก้ว” วัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) ของน้ำยางสดแต่ละพบบ ปัญหาเรื่องความคลาดเคลื่อน และการผสมสิ่งแปลกปลอมหรือน้ำลงไป ซึ่งตรวจสอบได้ยาก ทำให้เปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) ที่ออกมาไม่ถูกต้อง ส่วนการใช้วิธีอบแห้งโดยใช้ตู้อบยางแห้งนั้นไม่ค่อยเป็นที่นิยมกันมากนัก ถึงแม้ว่าจะมีความถูกต้องและแม่นยำมากที่สุด แต่ข้อจำกัดของวิธีนี้ คือ ยุ่งยากและใช้เวลานาน เกษตรกรชาวสวนยางหรือสมาชิกที่นำน้ำยางสดมาขายส่วนใหญ่ต้องการได้รับเงินในทันที หากใช้วิธีนี้ต้องได้รับเงินในวันถัดไป และที่สำคัญสมาชิกไม่มั่นใจในความซื่อสัตย์ของผู้ที่ทำการวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) โดยวิธีอบแห้ง เพราะต้องผ่านวิธีการทำและทราบผลในวันรุ่งขึ้น ไม่สามารถเห็นด้วยตาตัวเองได้ กลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่ใช้วิธีนี้น้อยมาก

ปัจจุบันกลุ่มน้ำยางสดเลือกใช้วิธีอบแห้งแต่เป็นแบบวิธีอบแห้งอย่างรวดเร็ว โดยใช้เครื่องไมโครเวฟในการวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) ซึ่งเป็นวิธีเดียวกันกับที่พ่อค้าใช้ในการรับซื้อน้ำยางสดและกรรมวิธีคล้ายกับวิธีอบแห้ง แต่สามารถทราบผลเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) ภายในเวลาไม่เกิน 10 นาที และสมาชิกสามารถรับเงินค่าน้ำยางสดได้ทันที

2.3) กลุ่มน้ำยางสดจะรวบรวมน้ำยางสดจากสมาชิกไปรวมไว้ในบ่อเดียวกันแล้วเติมสารเคมีลงไป จากนั้นก็นำส่งบ่อน้ำยางสดในท้องถิ่น ซึ่งบ่อน้ำยางสดที่ส่งนั้นแล้วแต่ข้อตกลงของสมาชิกว่าจะส่งไปยังบ่อใด อาจเป็นพ่อค้าของเอกชนหรือบ่อน้ำยางสดที่สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเป็นสมาชิก เช่น บ่อน้ำยางสดท่าแพ ส่วนวิธีการจ่ายเงินก็เช่นเดียวกันแล้วแต่ระเบียบและกติกาของกลุ่มที่ได้ตกลงกันไว้

กระบวนการในการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดในแต่ละวันของกลุ่มน้ำยางสดก็จะหมุนเวียนไปเช่นนี้โดยตลอด และจะมีการจ่ายเงินปันผลจากการดำเนินงานของกลุ่มเป็นงวด ซึ่งแล้วแต่ข้อตกลงหรือมติของกลุ่มน้ำยางสดว่าจะจ่ายในลักษณะใด เช่น ปันผลทุกวัน ทุก ๆ 3 เดือน หรือ ทุก ๆ 4 เดือน แต่ส่วนใหญ่กลุ่มน้ำยางสดจะปันผลปีละ 1 ครั้ง

3) หลักในการบริหารและจัดการในการรวมกลุ่มน้ำยางสด

หลักในการบริหารจัดการกลุ่มน้ำยางสดให้เกิดประสิทธิภาพ และส่งผลมายังสมาชิกภายในกลุ่มนั้น มีหลักใหญ่ ๆ อยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ บริหารคน บริหารงาน และบริหารสินค้าและตลาด ซึ่งรายละเอียดในการบริหารจัดการกลุ่มน้ำยางสด มีดังนี้

3.1) บริหารคน สมาชิกกลุ่มน้ำยางสด คือ หัวใจหลักในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการกลุ่มให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบ 2 ส่วน คือ คณะกรรมการและสมาชิก โดยคณะกรรมการกลุ่มต้องบริหารจัดการกลุ่มอย่างโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ส่วน

สมาชิกเมื่อเลือกตั้งคณะกรรมการขึ้นมาแล้วต้องไว้วางใจในการบริหารจัดการกลุ่ม โดยเมื่อมีปัญหาใด ๆ ต้องปรึกษาหารือกันหรือพูดคุยกันภายในกลุ่ม หลีกเลี่ยงการพูดคุยกันภายนอกกลุ่มให้มากที่สุด เพราะจะเป็นบ่อเกิดของความแตกแยกได้ ดังนั้นหากต้องการให้กลุ่มน้ำยางสดดำเนินอยู่ได้อย่างยั่งยืนและตลอดไปทั้งคณะกรรมการและสมาชิกต้องร่วมมือและพร้อมใจกันบริหารจัดการกลุ่มน้ำยางสด

3.2) บริหารงาน กลุ่มน้ำยางสดต้องสร้างระบบป้องกันการโกงหรือการทุจริตในการดำเนินงานภายในกลุ่ม เช่น การจัดทำบัญชีที่ถูกต้องและโปร่งใส สมาชิกหรือคณะกรรมการของกลุ่มสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา ข้อมูลในการดำเนินงานเป็นปัจจุบัน มีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานภายในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ สมาชิกทุกคนจึงควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม ไม่ใช่ให้เป็นที่ของคณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่มเพียงอย่างเดียว สมาชิกทุกคนต้องถือหลักที่ว่า “หลายช่วยอดดีกว่าหัวเดียว” ต้องร่วมคิดร่วมตัดสินใจ เมื่อเกิดปัญหาไม่ควรกล่าวโทษกัน ควรหาวิธีการที่จะแก้ไขดีกว่า เช่น เกิดปัญหาสมาชิกนำผลผลิตไปขายภายนอกกลุ่ม ซึ่งสมาชิกทุกคนต้องช่วยกันพุดจาหรือชี้แจงให้เพื่อนสมาชิกทราบถึงผลประโยชน์โดยรวมที่ขายผลผลิตให้กับกลุ่ม พยายามที่จะให้สมาชิกดังกล่าวกลับมาขายกับกลุ่มให้ได้ หรือการที่ต้องการเปลี่ยนการดำเนินงานของกลุ่ม ก็ต้องผ่านมติของกลุ่ม ไม่ใช่ผู้ใดผู้หนึ่งตัดสินใจเพียงผู้เดียว

3.3) บริหารสินค้าและตลาด สำหรับในการบริหารสินค้าหรือน้ำยางสดนั้น เน้นเรื่องคุณภาพของสินค้า คือน้ำยางสดเป็นสิ่งสำคัญ โดยการที่สมาชิกทุกคนต้องเคารพกฎและกติกาของกลุ่มที่ห้ามมิให้ใส่ น้ำหรือสิ่งอื่นใดลงไป ในน้ำยางสดโดยเด็ดขาด เพราะมิฉะนั้นแล้วจะส่งผลกับเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) ทั้งของสมาชิกและในภาพรวมของกลุ่ม ซึ่งย่อมหมายถึงรายได้และผลกำไรที่จะได้รับลดน้อยลงไป ในปัจจุบันปัญหาเรื่องของการใส่สิ่งแปลกปลอมหรือน้ำลงไป ในน้ำยางสด ของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดนั้นแทบจะไม่มี เนื่องจากว่ามีกฎระเบียบบังคับ และสมาชิกส่วนใหญ่ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัดและมีความเข้าใจถึงผลเสียดังกล่าว ซึ่งน้ำยางสดของกลุ่มจะเป็นที่ต้องการของพ่อค้าในท้องถิ่น เนื่องจากมีความมั่นใจว่าเป็นน้ำยางสดที่มีคุณภาพดีและปราศจากสิ่งปลอมปนใด ๆ ทั้งสิ้น ส่วนการบริหารตลาดนั้นทางกลุ่มต้องติดตามสถานการณ์เกี่ยวกับเรื่องของยางพารา ราคาขายราคาตลาดล่วงหน้า และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และหากมีเวลาควรจะศึกษาข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย เช่น การไปศึกษาดูงานของกลุ่มน้ำยางสดในพื้นที่ เช่น ในอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ซึ่งประสบความสำเร็จในเรื่องการรวมกลุ่มน้ำยางสดแล้วเช่นกัน เพื่อจะได้นำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้กับกลุ่มของตนได้

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกลุ่มน้ำยางสดตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน การบริหารจัดการกลุ่มน้ำยางสดในทุก ๆ ด้านนั้น อยู่ภายใต้การดูแลและสนับสนุนของหน่วยงานในภาครัฐ คือ สกย. ซึ่งคอยเป็นที่ปรึกษาและช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ มาโดยตลอด อาทิเช่น การมีนโยบายมอบปัจจัยการผลิตให้กับกลุ่มน้ำยางสด ได้แก่ ถังบีกบรรจุน้ำยางสด ตาชั่ง กระจาด ไวท์บอร์ด เป็นต้น การอบรมในเรื่องการทำบัญชีแก่กลุ่มน้ำยางสด การนำเกษตรกรไปทัศนศึกษาดูงานในที่ต่าง ๆ หรือจัดให้มีการประชุมเครือข่ายของกลุ่มน้ำยางสด ทุก ๆ 2 เดือน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมาพบปะพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อได้แนวทางในการแก้ปัญหาของกลุ่มน้ำยางสดได้ ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดเกิดประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น แต่ประการสำคัญที่สุดคงอยู่ที่ตัวของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเองว่าจะร่วมมือร่วมใจกันและสามารถบริหารจัดการกลุ่มน้ำยางสดได้เพียงใด ซึ่งหัวใจหลักที่สมาชิกในกลุ่มน้ำยางสดต้องตระหนักอยู่ตลอดเวลา คือ ต้องเชื่อใจซึ่งกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะสิ่งนี้จะเป็นตัวที่จะขับเคลื่อนให้การรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยางอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไปภายใต้การพึ่งพาตนเองได้

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง สามารถดำเนินงานโดยประสบความสำเร็จและเกิดความยั่งยืนได้นั้น ต้องศึกษาทฤษฎีที่มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบกันด้วย ได้แก่ การรวมกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่ม ภาวะผู้นำ ทัศนคติ ความยั่งยืน มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่ม

เกรียงศักดิ์ ปัทมเรขา (2533) ได้อธิบายว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป รวมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกันอย่างชัดเจน และความสัมพันธ์ของสมาชิกมีปฏิริยาโต้ตอบกันและกันมากกว่าบุคคลนอกกลุ่ม การรวมกลุ่มมีเหตุผลมาจากปัจจัย 3 ประการ คือ ด้านเศรษฐกิจ เช่น ผลประโยชน์จากการประกอบอาชีพ ด้านสังคม เช่น ความมั่นคง สังคม สถานภาพ และด้านกายภาพหรือสภาพแวดล้อม เช่น การมีถิ่นฐานที่ใกล้เคียงกัน โอกาสที่จะมีความเกี่ยวข้องกันมีมาก

สุนทร หงส์ลดารมภ์ (2528) ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานของการรวมกลุ่มเกษตรกรไว้ว่า จากการที่คนเราเกิดมาจะอยู่แต่เพียงลำพังคนเดียวไม่ได้ จำเป็นต้องอยู่ร่วมกัน และพึ่งพาอาศัยกัน การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นสังคม โดยมีระบบหรือระเบียบของสังคมเป็นฐานรองรับการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มอาจสืบเนื่องมาจากมีอาณาเขตหรือพื้นที่ของที่อยู่อาศัย

ติดกันในละแวกเดียวกัน โดยไม่ได้มีกิจกรรมหรือวัตถุประสงค์ในการมาอยู่ร่วมกัน เพียงแต่อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนเท่านั้น แต่สำหรับการรวมกลุ่มบางกลุ่มที่เกิดขึ้นมานั้นไม่ได้มีปัจจัยทางด้านพื้นที่เป็นตัวกำหนด แต่เป็นเพราะมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สำหรับการรวมกลุ่มเป็นการนำเอาความหลากหลายทางความคิดของแต่ละคนมาพัฒนาาร่วมกัน เพื่อการเสริมฐานแนวคิดของแต่ละคนให้เกิดความกว้างและเพิ่มพูนความสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดแนวคิดร่วมกันบนฐานความอิสระเสรีของแต่ละคนไป โดยการยอมรับแนวคิดซึ่งกันและกันภายในกลุ่มเพื่อการพัฒนากลุ่มให้อยู่ได้ตลอดไป

สำหรับตัวอย่างของการรวมกลุ่มที่ได้พบเห็นอยู่เสมอคือ การรวมกลุ่มกันในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมกลุ่มของอาชีพทางด้านเกษตร หรือการรวมกลุ่มของเกษตรกรนั่นเอง เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มักประสบปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตรอยู่เสมอ เช่น ราคาที่ถูกพ่อค้าเอาไรต์เอาเปรียบ ผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพ ปริมาณผลผลิตมีมากเกินไปจนล้นตลาด ซึ่งก็จะทำให้เกิดการรวมตัวหรือการรวมกลุ่มกันเองโดยธรรมชาติ เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองและแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการรวมกลุ่มของเกษตรกรนั้นต้องตั้งอยู่ที่บนพื้นฐานของความสมัครใจและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในส่วนของแกนนำกลุ่มหรือผู้นำของกลุ่ม จะต้องมีความสามารถและความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่มได้เป็นอย่างดีจึงจะทำให้กลุ่มสามารถยืนอยู่ได้เมื่อเกิดการรวมกลุ่มขึ้นมาแล้ว

สำหรับปัญหาที่มักจะเกิดกับการรวมกลุ่มเกษตรกรที่พบอยู่บ่อยครั้งนั้น คือ โดยพื้นฐานของคนไทยเราไม่มีวัฒนธรรมในการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งจริงจัง คนไทยรักการใช้ชีวิตแบบสบาย ๆ ไม่มีระบบระเบียบ ต่างคนต่างอยู่และต้องพึ่งผู้นำ การรวมกลุ่มเป็นไปแบบหลวม ๆ เมื่อผู้นำมีปัญหาหรือกลุ่มขาดผู้นำกลุ่มก็จะแตก หรือเมื่อได้รับประโยชน์ตามที่ตนต้องการแล้วก็จะไปคนละทิศคนละทาง กลุ่มก็เป็นอันต้องสลายไป และเมื่อออกไปทำด้วยตนเองแล้วก็ไม่สามารถที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นการที่กลุ่มเกษตรกรเมื่อรวมกลุ่มได้แล้ว บุคคลที่สำคัญที่สามารถทำให้กลุ่มอยู่ได้นั้นมีอยู่ด้วยกันสองส่วน คือ สมาชิกกลุ่มและผู้นำกลุ่มต้องร่วมมือร่วมใจกัน ไว้นือเชื่อใจกันจึงจะทำให้กลุ่มอยู่รอดได้ ซึ่งจะส่งผลประโยชน์มายังสมาชิกในกลุ่มทุกคน

ธนาคารออมสิน (2542) ได้จัดอบรมหลักสูตร “การบริหารและการจัดการกลุ่ม” โครงการสินเชื่อพัฒนาชนบท โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

การจัดการ หรือ การบริหาร หมายถึง การทำงานต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้นำ ผู้บริหารจะไม่ปฏิบัติงานเอง แต่จะเป็นผู้มอบหมายให้ทุกคนทำงาน

สั่งการ มอบหมายงาน ควบคุมการทำงาน และการติดตามประเมินผล เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์

การจัดการ เป็นงานที่มีความสำคัญอย่างมาก กล่าวคือ การเป็นผู้ประสานงานทุกส่วนที่เกี่ยวข้องในองค์กรให้ทำงานได้อย่างสอดคล้องกัน ธุรกิจไม่ว่าจะเป็นเรื่องการตลาด การผลิต การบริหาร และการเงิน หน้าที่ของผู้บริหาร คือ ประสานงานทุกงานในองค์กรให้เป็นไปด้วยดี บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งเป็นหัวใจของความสำเร็จกิจการ

บทบาทของผู้บริหารหรือผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ มี 2 ประการ คือ

1) ระบบงาน หมายถึง ทรัพยากรต่างๆ ที่ไม่มีชีวิต เช่น เงินทุน เครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น

2) ระบบคน หมายถึง การบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งมีความรู้สึกรู้คิด และเป็น ผู้ปฏิบัติงานในส่วนทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตให้ใช้งานได้อย่างคุ้มค่า และยังคงมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรบุคคลที่มีชีวิตจิตใจด้วย เพื่อให้ทุกคนทำงานด้วยความเต็มใจ และใช้ความสามารถอย่างเต็มที่

ปัจจัยในการจัดการหรือทรัพยากรที่ผู้บริหารจะต้องเข้าไปจัดการเพื่อให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ และเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์นั้น ประกอบด้วย

1) คน (Man) เป็นทรัพยากรที่มีค่ามากสำหรับองค์กร กิจการทุกอย่าง เครื่องมือ อุปกรณ์ทุกประเภท การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนภายในองค์กร เกี่ยวข้องกับคนทั้งนั้น ปริมาณ งานจะเป็นไปตามแผนและมีคุณภาพที่ต้องการได้ก็เกิดขึ้นจากการจัดการคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารหรือหัวหน้างานที่อยู่ในองค์กร จึงจะทำให้ผู้ที่อยู่ในองค์กรใช้ ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงาน มีความจงรักภักดี มีขวัญและกำลังใจที่ดี เพื่อการทำงาน ให้กับองค์กร

2) เครื่องจักร (Machine) หมายถึง เครื่องจักรที่จัดหามาเพื่อใช้ในหน่วยงาน ซึ่งมีค่ามี ราคาตามสภาพ ตามคุณภาพของเครื่องจักรนั้น การบริหารจัดการเครื่องจักร คือ การจัดการ ไม่ให้เกิดการสิ้นเปลือง และเกิดการสูญเสีย ถูกใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าและสะดวกในการนำมาใช้

3) เงินทุน (Money) นับว่าเป็นปัจจัยที่มีความจำเป็น การจัดการเรื่องเงินทุน เพื่อ นำมาใช้ในองค์กรจึงต้องถูกวางแผนให้เหมาะสมมีดอกเบี้ยต่ำ ถ้าเป็นส่วนเป็นเจ้าของก็ต้อง วางแผนการใช้ให้ชัดเจน

4) วัสดุสิ่งของ (Material) เป็นปัจจัยที่สำคัญไม่น้อยกว่าตัวอื่น จะต้องวางแผนในการใช้ สอยอย่างชัดเจน ตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ นำมาสู่การผลิตไม่ให้สูญเสีย ไม่ค้างสต็อกจนจมทุน คำนึงถึงการมีวัสดุสำหรับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา รู้จักสำรองในจำนวนที่ เหมาะสมไม่มากไม่น้อยจนเกินไป

ปัจจัยทั้ง 4 ประเภท เป็นปัจจัยในการจัดการโดยแท้จริง เพราะต้องมีการลงทุนทั้งสิ้น คนก็ต้องมีค่าใช้จ่ายในรูปของค่าจ้าง เครื่องจักรก็ต้องจัดซื้อ มา เงินทุนก็ต้องจ่ายโดยหวังจะมีกำไรจากการจ่ายเงินลงทุนไปในกิจการ และวัสดุสิ่งของก็ต้องใช้จ่ายและจัดหามาทุกปัจจัยจึงมีต้นทุนในตัวของมันเองทั้งสิ้น การจัดการจึงจำเป็นอย่างยิ่ง กิจการใดก็ตามถ้าเจ้าของไม่ได้เอาใจใส่กิจการนั้นก็มักจะล้มเหลว ตรงกันข้ามถ้าเจ้าของกิจการให้ความสำคัญดูแลเอาใจใส่ มีการเตรียมตัวตลอดเวลา พร้อมทั้งมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด กิจการนี้ก็จะดำเนินการไปได้ด้วยดี

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการมีอยู่ 4 ประการ

1) การตลาด (Market) คือ การตลาดที่ประกอบด้วยลูกค้าที่ซึ่งกิจกรรมจะมุ่งขายสินค้าหรือบริการที่ผลิตได้ให้บรรลุเป้าหมาย ย่อมขึ้นอยู่กับสภาวะเศรษฐกิจและการขยายตัวของรายได้ของประชากร รวมทั้งพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป

ธุรกิจจะสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับสินค้าที่ผลิตได้และสามารถขายและบริหารได้จนบรรลุเป้าหมายมีผลทำให้เกิดกำไร แต่ต้องขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตลาด ลักษณะความเป็นไปของตลาด การวิเคราะห์ตลาด และกลุ่มลูกค้า จึงนับได้ว่าปัจจัยภายนอกที่สำคัญ ฝ่ายจัดการจะต้องให้ความสนใจตลอดเวลา

2) วิธีการปฏิบัติงาน (Method) หมายถึง ระบบงาน ระเบียบ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงาน ระบบการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้นั้น สิ่งที่สำคัญ คือ วิธีการปฏิบัติงาน ถ้ากิจการใดมีวิธีการปฏิบัติที่ดี ประสิทธิภาพการปฏิบัติก็จะดี ไม่ว่าจะขั้นตอนไหนถ้าผู้ปฏิบัติเข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติงานแล้ว ก็ให้มั่นใจได้ว่าองค์กรพัฒนาไปได้อย่างแน่นอน

3) การจูงใจให้ปฏิบัติงาน (Motivate) ความต้องการของคนไม่มีที่สิ้นสุด แต่กำลังใจ ความคิดและการกระทำมีขีดจำกัด ในฐานะผู้อยู่ในจุดของการจัดการจึงควรมีวิธีการชักจูง หรือจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร ได้ทุ่มเทกำลังความคิดและใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงานนั้นจะต้องทำด้วยความพอใจ

4) วิธีการจัดการ (Management) นักบริหารหรือผู้นำจะต้องรับบทบาทหน้าที่ในการจัดการ โดยต้องมีวิธีการจัดการที่สามารถให้งานบรรลุความสำเร็จทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่วางแผนงาน จัดระบบงานภายใน การควบคุมการทำงาน การติดตามและการประเมินผล พร้อมทั้งต้องรู้จักวิธีการชักจูงการทำงานของผู้ที่อยู่ในองค์กรให้ทำงานอย่างเต็มที่ ดังนั้นวิธีการจัดการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารหรือผู้นำในองค์กร

2.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำกลุ่ม

อดัม ทูมโฆลิต (2545) ได้ศึกษาและอธิบายเกี่ยวกับเรื่องของผู้นำกลุ่ม ไว้ว่า

ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่ม และสามารถนำกลุ่มปฏิบัติงานต่างๆเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การให้ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งตัวผู้นำสามารถทำได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นเกิดภาวะผู้นำขึ้นภายในตัวเอง

ภาวะผู้นำ คือ กระบวนการที่สร้างแรงบันดาลใจให้คนอื่นทำงานหนักเพื่อที่จะให้บรรลุภารกิจที่ผู้นำปรารถนา ผู้นำจะต้องสามารถในการสร้างอิทธิพล โดยผ่านกระบวนการหลาย ๆ กระบวนการ เช่น การใช้อำนาจ การชักชวน การจูงใจ การสื่อสาร การบริหารจัดการ สำหรับการเป็นผู้หรือเกิดภาวะผู้นำของกลุ่มนั้นเกิดได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1) ผู้นำของกลุ่มที่เป็นทางการ เกิดจากการแต่งตั้งจากผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ที่สูงกว่ามีอำนาจหรืออิทธิพลในการให้รางวัล
- 2) ผู้นำของกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เกิดจากการเลือกในลักษณะที่ไม่เป็นทางการของสมาชิกในกลุ่ม สามารถเข้ากับสมาชิกในกลุ่มหรือตอบสนองความต้องการของสมาชิกในกลุ่มได้

2.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

จำแลง แสงจันทร์ (2547) ได้ศึกษาและอธิบายความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ (Attitude) คือ ความรู้สึก (Felt) ที่มีต่อสิ่งแวดลอมรอบ ๆ ตัวเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อบุคคล ในรูปของความชอบ ไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ และความพร้อมที่จะตอบสนองกับสิ่งดังกล่าวตลอดเวลา ดังนั้นทัศนคติของบุคคลนั้นสามารถสังเกตได้จากการแสดงออกของบุคคลนั้น ๆ ได้เช่นกัน

ธรรมชาติของทัศนคติ (Nature of Attitude)

- 1) ทัศนคติ เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลและจากประสบการณ์ที่เขาได้รับมา
- 2) ทัศนคติ เกิดจากความรู้สึกของบุคคลที่สะสมมานาน
- 3) ทัศนคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนทีแสดงออกมาโดยทั่ว ๆ ไปได้
- 4) ทัศนคติสามารถถ่ายทอดไปสู่คนอื่นได้ เช่น จากพ่อ – แม่ไปสู่ลูก
- 5) ทัศนคติมีการเปลี่ยนแปลงได้

องค์ประกอบของทัศนคติ (Attitude's Component) ประกอบด้วย

- 1) องค์ประกอบทางด้านความคิด (Cognitive Component) เช่นความรู้ ความเข้าใจ
- 2) องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกและจิตใจ (Affective Component) เช่น ความชอบ ความสบายใจ ความสนุกสนาน

3) องค์ประกอบทางด้านของการกระทำ (Action Tendency Component) เป็นทิศทางของการตอบสนองทางพฤติกรรม เช่น สนับสนุน ส่งเสริม เข้าร่วม หัวเราะ พุดคุย เป็นต้น การสร้างทัศนคติต่องาน มีแนวทางทำได้ดังนี้

- 1) การให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน
- 2) การจัดประสบการณ์ที่ดีเกี่ยวกับงาน
- 3) การจัดสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี
- 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น ระบบ ระเบียบของงาน
- 5) การให้คำแนะนำ /ปรึกษา เกี่ยวกับงาน
- 6) การให้การส่งเสริมพลังกลุ่มหรือการทำงานเป็นทีม
- 7) การให้แรงเสริมต่าง ๆ

ซึ่งแนวทางที่ได้กล่าวมานี้ จะสามารถช่วยก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีในการทำงานแก่คนในองค์กรและส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพ และนำพ่องค์การให้รอดได้

2.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความยั่งยืน

วินิตย์ จำรุงกุล (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความยั่งยืน การพัฒนา และการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยให้ความหมายเอาไว้ว่า

ความยั่งยืน คือ การสนับสนุนคำจูน การให้ดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง สามารถส่งต่อหรือถ่ายทอดไปสู่รุ่นต่อไปได้ หรือ การธำรง รักษาในระดับที่เป็นมาตรฐานไว้ โดยความยั่งยืนดังกล่าวต้องอยู่บนพื้นฐานของ 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากอยู่บนพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน นี้แล้ว ก็จะสามารถคงอยู่อย่างยั่งยืนได้ตลอดไป

“การพัฒนา” หมายถึง กิจกรรมหรือความเจริญที่ช่วยเพิ่มพูน ความเป็นอยู่ของมนุษย์ และสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

“การพัฒนาอย่างยั่งยืน” มีความหมายเช่นเดียวกันกับ “สามารถทำให้อยู่อย่างยั่งยืน” หมายถึง ระดับของทรัพยากรสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ หรือการสูญเสียทรัพยากรที่สามารถสร้างทดแทนได้ หรือ สามารถเติมให้เต็มได้ด้วยตัวของมันเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

วิบูลย์ เข็มเฉลิม (2540) ได้กล่าวถึงการพัฒนาเกษตรกรไทยในชนบท เพื่อความยั่งยืนในชุมชน เอาไว้ว่า การพัฒนาเกษตรกรในสังคมไทยในการช่วงแรกมีการพัฒนาภายใต้กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ การเรียนรู้และพัฒนาสิ่งใหม่ดำเนินไปอย่างสัมพันธ์และสอดคล้องกับการพัฒนาการของสังคม รวมไปถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ เป็นการพัฒนาที่สมดุลจนถึงยุคของการพัฒนาที่เน้นเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยเร่งเร้าการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการเกิดของ

อุตสาหกรรม การพาณิชย์ ระบบเกษตรกรรมเชิงเดี่ยว การเพาะปลูกเพื่อตอบสนองการส่งออก และเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคนานัปการ และรากเหง้าของปัญหา คือ ความไม่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น วนเกษตรและการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนในชุมชน คือ สองด้านของประสบการณ์ชีวิตที่ตอกย้ำให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เกษตรกรขาดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ขณะที่สังคมเน้นการจัดระบบการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ แต่กลับละเลยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับคนในสังคม

การที่ชุมชนเกษตรกรหรือสังคมเกษตรในบ้านเราจะก้าวไปสู่การพัฒนาเพื่อความยั่งยืนได้นั้น ต้องคำนึงถึง 3 มิติ ด้วยกัน คือ มิติทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ความพอเพียงของรายได้กับค่าใช้จ่าย การมีเงินออม การมีหนี้สิน การวางแผนอนาคตการใช้จ่ายเงิน การมีอาชีพเสริม ส่วนมิติทางด้านสังคม จะประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในชุมชน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การมีกิจกรรมร่วมกันในชุมชนเพื่อก่อให้เกิดความรักและความสามัคคีปรองดอง การร่วมกันทำกิจกรรมให้ก่อให้เกิดรายได้ ได้แก่การประกอบอาชีพเสริม เช่น กลุ่มแม่บ้านต่าง ๆ หรือการรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตปัจจัยการผลิตเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการทำเกษตรกรรม เช่น การรวมกลุ่มกันทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใช้ในการเกษตร การเพาะเห็ด การเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนหรือหากมีเหลือก็แบ่งขายสามารถก่อให้เกิดรายได้ในครัวเรือนได้ สำหรับมิติสุดท้ายคือ มิติทางด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทั่วไปในการเป็นอยู่ อาทิเช่น สภาพแวดล้อมภายในชุมชน สภาพแหล่งน้ำ สภาพทางอากาศ สภาพแวดล้อมทางเสียง สภาพแวดล้อมทางกลิ่น ซึ่งทั้ง 3 มิติ ล้วนแล้วต้องให้ความสำคัญในทุก ๆ ด้านให้เท่ากัน เพราะหากชุมชนมีการพัฒนาทางด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว เช่น พยายามมุ่งเน้นพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว โดยไม่คำนึงถึงทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมว่าจะได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง เช่น การเลี้ยงสุกรในปริมาณมาก ๆ โดยสถานที่ตั้งไม่ห่างจากชุมชนมากนัก การปล่อยสิ่งปฏิกูลลงสู่แม่น้ำลำคลอง มลภาวะทางกลิ่นที่ส่งกลิ่นรบกวนผู้คนในชุมชน หากไม่คำนึงหรือไม่จัดการ (เนื่องจากทำให้เกิดต้นทุนที่สูงขึ้นส่งผลกระทบต่อกำไรหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับ) จะก่อให้เกิดผลเสียในภาพรวมของคนภายในชุมชน ความยั่งยืนของชุมชนก็ย่อมไม่สามารถเกิดขึ้นมาได้ และการพัฒนาไปสู่รุ่นลูกรุ่นหลานคงเป็นไปได้ยากอย่างแน่นอน

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อภิญา รัตนไชย และบัญชา สมบูรณ์สุข (2540) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางภาคใต้ประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยาง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาของกลุ่ม สำหรับกลุ่มตัวอย่างใน

การวิจัยจำนวน 316 คน จากกลุ่มเกษตรกร 11 กลุ่มจากทั้งหมด 44 กลุ่มในจังหวัดสงขลา ทำการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย พบว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากที่สุด ร้อยละ 89.2 อายุเฉลี่ย 42.37 ปี เกษตรกรร้อยละ 52.9 อ่านเขียนได้ อาชีพหลักทำสวนยางมากที่สุด ร้อยละ 45.6 มีรายได้สุทธิต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี 59,270.48 บาท มีที่ดินสวนยางพาราถือครองเฉลี่ย 21.62 ไร่ ต่อครัวเรือน เป็นเจ้าของสวนยางพาราเองมากที่สุด ร้อยละ 60.07 มีสถานภาพเป็นสมาชิกกลุ่มร้อยละ 65.2 ระยะเวลาในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มโดยเฉลี่ย 8.74 ปี การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อต้องการความช่วยเหลือจากกลุ่มในด้านการตลาดมากที่สุดร้อยละ 39.9 และกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางมีอายุและระยะเวลาดำเนินการมาแล้ว โดยเฉลี่ย 10.25 ปี สภาพการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยาง พบว่า มีค่าเฉลี่ยทั้งหมด คือ 2.55 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และสามารถจำแนกกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางสามารถได้ 3 ระดับ คือ กลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางระดับสูง (ดี) มีค่าเฉลี่ยของค่าเฉลี่ยทั้งหมดของสภาพการดำเนินงาน 3.47 อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางระดับปานกลาง (พอใช้) มีค่าเฉลี่ยของค่าเฉลี่ยทั้งหมดของสภาพการดำเนินงาน 2.96 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางระดับต่ำ (ปรับปรุง) มีค่าเฉลี่ยของค่าเฉลี่ยทั้งหมดของสภาพการดำเนินงาน 2.28 อยู่ในเกณฑ์น้อย

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของกลุ่ม พบว่า ความสามารถในการต่อรองกับภายนอกกลุ่ม และการตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มได้ร้อยละ 30.43 สำหรับปัญหาในการดำเนินงานกลุ่มที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาขาดแคลนทุนหมุนเวียนและมีหนี้สิน ร้อยละ 18.3 และข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางมากที่สุด คือ รัฐควรมีนโยบายช่วยเหลือเรื่องเงินทุนระบบสินเชื่อและอุปกรณ์ ในการดำเนินการอย่างพอเพียงและต่อเนื่องร้อยละ 17.7

ทิพวรรณ จันดี (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบเศรษฐกิจ สังคม และการผลิตยางพารา และการดำเนินงานระหว่าง กลุ่มขายน้ำยางสด และกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและขายยางอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ วิวัฒนาการด้านเศรษฐกิจ สังคม และการผลิตยางพารา และการดำเนินงานระหว่างกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและขายยางกับกลุ่มขายหรือจำหน่ายน้ำยางสดในปัจจุบัน และปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการผลิต และการดำเนินงานระหว่างกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและขายยางกับกลุ่มขายหรือจำหน่ายน้ำยางสด โดยใช้วิธีวิเคราะห์ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งสถิติที่นำมาใช้

ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน เลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) โดยวิธี Pearson Product Movement Correlation เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์

ผลการศึกษาพบว่า สภาพทางสังคมของกลุ่มโดยส่วนใหญ่ สมาชิกกลุ่มมีสถานภาพสมรสในลักษณะแต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 83.07 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้น ป.1 – ป.4 ร้อยละ 64.61 และมีอาชีพหลักโดยส่วนใหญ่คือ ทำสวนยาง ร้อยละ 94.61 ทางด้านสภาพทางเศรษฐกิจของกลุ่มพบว่า รายได้สุทธิในรอบปีโดยเฉลี่ย 14,050 บาท/ปี เป็นรายได้จากภาคเกษตรโดยเฉลี่ย 13,585 บาท/ปี สมาชิกที่เป็นแรงงานในภาคเกษตรโดยเฉลี่ย 1,968 คน/ครัวเรือน และจำนวนแรงงานที่จ้างในภาคเกษตรโดยเฉลี่ย 1.045 คน/ครัวเรือน สภาพการผลิตพบว่า ปริมาณผลผลิตของทั้ง 2 กลุ่ม โดยเฉลี่ย 28.51 กก./วัน และรายได้จากการขายยางต่อครั้งเฉลี่ย 294 บาท สถานภาพการเป็นสมาชิกกลุ่มพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางโดยส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 93.07 สาเหตุที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเนื่องจากการตลาดมากที่สุด ร้อยละ 75.38

ส่วนปัญหาและอุปสรรคผลการศึกษาพบว่า โดยส่วนใหญ่กลุ่มจะมีปัญหาในเรื่องการตลาด เนื่องจากปัจจุบันราคายางตกต่ำ จึงทำให้สมาชิกกลุ่มหันไปจำหน่ายผลผลิตนอกกลุ่ม เนื่องจากพ่อค้าคนกลางเสนอราคาสูงกว่ากลุ่ม เพราะฉะนั้นข้อเสนอแนะที่จะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ คือ การที่รัฐยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือในรูปแบบของเงินอุดหนุน การฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องกลุ่มแก่สมาชิก และตัวของกลุ่มเองจะต้องมีโครงสร้างที่เข้มแข็ง มีการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกกลุ่มต่อไป

ยุพินพรรณ ทิริวิชานุกูล และ วันชัย เชาวลิตร (2542) ได้ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการดำเนินงานของสหกรณ์กองทุนสวนยาง จำกัด สมาชิกกลุ่มบ้านเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และความพึงพอใจของสมาชิกต่อการดำเนินงานของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ของสมาชิกกลุ่มบ้านเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยใช้การวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าความถี่ เป็นต้น ในการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยผลการศึกษาข้อมูลทางด้านสังคมและการสื่อสาร พบว่า มีสมาชิกเพศชายและเพศหญิงในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยเพศหญิงมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าเพศชาย สมาชิกมีอายุเฉลี่ย 50.7 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 85 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 96.7 เคยเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ มาก่อน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ และร้อยละ 88.3 สมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางด้วยตนเอง ส่วนด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่าพาหนะที่สะดวกที่สุดคือ

รถมอเตอร์ไซค์ สำหรับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องราคาขาย ร้อยละ 60 ได้รับข่าวสารจากสหกรณ์ และเพื่อนบ้านเนื่องจากมีความใกล้ชิด ส่วนข้อมูลด้านเศรษฐกิจ พบว่าพื้นฐานของอาชีพได้ดำเนินตามบรรพบุรุษ และสภาพทางกายภาพของชุมชนแห่งนี้เหมาะในการทำสวนยางมากที่สุด โดยสมาชิกมีพื้นที่เฉลี่ย 30.9 ไร่ ในพื้นที่ดังกล่าวใช้ในการทำสวนยางเฉลี่ย 25.1 ไร่

ส่วนความพึงพอใจของสมาชิกต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ พบว่า ด้านการบริหารสมาชิกมีความพึงพอใจในระดับสูง และพึงพอใจด้านการให้บริการ รายได้ที่เกิดจากการเป็นสมาชิก ด้านเทคนิคที่ได้รับในระดับปานกลาง

ปริยวรรณ ยั่งยืน (2543) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกขายน้ำยางสด และยางแผ่นดิบของเกษตรกรตำบลทุ่งคำเสา อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ทัศนคติที่มีผลทำให้เกษตรกรเลือกที่จะขายน้ำยางสดหรือยางแผ่นดิบ ตลอดจนเสนอแนวทางการตัดสินใจเลือกรูปแบบการผลิตเพื่อการขายของเกษตรกรชาวสวนยาง โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าไคสแควร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติพบว่า เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดมีจำนวนบุตรน้อยกว่าเกษตรกรที่ขายยางแผ่นดิบ มีการให้ความสำคัญของข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เกษตรกรที่ขายน้ำยางสดจะให้ความสำคัญของข้อมูลข่าวสารทางด้านราคาจากพ่อค้าในหมู่บ้าน สำหรับเกษตรกรที่ขายยางแผ่นดิบจะให้ความสำคัญของข้อมูลข่าวสารทางด้านราคาจากพ่อค้าในตลาด ส่วนการให้ความสำคัญของข้อมูลทางด้านวิชาการของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม (จะให้ความสำคัญเฉพาะพนักงานสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางและเกษตรกรตำบลเท่านั้น) โดยเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดจะให้ความสำคัญกับพนักงานสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางมากที่สุด ส่วนเกษตรกรที่ขายยางแผ่นดิบจะให้ความสำคัญในสัดส่วนที่เท่ากัน ดังนั้นหน่วยงานของรัฐควรฝึกอบรมและประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้าใจถึงแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลทางด้านราคา เพื่อผลประโยชน์ของเกษตรกรเอง ราคาผลผลิตที่ได้จะมีราคาไม่แตกต่างกันมากนัก โดยราคาขายแผ่นดิบจะมีราคาสูงกว่าราคาน้ำยางสดเพียงเล็กน้อยเท่านั้น สำหรับปริมาณผลผลิตของเกษตรกรที่ขายน้ำยางสดจะมีมากกว่าเกษตรกรที่ขายยางแผ่นดิบ และมีระยะจากสวนไปจุดรับซื้อที่ใกล้กว่าด้วย ดังนั้นหน่วยงานของรัฐควรจะสนับสนุนโรงงานแปรรูปน้ำยางสด รวมไปถึงด้านการตลาด ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเกษตรกรเป็นอย่างมาก

ในด้านทัศนคติที่มีต่อการเลือกขายยางของเกษตรกรส่วนใหญ่ของตัวอย่าง มีทัศนคติที่ดีในการผลิตน้ำยางสดเพื่อจำหน่าย เนื่องจากขั้นตอนการผลิตและจำหน่ายที่สะดวก รวดเร็ว และ

ได้รับรายได้ที่เร็วกว่า แต่เกษตรกรที่ขายยางแผ่นดิบก็ยังผลิตยางแผ่นดิบเพื่อจำหน่ายอยู่ เนื่องจากดูแลเก็บไว้ขายได้นานและง่ายกว่าน้ำยางสด

จากการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อการขายน้ำยางสดและขายยางแผ่นดิบของเกษตรกรเป็นอย่างมาก สามารถที่จะนำไปเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกรูปแบบการผลิตและการขายยางพาราว่าเกษตรกรควรผลิตและขายน้ำยางสดหรือยางแผ่นดิบ พร้อมทั้งเป็นแนวทางของรัฐบาลในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับชาวสวนยางได้เป็นอย่างดี

จิตรกร พงศติลล (2544) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ตลอดจนข้อเสนอแนะในการบริหารกลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์จากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา จำนวน 129 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 48 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 44 ไร่ มีผลผลิตยางพาราเฉลี่ย 109 กิโลกรัม/วัน มีรายได้จากการทำสวนยางพาราเฉลี่ย 65,566 บาท/ปี มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มเฉลี่ย 7.39 ปี เหตุผลของการรวมกลุ่มเพราะมีความต้องการด้านสินเชื่อมากที่สุด และร้อยละ 86.80 มีสถานะเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ด้วย

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ได้แก่ ระยะเวลาการจัดตั้งกลุ่ม ผู้นำและกรรมการกลุ่ม การติดต่อกับพนักงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม การเปิดรับข่าวสารของกลุ่ม ลักษณะของสมาชิกกลุ่ม บรรยากาศภายในกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม และการตัดสินใจร่วมกันในกลุ่ม ปัญหาในการดำเนินงาน คือ สมาชิกกลุ่มยังขาดความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม ดังนั้น ควรมีการจัดการฝึกอบรมจากพนักงานของรัฐ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการทางการเกษตรให้แก่สมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนข้อเสนอแนะในการบริหารงานของกลุ่มนั้น ควรคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ทางการตลาด มีความเข้าใจในการเคลื่อนไหวของราคาสินค้า และรู้ถึงคุณภาพและชนิดของสินค้าที่ตลาดต้องการ โดยเฉพาะยางพารา ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญเพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการ

ผลิตที่เหมาะสม รวมทั้งจะได้มีการบริหารงานกลุ่มในด้านธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีบทบาทสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรมากขึ้น ภาครัฐควรสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเกษตรกรแก่บุคลากรของรัฐ และปรับกลไกการบริหารงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบให้สอดคล้องกับการสร้างศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ อันจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกกลุ่มเกษตรกร และสังคมเกษตรโดยรวมสืบไป

ประดับดวง คงเลิศ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตยางพาราจากการทำยางแผ่นดิบเป็นการทำน้ำยางสดในตำบลนิคมพัฒนา กิ่งอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม การจัดสรรเวลา ของเกษตรกรชาวสวนยาง และผลทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตยางแผ่นดิบเป็นการทำน้ำยางสดในตำบลนิคมพัฒนา กิ่งอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ตลอดจนราคาเชิงเปรียบเทียบระหว่างราคาน้ำยางสดกับราคายางแผ่นดิบ โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกร 100 คน และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติที่ใช้พารามิเตอร์ในรูปของสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรโดยส่วนใหญ่อายุเฉลี่ย 42 ปี เป็นเจ้าของสวนยางขนาดเล็ก มีเนื้อที่ถือครองเฉลี่ย 18 ไร่ ทำสวนยางเป็นอาชีพหลัก ส่วนอาชีพรอง ได้แก่ การรับจ้างและทำสวนผลไม้ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากการขายผลผลิตยางแผ่นดิบเป็นน้ำยางสดทำมาแล้ว 3 ปี เนื่องจากการขายน้ำยางสดนั้นมีความสะดวกและได้รับผลตอบแทนอย่างรวดเร็ว โดยผลผลิตจะจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางเป็นส่วนใหญ่ จากการเปลี่ยนรูปแบบมาขายเป็นน้ำยางสดให้เกษตรกรมีเวลาว่างมากยิ่งขึ้น จึงมีเวลาเหลือพอในการประกอบอาชีพเสริมทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีเวลาในการพักผ่อนมากขึ้น สามารถมีเวลาให้กับครอบครัวได้เพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้เกษตรกรมีสุขภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจดีขึ้น รวมไปถึงการทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมสามารถทำได้เต็มที่ จึงส่งผลให้ชุมชนเกษตรกรมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น

ส่วนเรื่องความแตกต่างของค่าเฉลี่ยราคาขายแผ่นดิบและน้ำยางสด พบว่า ราคาเฉลี่ยยางแผ่นดิบไม่แตกต่างกับน้ำยางสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่การทำยางแผ่นดิบมีขั้นตอนในการแปรรูปที่ยุ่งยากมากกว่า และต้องใช้เวลาในการผลิตมากกว่า เกษตรกรจึงหันมาเปลี่ยนรูปแบบการจำหน่ายเป็นน้ำยางแทนการทำยางแผ่นดิบ

สันติ เลียดปทุม (2547) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ในจังหวัดสงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยาง การมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์กองทุนสวนยาง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของสหกรณ์กองทุนสวนยาง โดยสัมภาษณ์เกษตรกรชาวสวนยาง จำนวน 120 ราย จากสหกรณ์กองทุนสวนยาง 4 สหกรณ์ โดยใช้การวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาโดยใช้เครื่องมือทางสถิติ เช่น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ เป็นต้น และวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square)

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพสวนยางเป็นหลัก มีพื้นที่ถือครองสวนยางเฉลี่ย 10.0 ไร่ ระยะทางจากสวนถึงสหกรณ์เฉลี่ย 3 กิโลเมตร จึงทำให้สมาชิกสามารถนำผลผลิตน้ำยางสดมาขายให้กับสหกรณ์ทั้งหมด ส่งผลให้ทางสหกรณ์มีวัตถุดิบเพียงพอต่อการผลิตในแต่ละวัน สำหรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานในสหกรณ์นั้น สมาชิกเข้าร่วมประชุมเป็นอย่างดี แต่ไม่ค่อยมีการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้งในด้านการผลิตและการซื้อขายยางพารา ส่วนทางด้านทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์กองทุนสวนยาง มีทัศนคติที่ดีต่อบทบาทในการดำเนินงานจึงมีผลกับการเป็นสมาชิกไปในระยะยาว

ปัญหาและอุปสรรคของสหกรณ์กองทุนสวนยางที่พบ คือ ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง โดยเฉพาะไม้พื้นมีราคาแพง ทางด้านสมาชิกและกรรมการยังขาดความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการในระบบสหกรณ์ ทำให้มีผลกับการดำเนินงานของสหกรณ์ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์กองทุนสวนยาง มีหลายปัจจัยด้วยกัน คือ ปัจจัยแรกอาชีพรองของสมาชิกสหกรณ์ หากสมาชิกทำนาเป็นอาชีพรองทำให้เกิดรายได้น้อยก็จะให้ความสำคัญและใช้เวลาทำงานร่วมกับสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่มีอาชีพรองทำสวน ซึ่งมีรายได้ดีกว่าการทำนาส่งผลให้สมาชิกให้ความสำคัญกับสหกรณ์น้อยกว่า ปัจจัยที่สอง คือ ขนาดของสวนยางที่ถือครอง หากสมาชิกมีเนื้อที่ถือครองน้อยก็จะกรีดยางและส่งน้ำยางขายกับสหกรณ์ด้วยตัวเอง จึงทำให้เกิดความใกล้ชิดกับสหกรณ์ต่างกับสมาชิกที่มีเนื้อที่ถือครองมากจะต้องจ้างแรงงานกรีดยางและส่งขายน้ำยาง จึงขาดความใกล้ชิดกับสหกรณ์ ส่วนปัจจัยสุดท้าย คือ การกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์ หากสมาชิกกู้เงินจาก ธกส. ซึ่งมีความน่าเชื่อถือและมีเกณฑ์การเรียกชำระหนี้เข้มงวด จะทำให้สมาชิกตั้งใจทำสวนยางเพื่อทำงานหาเงินมาชำระหนี้มากกว่าสมาชิกที่กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น เช่น สหกรณ์การเกษตร หรือกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีความเข้มงวดน้อยกว่า จากปัจจัยที่กล่าวมานั้นล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์กองทุนสวนยางทั้งสิ้น

สุชาดา สุวรรณขำ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสงขลา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ความพึงพอใจและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อมิติต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตร ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสงขลา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square)

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 25 -54 ปีขึ้นไป นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่สมรสแล้ว มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 4 – 6 คน ขึ้นไป มีอาชีพหลักและอาชีพรองอยู่ในภาคเกษตร

สำหรับการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้ความร่วมมือในการประชุมกับสหกรณ์เป็นอย่างดี โดยทุกครั้งที่มีการจัดประชุม สมาชิกสหกรณ์การเกษตรจะมีส่วนร่วมในการประชุม แต่จะมีข้อจำกัดในการแสดงความคิดเห็น เสนอวาระการประชุม และเสนอปัญหาที่พบในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ เนื่องจากสมาชิกไม่มีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น ส่วนระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางต่อเรื่องต่าง ๆ เช่น การบริหารงานของสหกรณ์ เงินปันผลที่ได้รับ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ การทำธุรกิจ เงินฝาก/เงินกู้ การทำธุรกิจบริการ กิจกรรมฝึกอบรม และสวัสดิการที่ได้รับจากสหกรณ์ สำหรับทัศนคติที่มีต่อสหกรณ์การเกษตรอยู่ในระดับที่ดีและดีมาก เช่น สหกรณ์ช่วยให้ความเป็นอยู่ของสมาชิกดีขึ้น สหกรณ์จะประสบความสำเร็จได้ต้องขึ้นอยู่กับประธานสหกรณ์ ผู้จัดการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความโปร่งใส สมาชิกควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ การทำธุรกิจเงินฝากและเงินกู้กับสหกรณ์สะดวก รวดเร็ว และเชื่อถือได้

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ประกอบด้วย ความต้องการเงินกู้ของสมาชิก ความต้องการรับสวัสดิการต่าง ๆ ของสมาชิก ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวนหุ้นที่ถือครอง การมีส่วนร่วมในกลุ่มเกษตรกร การมีส่วนร่วมในกลุ่มออมทรัพย์ การใช้บริการธุรกิจด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์ โอกาสการแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร โอกาสเสนอวาระการประชุมเรื่องต่าง ๆ ในที่ประชุมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร โอกาสเสนอปัญหาที่พบในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

มานิชญ์ สนิตระกูล (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการดำเนินธุรกิจซื้อขายน้ำยางสดในตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม ของผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยเกษตรกร และพ่อค้ารับซื้อน้ำยางสดรายเล็กและรายใหญ่

ศึกษาระบบการดำเนินธุรกิจรับซื้อ การวิเคราะห์วิถีตลาดและส่วนเหลือของตลาด ตลอดจน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจซื้อขายน้ำยางสด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการ สัมภาษณ์เกษตรกร พ่อในท้องถิ่น ประกอบกับข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ข้อมูล โดย ใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์วิถีตลาดและส่วนเหลือการตลาด

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีส่วนขนาดเล็ก เนื้อที่โดยเฉลี่ย 19.8 ไร่ จึง ทำให้สามารถรีดยางด้วยตนเองได้ ในอดีตที่ผ่านมาเกษตรกรจะขายผลผลิตเป็นรูปร่างแผ่นดิบ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมาจึงปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นขายน้ำยางสดแทนเนื่องจาก ประหยัดเวลา โดยจะขายให้กับพ่อค้าในท้องถิ่น ได้แก่ พ่อค้ารายย่อยและพ่อค้ารายใหญ่ ซึ่งเป็น ผู้กำหนดราคาเองโดยยึดราคาหน้าโรงงานอุตสาหกรรมเป็นหลัก จากนั้นพ่อค้าในท้องถิ่นจะ นำน้ำยางสดไปส่งขายยังโรงงานอุตสาหกรรม

วิธีการตลาดน้ำยางสด พบว่า เกษตรกรขายให้กับพ่อค้ารายย่อยและโรงรมสหกรณ์ จากนั้นพ่อค้ารายย่อยขายน้ำยางสดให้กับพ่อค้ารายใหญ่ในพื้นที่ หรือพ่อค้ารายใหญ่นอกพื้นที่ และโรงงานอุตสาหกรรมน้ำยางชั้น และพ่อค้ารายใหญ่ในพื้นที่ขายน้ำยางสดให้กับโรงงาน อุตสาหกรรมน้ำยางชั้นทั้งหมด

โดยส่วนเหลือตลาดทั้งหมดที่เกิดขึ้นในระบบธุรกิจซื้อขายน้ำยางสดจากเกษตรกร จนถึงพ่อค้ารายใหญ่เฉลี่ย 2.0 บาทต่อกิโลกรัม ประกอบด้วยต้นทุนการตลาดของพ่อค้ารายย่อย เท่ากับ 0.089 บาทต่อกิโลกรัม กำไรของพ่อค้ารายย่อย 0.911 บาทต่อกิโลกรัม และกำไรของ พ่อค้ารายย่อยเท่ากับ 1.0 บาทต่อกิโลกรัม

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินธุรกิจซื้อขายน้ำยางสด มีหลายประเด็น ด้วยกัน คือ ปัญหาด้านต้นทุนการตลาดที่เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากน้ำมันมีราคาเพิ่มขึ้น ปัญหาเปอร์เซ็นต์ เนื้อยางแห้งต่ำ เพราะเกษตรกรมีการผสมน้ำในน้ำยางสด ซึ่งทำให้ผลผลิตมีคุณภาพต่ำ ใน บางครั้งมีก็เกิดปัญหาการแข่งขันในตลาดสูงเนื่องจากมีพ่อค้ารายใหม่ ๆ เข้ามา ปัญหาการขาด เงินทุนในการดำเนินธุรกิจของพ่อค้า และปัญหาการใช้เครื่องมือที่ไม่ได้มาตรฐานในการวัด เปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง ปัญหาดังกล่าวล้วนมีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการซื้อขายน้ำยางสด ทั้งสิ้น

วโรทัย หนูขาว (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกรรวบรวม และขายน้ำยางสด ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสาเหตุ ของการเกิดกลุ่มธรรมชาติของธุรกิจรวบรวมน้ำยางสด กิจกรรมและรูปแบบองค์กร รวมถึง ปัญหาและอุปสรรคของธุรกิจรวบรวมและขายน้ำยางสด โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ผู้นำกลุ่มเกษตรกรรวบรวมและขายน้ำยางสดและพนักงานสำนักงาน

กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) และพนักงานชุมนุมสหกรณ์ชาวสวนยางแห่งประเทศไทย
ไทยจำกัด (ชสยท.) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า การรวมกลุ่มของเกษตรกรขายน้ำยางสดเกิดจากการรวมกลุ่มกัน
ขึ้นมาโดยธรรมชาติ ความคิดริเริ่มในการรวมกลุ่มส่วนใหญ่มาจากผู้นำของกลุ่มเกษตรกรใน
หมู่บ้าน เหตุผลเพื่อตัดตอนพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นออกไป สามารถมีอำนาจในการต่อรอง
ราคาในการขายผลผลิตได้ หลังจากนั้นทางเจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
(สกย.) เข้ามาให้ความรู้กับกลุ่มทางด้านการดำเนินงานในรูปแบบของธุรกิจ ผู้นำกลุ่มเกษตรกร
ส่วนใหญ่ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพกลุ่มเกษตรกรรวบรวมและขายน้ำยางสดจาก
หน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนมาแล้ว เช่นเดียวกับคณะกรรมการและสมาชิกในกลุ่มซึ่งทำ
ให้มีประสบการณ์ในการดำเนินงานของกลุ่มได้ สำหรับเงินลงทุนเริ่มแรกได้จากค่าสมัครเป็น
สมาชิก หากไม่เพียงพอจะทำการกู้ยืมจากสถาบันการเงินต่าง ๆ โดยมีการแบ่งงานกันทำอย่าง
ชัดเจนภายในกลุ่ม และมีการประชุมสรุปการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จึงทำให้สามารถ
รู้ถึงจุดบกพร่องในการดำเนินงานของกลุ่มได้อย่างครอบคลุม

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของธุรกิจรวบรวมและขายน้ำยางสดที่พบ คือ ทางด้าน
ปริมาณและคุณภาพของน้ำยางสดในแต่ละกลุ่ม มีปัจจัยหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คือ สภาพ
ดินฟ้าอากาศ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกษตรกรไม่สามารถกำหนดได้ เป็นปัญหาใหญ่ที่เกษตรกรต้อง
แก้ปัญหาเฉพาะหน้าอยู่เรื่อยไป ส่วนปัญหาทางด้านอื่น ๆ เช่น ปัญหาทางด้านบุคลากร ด้านการ
ผลิต ด้านการจัดการ พบปัญหาในระดับปานกลางไปจนถึงน้อยเพราะทางสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่
มีความรู้ทางด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ส่วนปัญหาทางการตลาดจากการวิจัยนั้นพบว่าอยู่ใน
ระดับน้อย แต่ในความเป็นจริงแล้วกลุ่มเกษตรกรกำลังประสบปัญหาทางการตลาดเป็นอย่างมาก
เนื่องจากในปัจจุบันราคาของน้ำยางสดอยู่ในระดับที่สูง ทำให้เกษตรกรไม่คำนึงถึงปัจจัย
อื่น ๆ ทางด้านการตลาด เช่น การตรวจสอบราคารับซื้อ ซึ่งจะส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรเป็น
สำคัญ

บทที่ 3

วิธีวิจัย

ในบทนี้ประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล รวมทั้งวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของการวิจัย ดังนี้

3.1 ข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ 2 ประเภท คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ดังนี้

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาจากข้อมูลที่มีผู้ศึกษารายละเอียดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาไว้แล้ว เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มนั้่างานสด ความหมายของการรวมกลุ่ม การรวมกลุ่มของเกษตรกรไทย ความหมายของความยั่งยืน ทัศนคติ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเอกสารประเภทรายงานการวิจัย บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ วารสาร เอกสารทางวิชาการต่าง ๆ โดยได้ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) สำนักงานส่งเสริมการเกษตร สำนักงานสถิติแห่งชาติ หอสมุดคุณหญิงหลงอรรถกระวีสุนทร ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่าง ๆ

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมในระดับสนาม (Field Survey) เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ระบุไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ศึกษา ประชากรและตัวอย่างไว้ดังนี้

1) พื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกยางพารา 57,146 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.95 ของพื้นที่ปลูกยางทั้งหมดของจังหวัดสตูล และที่สำคัญ คือ มีการรวมกลุ่มนั้่างานสดของเกษตรกรชาวสวนยางมากที่สุดในจังหวัดสตูล รวมทั้งสิ้นจำนวน 27 กลุ่ม ซึ่งกระจายอยู่ในทั้ง 4 ตำบล คือ (1) ตำบลท่าแพ (2) ตำบลท่าเรือ (3) ตำบลแปะ-ระ (4) ตำบลสาคร ในแต่ละตำบลจะมีกลุ่มนั้่างานสดของเกษตรกรมากน้อยแตกต่างกัน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มนั้่างานสดในแต่ละตำบล

แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ทั้ง 4 ตำบล ในอำเภอท่าแพ โดยเลือกกลุ่มน้ำยางสดในแต่ละตำบลที่บริหารจัดการอยู่ในเกณฑ์ดี (ได้จากการสัมภาษณ์ในเบื้องต้น) และเป็นกลุ่มน้ำยางสดที่รวบรวมหรือรับซื้อน้ำยางสดและจัดส่งบ่อน้ำยางสดท่าแพเท่านั้น ซึ่งพบว่าแต่ละตำบลจะมีกลุ่มน้ำยางสดตำบล ละ 2 กลุ่ม ดังนี้

- (1) ตำบลท่าแพ คือ กลุ่มปลักหว้า กลุ่มนูล๊ะ
- (2) ตำบลท่าเรือ คือ กลุ่มวังปริง กลุ่มพรุดันอ้อ 1
- (3) ตำบลแปะ-ระ คือ กลุ่มสวนเทศ กลุ่มนาโตะขุน
- (4) ตำบลสาคร คือ กลุ่มคลองบัน 2 กลุ่มคลองบัน 3

2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา มี 4 ระดับ คือ

(1) ระดับสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ผู้วิจัยเลือกกลุ่มน้ำยางสดจากแต่ละตำบลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) มาศึกษาตำบลละ 1 กลุ่ม รวม 4 กลุ่ม โดยเลือกจากกลุ่มที่มีรูปแบบการบริหารจัดการในเกณฑ์ดีดังกล่าวข้างต้น และเจาะจงกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นก่อนเป็นหลัก จากนั้นสุ่มตัวอย่างจากสมาชิกของแต่ละกลุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดจำนวนตัวอย่างไว้ร้อยละ 50 ของแต่ละกลุ่ม คำนวณตัวอย่างรวม 79 ราย (ตารางที่ 3.1) โดยสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น เป็นเจ้าของสวนยางและกรีดยางด้วยตนเอง เนื่องจากในการรวบรวมข้อมูลบางประเด็น เช่น การมีทัศนคติต่อกลุ่มน้ำยางสด การมีส่วนร่วมกับกลุ่มน้ำยางสด เป็นต้น ต้องเก็บข้อมูลจากสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสดผู้ที่เป็นเจ้าของสวนยางและกรีดยางด้วยตนเองเท่านั้น จึงจะได้ข้อมูลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 3.1

(2) ระดับคณะกรรมการกลุ่มน้ำยางสด การรวบรวมข้อมูลส่วนของคณะกรรมการกลุ่มน้ำยางสด ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ประธาน กลุ่มละ 1 ราย จากกลุ่มน้ำยางสดที่มีรูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในเกณฑ์ดี ตำบลละ 2 กลุ่ม ดังกล่าวข้างต้น รวมจำนวนตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์ จำนวน 8 ราย

(3) ระดับคณะกรรมการบ่อน้ำยางสด ในอำเภอท่าแพมีบ่อน้ำยางสดที่เกิดจากการรวมกลุ่มเกษตรกรน้ำยางสดภายใต้การสนับสนุนของ สกย. มีเพียง 1 บ่อ ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์คณะกรรมการบ่อน้ำยางสด แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกสัมภาษณ์ประธาน ผู้จัดการ และเลขานุการ ของบ่อน้ำยางสด รวม 3 ราย

ตารางที่ 3.1 จำนวนตัวอย่างในส่วนของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดจำแนกตามกลุ่ม

ลำดับที่	ตำบล	ชื่อกลุ่ม	จำนวน (คน)	
			สมาชิก	กลุ่มตัวอย่าง
1	ท่าแพ	ปลักหว่า	48	24
2	ท่าเรือ	วังปริง	36	18
3	แปะ-ระ	สวนเทศ	34	17
4	สาคร	คลองบัน 2	40	20
รวมทั้งสิ้น			158	79

(4) ระดับพนักงาน สกย. ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์พนักงาน สกย. แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกสัมภาษณ์พนักงานที่มีบทบาทในการเริ่มการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสด จำนวน 1 ราย และพนักงานผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงต่อกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด จำนวน 1 ราย รวม 2 ราย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้
ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 ระดับ ไว้ดังนี้

(1) ส่วนของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (Structured Questionnaires) โดยการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดรายบุคคล (Personal Interview) โดยมีแนวคำถามดังนี้ (ภาคผนวกที่ 1)

- ลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด
- ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวกับกลุ่มน้ำยางสด
- การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด
- ทักษะของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด

แนวคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด ผู้วิจัยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ

ระดับคะแนน

ระดับการมีส่วนร่วม

4

การมีส่วนร่วมมาก

3

การมีส่วนร่วมปานกลาง

2

การมีส่วนร่วมน้อย

1

การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

แนวคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด ผู้วิจัยใช้คำถามเชิงความเห็นต่อข้อความเชิงบวก โดยแบ่งระดับออกเป็น 4 ระดับ

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็น
4	เห็นด้วยมาก
3	เห็นด้วยปานกลาง
2	เห็นด้วยน้อย
1	ไม่เห็นด้วย

(2) ส่วนของคณะกรรมการกลุ่มน้ำยางสด ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Questionnaires) โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) โดยมีแนวคำถาม ดังนี้ (ภาคผนวกที่ 2)

- ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดเป็นอย่างไร
- ผลการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดเป็นอย่างไร
- อำนาจการต่อรองภายนอกกลุ่มมีมากน้อยเพียงใด
- แนวทางในการพัฒนากลุ่มให้ประสบความสำเร็จเป็นต้น

(3) ส่วนของคณะกรรมการบ่อน้ำยางสด ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Questionnaires) โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) โดยมีแนวคำถาม ดังนี้ (ภาคผนวกที่ 3)

- ลักษณะการดำเนินงานของบ่อน้ำยางสดเป็นอย่างไร
- บ่อน้ำยางสดมีการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของชุมชนหรือไม่ อย่างไร
- บ่อน้ำยางสดมีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกหรือไม่ อย่างไร
- บทบาท อำนาจ หน้าที่ ของประธานควรเป็นอย่างไรเพื่อบ่อน้ำยางสดสามารถคงอยู่ได้แบบยั่งยืนตลอดไปเป็นต้น

(4) ส่วนของพนักงานสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สทย.) รวม 2 ราย ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Questionnaires) โดยการสัมภาษณ์พนักงานของ สทย. แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) โดยมีแนวคำถามดังนี้ (ภาคผนวกที่ 4)

- หน่วยงานของท่านให้ความช่วยเหลือกลุ่มน้ำยางสดในด้านใดบ้าง
 - หน่วยงานของท่านเข้าไปดูแลกลุ่มน้ำยางสดสม่ำเสมอเพียงไร
อย่างไร
 - ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้กลุ่มน้ำยางสดไม่ประสบความสำเร็จ อะไรบ้าง
 - ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านได้เข้าร่วมการอบรมกับกลุ่มน้ำยางสดหรือไม่
เรื่องใดบ้าง
- เป็นต้น

เมื่อได้ร่างแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยนำร่างดังกล่าวไปทดสอบ (Pretest) กับประชากรที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ราย เพื่อตรวจสอบความง่าย และความสมารถนำไปใช้ได้จริง โดยพิจารณาถึงความเข้าใจและความชัดเจนในการตอบคำถาม รวมถึงเวลาที่ใช้ในการตอบคำถามว่าเหมาะสมในการนำไปใช้รวบรวมข้อมูลจริงหรือไม่ โดยนำข้อบกพร่องมาปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วจึงนำแบบสอบถามนั้นไปใช้จริง

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ในรูปแบบการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) และการหาค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นต้น นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง แผนภูมิ รูปภาพ อธิบายเชิงเหตุและผล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลใน 6 ประเด็น ดังนี้

3.2.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

3.2.2 ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวกับกลุ่มน้ำยางสด

3.2.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยไว้ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.00	หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

3.2.4 ทิศนคติของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดโดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยไว้ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.00	หมายถึง ทักษะที่ดี
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง ทักษะดีปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง ทักษะที่ไม่ดี
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง ทักษะที่ไม่ดี

3.2.5 ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสด และบ่อน้ำยางสด

3.2.6 ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสด เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อ 3.2.1 – 3.2.5 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการรวมกลุ่มน้ำยางสด โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้ง 3 ด้าน ผู้วิจัยให้ความสำคัญเท่า ๆ กัน โดยตัวชี้วัดความยั่งยืนทั้ง 3 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้ ภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดว่าด้วยความยั่งยืน

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล ผู้วิจัยได้แบ่งผลการศึกษออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

- 4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด
- 4.2 ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวกับกลุ่มน้ำยางสด
- 4.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด
- 4.4 ทักษะของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด
- 4.5 ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสด และบ่อน้ำยางสด
- 4.6 ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสด

4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

จากการสัมภาษณ์รายบุคคลสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด จำนวน 79 ราย ทำให้ทราบถึงลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด โดยผลการศึกษามีดังนี้

4.1.1 ลักษณะทางสังคมของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

ลักษณะทางสังคมของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกที่ทำสวนยาง ผลการศึกษามีดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

1) เพศ

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสด เป็นเพศชาย จำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.9 และเป็นเพศหญิง จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.1 จะเห็นได้ว่าเพศชายมีสัดส่วนที่สูงกว่าเพศหญิง เนื่องจากสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดจะสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มครัวเรือนละ 1 รายเป็นส่วนใหญ่ โดยพื้นฐานทางสังคมไทยจะให้เพศชายซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นตัวแทนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว ดังนั้นผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่จึงเป็นเพศชาย

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางสังคมของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

รายการ	จำนวน (n=79)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	56	70.9
- หญิง	23	29.1
อายุ (ปี)		
- 25 - 35	22	27.9
- 36 - 45	14	17.7
- 46 - 55	29	36.7
- 56 - 65	14	17.7
เฉลี่ย	45.35	
สถานภาพสมรส		
- โสด	3	3.8
- แต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน	75	94.9
- แต่งงานแล้วแยกกันอยู่	1	1.3
ระดับการศึกษา		
- ไม่ได้รับการศึกษา	4	5.1
- ประถมศึกษา	55	69.6
- มัธยมศึกษาปีที่ 3	12	15.2
- มัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช.	7	8.9
- อนุปริญญา/ปวส.	1	1.3
ศาสนา		
- พุทธ	18	22.8
- อิสลาม	61	77.2

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=79)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยแบ่งตามอายุ (คน)		
- ≤ 7 ปี	0.47	11.3
- 8 - 14 ปี	0.48	11.5
- 15 - 65 ปี	3.17	76.2
- > 65 ปี	0.04	1.0
รวม (คน)	4.16	
จำนวนสมาชิกที่ทำสวนยางพาราแบ่งตามอายุ (คน)		
- 8 - 14 ปี	0.05	1.8
- 15 - 65 ปี	2.81	98.2
รวม (คน)	2.86	

2) อายุ

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสด มีอายุระหว่าง 46 - 55 ปี จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาจำนวน 22 ราย มีอายุระหว่าง 25 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.9 ส่วนอายุระหว่าง 36 - 45 ปี และ 56-65 ปี มีสัดส่วนเท่ากัน คือ จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.7 สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีอายุเฉลี่ย 45.35 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่อยู่ในวัยทำงานและสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว และเป็นช่วงที่มีประสิทธิภาพในการทำสวนยางพารามากพอสมควร ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดที่มีอายุอยู่ในระหว่าง 56 - 65 ปี ซึ่งเริ่มเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ นั้น ยังสามารถทำอาชีพสวนยางได้เนื่องจากมีสุขภาพที่แข็งแรงอยู่

3) สถานภาพสมรส

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีสถานภาพแต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน จำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.9 เป็นโสด 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.8 ส่วนแต่งงานแล้วแยกกันอยู่มีเพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3 จะเห็นว่าได้สถานภาพการสมรสของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดแต่งงานแล้วและอยู่ด้วยกัน สาเหตุเนื่องมาจากสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเป็นเกษตรกรชาวสวนยางทั้งหมดวิถีการดำเนินชีวิตเป็นแบบสังคมในชนบท ลักษณะของครอบครัวจะอยู่ด้วยกัน โดยมีพ่อ แม่ ลูกและหลาน มีส่วนน้อยมากที่จะแยกกันอยู่ ส่วนผู้ที่เป็นโสดเพียง 3 ราย

อยู่ในช่วงอายุ 25-35 ปี จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าต้องการสร้างฐานะให้มั่นคงก่อนแล้วจึงค่อยมีครอบครัวภายหลัง

4) ระดับการศึกษา

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสด มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.6 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 จะเห็นว่าส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีระดับการศึกษาเพียงประถมศึกษาเท่านั้น ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าอาจเป็นเพราะในอดีตการเข้ารับการศึกษาเป็นไปได้ยาก เนื่องจากสถานศึกษาอยู่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก จึงทำให้สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดซึ่งเป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในชนบทที่ห่างไกล มีโอกาสในการศึกษาต่อได้น้อยมาก

5) ศาสนา

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดนับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.2 ส่วนที่เหลืออีกจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.8 สาเหตุเนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษา ทั้ง 4 กลุ่มนั้น จำนวนสมาชิกของ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปลักหว้า กลุ่มวังปริง กลุ่มคลองบัน 2 ซึ่งสมาชิกทั้งหมดอยู่ในชุมชนของมุสลิมจึงทำให้สมาชิกนับถือศาสนาอิสลามทั้งหมด ส่วนสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดอีก 1 กลุ่ม คือ กลุ่มสวนเทศ เป็นสมาชิกซึ่งอยู่ในชุมชนไทยพุทธทั้งหมด จึงทำให้สมาชิกนับถือศาสนาพุทธทั้งหมดเช่นกัน

6) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสด มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.16 คน โดยแบ่งออกเป็นสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 7 ปี มีจำนวน 0.47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 สมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 8 - 14 ปี มีจำนวน 0.48 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ในส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยแรงงานหรือมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 15 - 65 ปี มีจำนวน 3.17 คน คิดเป็นร้อยละ 76.2 สำหรับสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุมากกว่า 65 ปี มีจำนวน 0.04 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 จะเห็นได้ว่าในครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดจะอยู่ในวัยแรงงานในสัดส่วนที่สูง

7) จำนวนสมาชิกที่ทำสวนยางพารา

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสด มีจำนวนสมาชิกที่ทำสวนยางพาราเฉลี่ย 2.86 คน โดยแบ่งออกเป็นสมาชิกที่ทำสวนยางพาราอายุระหว่าง 15 - 65 ปี มีจำนวน 2.81 คน คิดเป็นร้อยละ 98.2 และสมาชิกที่ทำสวนยางพาราอายุระหว่าง 8 - 14 ปี มีจำนวน 0.05 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 สาเหตุเนื่องมาจากในครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดจะมีบิดาและมารดา ทำหน้าที่กรีดยาง ส่วนบุตรจะช่วยเหลือในตอนที่เข้าก่อนไปโรงเรียนหรือในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ จึงทำให้จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกือบทั้งหมดเป็นแรงงานที่ทำสวนยางพารา

4.1.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

ลักษณะทางเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ได้แก่ อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ และรายจ่ายของครัวเรือน เงินออมและภาระหนี้สินของครัวเรือน และแหล่งเงินกู้ของครัวเรือน ผลการศึกษามีดังนี้ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

รายการ	จำนวน (n=79)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
- ทำสวนยางพารา	79	100.0
การมีอาชีพรอง		
- มี	54	68.4
- ไม่มี	25	31.6
อาชีพรอง	(n=54)	
- ทำนา	33	61.1
- รับจ้าง	9	16.7
- ค้าขาย	6	11.1
- ทำสวน	2	3.7
- อื่นๆ	4	7.4
รายได้ของครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน/ปี)		
- รายได้เฉลี่ยจากการทำสวนยางพารา	238,099.37	92.9
- รายได้เฉลี่ยจากอื่นๆ	18,288.60	7.1
- รายได้เฉลี่ยรวมของครัวเรือน	256,387.97	100.0
รายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน/ปี)	142,098.73	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n=79)	ร้อยละ
เงินออมของครัวเรือนในปัจจุบัน		
- ไม่มี	6	7.6
- มี	73	92.4
จำนวนเงินออมของครัวเรือนในปัจจุบัน (บาท/ครัวเรือน/ปี)	(n=73)	
- $\leq 5,000$	19	26.0
- 5,001 – 10,000	26	35.6
- 10,001 - 25,000	11	15.1
- 25,001 - 50,000	11	15.1
- > 50,000	6	8.2
เฉลี่ย	21,342.47	
ภาระหนี้สินของครัวเรือนในปัจจุบัน		
- ไม่มี	37	46.8
- มี	42	53.2
จำนวนหนี้สินของครัวเรือนในปัจจุบัน (บาท/ครัวเรือน/ปี)	(n=42)	
- $\leq 50,000$	13	31.0
- 50,001 – 100,000	11	26.1
- 100,001 - 200,000	7	16.7
- > 200,000	11	26.2
เฉลี่ย	151,369.05	
แหล่งเงินกู้*	(n=42)	
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)	17	40.5
- สหกรณ์การเกษตร	17	40.5
- กลุ่มออมทรัพย์	2	4.8
- ญาติพี่น้อง	9	21.4
- เพื่อน	2	4.8

หมายเหตุ * หมายถึง ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1) อาชีพหลัก

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดประกอบอาชีพการทำสวนยางเป็นอาชีพหลักทั้งหมด เนื่องจากอาชีพการทำสวนยางเป็นอาชีพดั้งเดิมที่ทำสืบทอดกันมา และสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่มีสวนยางอยู่บ้างแล้ว ประกอบกับระยะหลังที่ผ่านมาราคายางพารามีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ จึงทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการทำสวนยางเพิ่มสูงขึ้น สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดทั้งหมดจึงหันมายึดอาชีพการทำสวนยางเป็นอาชีพหลัก

2) อาชีพรอง

ในส่วนของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดที่มีอาชีพรอง มีจำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.4 ส่วนที่ไม่มีอาชีพรอง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.6 จะเห็นได้ว่าสมาชิกที่มีอาชีพรองมีส่วนที่สูงกว่าสมาชิกที่ไม่มีอาชีพรอง และสมาชิกที่มีอาชีพรอง จำนวน 54 ราย โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำนา ซึ่งมีจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.1 ซึ่งมีสัดส่วนที่สูงกว่าอาชีพรองอื่น ๆ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า การทำนาจะเป็นการนำผลผลิตที่ได้มาบริโภคในครัวเรือน ซึ่งแต่ละปีได้ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 600 - 700 กิโลกรัม/ไร่/ปี หรือหากผลผลิตมีเหลือก็จะแบ่งไปขาย ส่วนอาชีพรองอื่น ๆ ได้แก่ อาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย ทำสวนผลไม้ เย็บผ้า เป็นต้น จะทำเมื่อมีเวลาว่างหรือเสร็จภารกิจจากการทำสวนยาง ซึ่งเป็นการเสริมรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย

3) รายได้ของครัวเรือน

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสด มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 256,387.97 บาท โดยมีรายได้จากการทำสวนยางเฉลี่ยปีละ 238,099.37 บาท คิดเป็นร้อยละ 92.9 ของรายได้รวมของครัวเรือน รายได้จากอื่น ๆ เฉลี่ยปีละ 18,288.60 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.1 จะเห็นได้ว่ารายได้จากการทำสวนยางเป็นรายได้หลักของครัวเรือน เพราะมีสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดในครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด เนื่องจากในปัจจุบันยางพารามีราคาสูงขึ้นเรื่อย ๆ จึงส่งผลให้รายได้ในครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นไปด้วย ส่วนรายได้อื่นนอกเหนือจากการทำสวนยางแล้ว ก็จะเป็นเพียงรายได้เสริมของครัวเรือนเท่านั้นจึงทำให้มีสัดส่วนที่ต่ำ เช่น การทำนา ค้าขาย หรือรับจ้าง

4) รายจ่ายของครัวเรือน

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 142,098.73 บาท ซึ่งเป็นสัดส่วนกึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน และหากนำรายจ่ายมาเฉลี่ยเป็นรายเดือน พบว่าสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีรายจ่ายเฉลี่ยเดือนละ 11,000 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนของครัวเรือน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาบุตร ค่ารักษาพยาบาล และอื่น ๆ แล้วแต่ภาระของแต่ละครัวเรือน เช่น ค่าผ่อนบ้าน ค่าผ่อนรถ ค่าผ่อนที่ดิน เป็นต้น จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดบางส่วนปลูกผักไว้กินใน

บริเวณบ้านหรือเลี้ยงสัตว์ไว้เป็นอาหาร เช่น หมู เป็ด ไก่ หรือหากเข้าสู่ช่วงฤดูฝนก็จะออกไปหาปลาตามห้วย หนอง คลอง บึง ตามวิถีชีวิตของคนในชนบท ซึ่งสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ อีกทั้งยังได้บริโภคอาหารสดและมีประโยชน์โดยปราศจากสารพิษอีกด้วย

5) เงินออมของครัวเรือนในปัจจุบัน

สมาชิกกลุ่มน่ายางสดมีเงินออมจำนวน 73 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.4 ส่วนสมาชิกที่ไม่มีเงินออม มีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.6 และมีเงินออมของครัวเรือนโดยเฉลี่ยจำนวน 21,342.47 บาท/ครัวเรือน/ปี โดยสมาชิกที่มีเงินออมอยู่ระหว่าง 5,001 ถึง 10,000 บาท/ครัวเรือน/ปี มีจำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.6 ซึ่งมีสัดส่วนมากที่สุด รองลงมามีเงินอมน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท/ครัวเรือน/ปี มีจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.0 จะเห็นได้ว่าสมาชิกกลุ่มน่ายางสดส่วนใหญ่มีเงินออมเก็บไว้ในครัวเรือน เนื่องจากการมีรายได้จากการทำสวนยางเพิ่มมากขึ้น ทำให้สามารถจัดสรรเงินส่วนหนึ่งไว้เป็นเงินออมได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในยามจำเป็น เช่น ค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษาบุตร เป็นต้น และจากสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าในอดีตก่อนการเป็นสมาชิกกลุ่มน่ายางสด สมาชิกบางส่วนไม่เคยมีเงินออมในครัวเรือนเลย มีเพียงรายได้แค่เลี้ยงครอบครัวเท่านั้น หรือมีหนี้สินที่ต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูง ๆ แต่หลังภายหลังเมื่อสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม น่ายางสดสามารถมีเงินเหลือเก็บไว้เป็นเงินออมของครอบครัวได้ เพราะนอกจากจะขายผลผลิตได้ในราคาสูงกว่าที่เคยได้รับแล้ว ยังมีเงินปันผลเฉลี่ยคืนจากการเป็นสมาชิกกลุ่มน่ายางสดอีกด้วย ในส่วนของสมาชิกกลุ่มน่ายางสด จำนวน 6 ราย ที่ไม่มีเงินออม ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 26 - 30 ปี ให้เหตุผลว่าตนเองอยู่ในระหว่างการเริ่มสร้างครอบครัว มีภาระในการใช้จ่ายสูงจึงไม่สามารถจัดสรรรายได้ไว้เป็นเงินออมได้

6) ภาระหนี้สินของครัวเรือนในปัจจุบัน

สมาชิกกลุ่มน่ายางสดมีภาระหนี้สินจำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.2 สมาชิกที่ไม่มีภาระหนี้สิน จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.8 และภาระหนี้สินโดยเฉลี่ยของครัวเรือนจำนวน 151,369.05 บาท/ครัวเรือน/ปี สมาชิกที่มีภาระหนี้สินมากกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท/ครัวเรือน/ปี มีจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.0 รองลงมามีภาระหนี้สินอยู่ระหว่าง 50,001 ถึง 100,000 บาท/ครัวเรือน/ปี และมากกว่า 200,000 บาท/ครัวเรือน/ปี มีสัดส่วนที่เท่ากัน มีจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 สำหรับการมีภาระหนี้สินของสมาชิกกลุ่มน่ายางสดเนื่องมาจากการกู้เงินเพื่อนำมาใช้ในการทำการเกษตรในสวนยาง การสร้างทรัพย์สิน เช่น บ้าน รถ ที่ดิน หรือเพื่อไว้เป็นทุนการศึกษาบุตร เป็นต้น ในส่วนของสมาชิกกลุ่มน่ายางสดที่ไม่มีภาระหนี้สินนั้น ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าตนเองมีรายได้จากการทำสวนยางเพียงพอที่จะใช้จ่ายในครัวเรือนและยังจัดสรรไว้เป็นเงินออมไว้ใช้จ่ายยามจำเป็นอีกส่วนหนึ่งแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องสร้างภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นมาอีก

7) แหล่งเงินทุน

สำหรับแหล่งเงินทุนของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ในจำนวน 42 ราย ส่วนใหญ่กู้เงินจาก สถาบันการเงิน 2 แห่ง ได้แก่ ธ.ก.ส. และสหกรณ์การเกษตร มีจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.5 ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากัน เนื่องจากทั้ง 2 สถาบันมีความใกล้ชิดกับเกษตรกรหรือสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเป็นอย่างดี จึงทำให้เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ในส่วนของแหล่งเงินทุนอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะกู้ยืมจากญาติพี่น้อง มีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.4 กลุ่มออมทรัพย์และเพื่อนมีสัดส่วนที่เท่ากัน มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8 จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า การกู้เงินจากญาติพี่น้องของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดไม่ต้องเสียดอกเบี้ย เนื่องจากเป็นการช่วยเหลือกันในหมู่เครือญาติ

4.1.3 โครงสร้างการถือครองที่ดินทางการเกษตรของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

โครงสร้างการถือครองที่ดินทางการเกษตรของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ประกอบด้วยพื้นที่ถือครองทางการเกษตร พื้นที่ถือครองสวนยางพารา พื้นที่ถือครองสวนยางพาราเปิดกรีดและพื้นที่ถือครองเพื่อทำกิจกรรมอื่น ผลการศึกษามีดังนี้ (ตารางที่ 4.3)

1) พื้นที่ถือครองที่ดินทางการเกษตร

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 15.83 ไร่ มีพื้นที่ถือครอง 11 ถึง 20 ไร่ จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 43 รองลงมา มีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 10 หรือเท่ากับ 10 จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 32 ส่วนพื้นที่ถือครอง 21 ถึง 30 ไร่ มีจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.9 ไร่ สำหรับพื้นที่ถือครอง 31 ถึง 40 ไร่ และมากกว่า 40 ไร่ มีสัดส่วนที่เท่ากัน มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.8 จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมทำให้ทราบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ได้รับการตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งทำการเกษตรสืบต่อกันมาเรื่อย ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ในการใช้ทำสวนยางพารา

2) พื้นที่ถือครองสวนยางพารา

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีพื้นที่สวนยางพาราเฉลี่ย 14.27 ไร่ โดยมีพื้นที่มากกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ มีจำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.2 รองลงมา มีพื้นที่ 11 ถึง 20 ไร่ มีจำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.2 มีพื้นที่ 31 ถึง 40 ไร่ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.5 และมีพื้นที่ มากกว่าหรือเท่ากับ 40 ไร่ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.8 ไร่ จากผลการศึกษาผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าเนื่องจากสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย จึงมีพื้นที่สวนยางพาราเฉลี่ยไม่เกินรายละ 10 - 15 ไร่ และพื้นที่ของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ใช้ทำสวนยางพารา

ตารางที่ 4.3 โครงสร้างพื้นที่ทางการเกษตรของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

รายการ	จำนวน (n=79)	ร้อยละ
พื้นที่ถือครองที่ดินทางการเกษตร (ไร่)		
- ≤ 10	32	40.5
- 11 – 20	34	43.0
- 21 - 30	7	8.9
- 31 - 40	3	3.8
- > 40	3	3.8
เฉลี่ย	15.83	
พื้นที่ถือครองสวนยางพารา (ไร่)		
- ≤ 10	46	58.2
- 11 – 20	23	29.2
- 21 - 30	5	6.3
- 31 - 40	2	2.5
- > 40	3	3.8
เฉลี่ย	14.27	
พื้นที่ถือครองสวนยางพาราเปิดกรีด (ไร่)		
- ≤ 10	62	78.5
- 11 – 20	11	13.9
- 21 - 30	5	6.3
- > 40	1	1.3
เฉลี่ย	9.23	
พื้นที่ถือครองเพื่อกิจกรรมอื่น (ไร่)		
- ไม่มี	43	54.4
- 1 – 3	24	30.4
- 4 – 6	10	12.7
- > 6	2	2.5
เฉลี่ย	3.53	

3) พื้นที่สวนยางพาราเปิดกรีด

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีพื้นที่สวนยางพาราเปิดกรีดเฉลี่ย 9.23 ไร่ มีพื้นที่ 5 ถึง 10 ไร่ มีจำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.5 รองลงมามีพื้นที่ 11 ถึง 20 ไร่ มีจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.9 มีพื้นที่ 21 ถึง 30 ไร่ มีจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.3 มีพื้นที่ มากกว่า 40 ไร่ มีเพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3 และไม่มีสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดที่มีพื้นที่เปิดกรีดอยู่ในระหว่าง 31 ถึง 40 ไร่ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าพื้นที่สวนยางพาราที่เปิดกรีดแล้วส่วนใหญ่มีอายุ ประมาณ 10 – 20 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่ยางพาราให้ปริมาณผลผลิตสูง สำหรับสวนยางพาราที่ยังไม่ได้เปิดกรีด มีอายุอยู่ระหว่าง 3 - 4 ปี

4) พื้นที่ถือครองเพื่อกิจกรรมอื่น

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีพื้นที่ถือครองเพื่อกิจกรรมอื่นเฉลี่ย 3.53 ไร่ โดยมีพื้นที่ 1 ถึง 3 ไร่ มีจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมามีพื้นที่ 4 ถึง 6 ไร่ มีจำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.7 มีพื้นที่มากกว่า 6 ไร่ มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.5 สำหรับสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดที่ไม่มีพื้นที่เพื่อกิจกรรมอื่น มีจำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.4 เนื่องจากสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเป็นเกษตรกรชาวสวนยาง จึงมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนยางพารา และจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าพื้นที่เพื่อกิจกรรมอื่นเป็นพื้นที่ใช้ในการทำนา ซึ่งเป็นอาชีพรองของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดในบางท้องที่

4.2 ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มน้ำยางสด

ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มน้ำยางสด ประกอบด้วย การตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ลักษณะการขายผลผลิตให้กับกลุ่ม ตลอดจนถึงระดับความพึงพอใจในการดำรงชีวิตก่อนและหลังการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.4)

1) การตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

สำหรับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด พบว่าสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดด้วยตนเองทั้งหมด เนื่องจากได้ฟังเรื่องราวเกี่ยวกับการรวมกลุ่มน้ำยางสดมาบ้างแล้ว อีกทั้งยังมีพนักงานของ สกย. คอยดูแลและให้คำปรึกษาอยู่ด้วยเสมอ จึงเกิดความมั่นใจในการบริหารจัดการของกลุ่มน้ำยางสด ประกอบกับที่ตั้งของกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในละแวกหมู่บ้าน ระยะทางไม่ห่างไกลมากนัก มีความสะดวกในการนำน้ำยางสดมาขาย และที่สำคัญไม่ต้องถูกพ่อค้าคนกลางเอารัดเอาเปรียบเหมือนดังที่ผ่านมา

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวกับกลุ่มน้ำยางสด

รายการ	จำนวน (n=79)	ร้อยละ
การตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด		
- ตัดสินใจเป็นสมาชิกด้วยตนเอง	79	100.0
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด (ปี)		
- ≤ 2	7	8.8
- 3 – 5	24	30.4
- 6 – 8	36	45.6
- > 8	12	15.2
เฉลี่ย	6.57	
ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มน้ำยางสด*		
- ญาติพี่น้อง	67	84.8
- เพื่อน	54	68.4
- ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกัน	1	1.3
ลักษณะการขายผลผลิตให้กับกลุ่มน้ำยางสด		
- ขายให้กับกลุ่มทุกครั้ง	78	98.7
- ขายให้กับกลุ่มบางครั้ง	1	1.3
ระดับความพึงพอใจในการดำรงชีวิตโดยรวมก่อนการเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด		
- ปานกลาง	79	100.0
ระดับความพึงพอใจในการดำรงชีวิตโดยรวมหลังการเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด		
- มาก	79	100.0

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2) ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเป็นสมาชิกกลุ่มมาแล้วเฉลี่ยเป็นเวลา 6.24 ปี โดยเป็นสมาชิกกลุ่มมาแล้ว 6 ถึง 8 ปี มีจำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.6 รองลงเป็นสมาชิกกลุ่ม

มาแล้ว 3 ถึง 5 ปี มีจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.4 ส่วนที่เป็นสมาชิกกลุ่มมาแล้วมากกว่า 8 ปี มีจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 และเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมาแล้วน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ปี มีจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.8 เนื่องจากกลุ่มน้ำยางสดที่ผู้วิจัยเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานั้น ทุกกลุ่มมีการก่อตั้งมาแล้วไม่ต่ำกว่า 6 - 7 ปี ซึ่งสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่เริ่มเป็นสมาชิกตั้งแต่กลุ่มเริ่มก่อตั้งขึ้นมา และในปัจจุบันก็ยังคงเป็นสมาชิกของกลุ่มอยู่ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ยืนยันที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสดต่อไป เนื่องจากมีความภูมิใจว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มน้ำยางสดเกิดขึ้นมาได้และยังสามารถดำเนินงานได้จนถึงปัจจุบัน และที่สำคัญผลการดำเนินงานที่ผ่านมาก็เป็นที่น่าพอใจอีกด้วย

3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มน้ำยางสด

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มน้ำยางสด มีความสัมพันธ์ภายในกลุ่มในลักษณะเป็นญาติพี่น้อง จำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.8 และมีความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นเพื่อน มีจำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.4 จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ภายในกลุ่มในลักษณะเป็นทั้งญาติและเพื่อน มีเพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3 ไม่มีความสัมพันธ์หรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกัน เนื่องจากเป็นคนในหมู่บ้านอื่นแต่มีสวนยางพาราในหมู่บ้านที่มีกลุ่มน้ำยางสดตั้งอยู่จึงมาสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสด ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าจากความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มน้ำยางสดเป็นในรูปแบบเครือญาติหรือเพื่อนกันนั้น ทำให้สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีความรักใคร่ผูกพันกัน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดเป็นไปอย่างราบรื่น โดยบริหารจัดการในลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัยต่อกัน

4) ลักษณะการขายผลผลิตให้กับกลุ่มน้ำยางสด

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดขายผลผลิตให้กับกลุ่ม จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.7 มีเพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3 เท่านั้นที่ขายให้กับกลุ่มบางครั้ง สาเหตุเนื่องจากมีกฎระเบียบของกลุ่มกำหนดไว้ว่าสมาชิกต้องขายผลผลิตให้กับกลุ่มเท่านั้น ถ้าไม่ปฏิบัติตามก็จะพ้นจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มทันที (ซึ่งกลุ่มน้ำยางสดแต่ละกลุ่มจะกำหนดจำนวนครั้งที่สมาชิกไม่ขายผลผลิตให้กับกลุ่มโดยจะถูกตัดออกจากการเป็นสมาชิก เช่น 1 - 2 ครั้ง หรือ 3 - 4 ครั้ง) ในส่วนของสมาชิก จำนวน 1 ราย ที่ขายผลผลิตให้กับกลุ่มบางครั้งนั้น จากการสอบถามเพิ่มเติมพบว่า สมาชิกต้องการเพียงทดลองไปขายกับพ่อค้าคนกลางในหมู่บ้าน เพื่อเปรียบเทียบราคาของพ่อค้ากับของกลุ่มว่าราคาจะแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งนำผลผลิตไปขายเพียงครั้งเดียวเท่านั้น เพราะถือว่าไม่เป็นการผิดกฎหรือกติกาของกลุ่ม แต่หลังจากนั้นก็ขายผลผลิตให้กับกลุ่มมาโดยตลอด เนื่องจากพิจารณาผลประโยชน์โดยรวมแล้ว เห็นว่าขายให้กับกลุ่มดีกว่าขายกับพ่อค้าคนกลางอย่างแน่นอน

5) ความพึงพอใจในการดำรงชีวิตโดยรวมก่อนและหลังการเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดทั้งหมดมีความพึงพอใจในการดำรงชีวิตโดยรวมก่อนการเป็นสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสดอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากว่าเดิมการขายผลผลิตของสมาชิกขายให้กับพ่อค้าคนกลางในหมู่บ้าน ซึ่งถูกเอารัดเอาเปรียบมาตลอดแต่ไม่มีทางเลือกอื่น ภายหลังจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสดแล้ว สมาชิกทั้งหมดมีความพึงพอใจในการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก สาเหตุเนื่องจากผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่มมีมาก ได้แก่ สามารถขายผลผลิตได้ในราคาสูงกว่าเมื่อเทียบกับการขายให้พ่อค้าคนกลาง ไม่ต้องกังวลในเรื่องการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางในเรื่องของตาชั่งหรือการวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง และเมื่อสิ้นงวดการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดยังได้รับเงินปันผลเฉลี่ยคืนอีกด้วย หรือหากมีความเดือดร้อนสามารถปรึกษากับเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มได้อย่างเปิดเผย ไม่รู้สึกว่าย่ำแย่อย่างล้าหลังเหมือนดังแต่ก่อน เพราะความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเป็นแบบฉันทันทีพี่น้อง หรือแม้กระทั่งมีปัญหาเดือดร้อนเรื่องเงินทอง ก็สามารถหยิบยืมจากกลุ่มน้ำยางสดหรือเพื่อนสมาชิกด้วยกัน โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงเหมือนดังที่ผ่านมา นอกจากนั้นยังมีเงินออมเหลือเก็บไว้ใช้จ่ายในยามจำเป็นอีกด้วย ซึ่งเมื่อก่อนมีรายได้แทบจะไม่พอจ่ายเสียด้วยซ้ำ จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดทั้งหมดโดยรวมดีขึ้น สมาชิกกลุ่มน้ำยางทั้งหมดจึงเกิดความพึงพอใจในการดำรงชีวิตหลังการเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดอยู่ในระดับมาก

4.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อกลุ่มน้ำยางสด

การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด มี 2 ด้าน คือ ด้านการดำเนินงานและด้านกิจกรรม ผลการศึกษามีดังนี้ (ตารางที่ 4.5)

4.3.1 ด้านการดำเนินงาน

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด มีดังนี้

1) การเข้าร่วมประชุมกับกลุ่มน้ำยางสด

ในส่วนของการเข้าร่วมประชุมกับกลุ่มน้ำยางสด พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.37 (ซึ่งใกล้เคียงกับระดับมาก) สามารถสะท้อนถึงการที่สมาชิกโดยส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับกลุ่มในการเข้าร่วมประชุมเป็นอย่างดี โดยในการประชุมแต่ละครั้งจะเป็นการแจ้งข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม เช่น ผลการดำเนินงาน สถานการณ์ราคายางในปัจจุบัน ข่าวสารจากหน่วยงานในภาครัฐ เป็นต้น หรือหากมีเรื่องเร่งด่วนที่จะต้องขอมติจากสมาชิกก็จะเรียกประชุมสมาชิกเป็นครั้งคราวไป จากการ

สัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า การประชุมของกลุ่มน้ำยางสดมีรูปแบบไม่เป็นทางการมากนัก ส่วนใหญ่เป็นการพูดคุยหรือปรึกษาหารือกันมากกว่า

ตารางที่ 4.5 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานและกิจกรรม

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการดำเนินงาน		
- การเข้าร่วมประชุมกับกลุ่ม	3.37	ปานกลาง
- การแสดงความคิดเห็นในการกำหนด กฎระเบียบและกติกาของกลุ่ม	2.62	ปานกลาง
- การแสดงความคิดเห็นในการกำหนดราคาซื้อ-ขาย น้ำยางสดของกลุ่ม	2.16	น้อย
- การมีส่วนร่วมในการดำเนินการซื้อ - ขาย น้ำยางสดประจำวันของกลุ่ม	2.68	ปานกลาง
- การมีส่วนร่วมในการทำบัญชีซื้อ - ขาย น้ำยางสดของกลุ่ม	2.20	น้อย
- การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม	3.46	ปานกลาง
- การมีส่วนในการช่วยกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกนำน้ำยางสดมาขายให้กับกลุ่ม	3.25	ปานกลาง
- การมีส่วนร่วมในการแนะนำให้ความรู้แก่เพื่อนสมาชิกในการติดต่อกับกลุ่ม	2.86	ปานกลาง
- การช่วยประชาสัมพันธ์เรื่องผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากกลุ่ม	3.19	ปานกลาง
- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงานของกลุ่ม	2.66	ปานกลาง
ด้านกิจกรรม		
- การมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรม การถ่ายทอดความรู้หลัก สูตรต่าง ๆ แก่สมาชิก หรือเข้ารับการศึกษาอบรม	2.84	ปานกลาง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการมีส่วนร่วม
- การมีส่วนร่วมกับกลุ่มทางด้านกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ และด้านสวัสดิการชุมชน เช่น งานบุญ งานประเพณีต่าง ๆ	3.72	มาก
- การมีส่วนร่วมกับกลุ่มในการจัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เช่น การแข่งขันกีฬาระหว่างกลุ่ม	2.96	ปานกลาง
- การมีส่วนร่วมกับกลุ่มในการทำกิจกรรม เสริมรายได้ เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพ การเพาะเห็ด การเลี้ยงสัตว์	3.00	ปานกลาง

2) การแสดงความคิดเห็นในการกำหนด กฎระเบียบและกติกาของกลุ่มน้ำยางสด

การแสดงความคิดเห็นในการกำหนด กฎระเบียบและกติกาของกลุ่มน้ำยางสด สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.62 สาเหตุเนื่องมาจากสมาชิกมีความเห็นว่าได้มอบหมายให้คณะกรรมการดูแลและตัดสินใจ จึงไม่จำเป็นต้องแสดงความคิดเห็นมากนัก เนื่องจากกฎระเบียบหลักที่สำคัญของกลุ่มได้มีการกำหนดไว้ตั้งแต่การเริ่มจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดแล้ว เช่น การห้ามมิให้ใส่สิ่งอื่นใดลงไปในน้ำยางสด การขายน้ำยางสดให้กับกลุ่มเท่านั้น ส่วนกฎระเบียบอื่น ๆ สมาชิกจะมอบให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ

3) การแสดงความคิดเห็นในการกำหนดราคาซื้อ - ขาย น้ำยางสดของกลุ่มน้ำยางสด

สำหรับการแสดงความคิดเห็นในการกำหนดราคาซื้อ - ขายน้ำยางสดของกลุ่มน้ำยางสด พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.16 เนื่องจากมีความเห็นว่ามอบหมายให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดูแลและตัดสินใจ แต่สมาชิกทุกคนจะทราบโดยหลักการว่า ราคาซื้อ-ขาย น้ำยางสดกำหนดขึ้นโดยการอ้างอิงราคาจากบ่อน้ำยางสดท่าแพเท่านั้น เนื่องจากมีการตกลงกันในที่ประชุมก่อนแล้ว ซึ่งจะมีการสอบถามราคาทุกวันก่อนการรับซื้อน้ำยางสดจากสมาชิก สมาชิกจึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องไปแสดงความคิดเห็นในเรื่องของกำหนดราคาซื้อ-ขาย น้ำยางสดของกลุ่มมากนัก จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า มีบ้างในบางครั้งที่สมาชิกบางส่วนต้องการให้กลุ่มน้ำยางสดตั้งราคาซื้อ - ขาย ให้เท่ากับหรือสูงกว่าราคาที่พ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นรับซื้อ แต่คณะกรรมการชี้แจงว่าหากตั้งราคาสูงมากนัก ผลกำไรเฉลี่ยคืนโดยรวมให้กับสมาชิกเมื่อมีการจ่ายเงินปันผลก็จะลดลงไปด้วย

4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการซื้อ - ขาย น้ำยางสดประจำวันของกลุ่มน้ำยางสด

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการซื้อ - ขาย น้ำยางสดประจำวันของกลุ่มน้ำยางสด พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.68 เนื่องจากสมาชิกเห็นว่า ได้มีการกำหนดตำแหน่งในแต่ละหน้าที่ในการดำเนินการซื้อ - ขาย น้ำยางสดประจำวันของกลุ่มน้ำยางสดไว้แล้ว อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ทำการสังเกตเพิ่มเติม ณ จุดรับซื้อน้ำยางสด พบว่าสมาชิกโดยส่วนใหญ่เมื่อเสร็จภารกิจจากการทำสวนยางและนำน้ำยางสดมาขายยังกลุ่มน้ำยางสด สมาชิกจะยังไม่กลับที่พัก แต่จะอยู่ช่วยในการทำกิจกรรมการซื้อ - ขาย น้ำยางสด เช่น การช่วยยกน้ำยางสดของเพื่อนสมาชิก โดยไม่ต้องมีการกำหนดว่าเป็นหน้าที่ของใคร และในระหว่างนั้น สมาชิกก็จะอยู่พูดคุยหรือปรึกษาหารือกับเพื่อนสมาชิกด้วยกัน มีทั้งเรื่องการค้าเนื้องานของกลุ่มเรื่องทั่ว ๆ ไป หรือในบางครั้งก็มีการเล่าเรื่องตลกขบขัน เพื่อเป็นการผ่อนคลายจากการเหน็ดเหนื่อยในการทำงาน

5) การมีส่วนร่วมในการทำบัญชีซื้อ - ขาย น้ำยางสดของกลุ่ม

การมีส่วนร่วมในการทำบัญชีซื้อ - ขาย น้ำยางสดของกลุ่ม พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมในการทำบัญชีซื้อ - ขาย น้ำยางสดของกลุ่ม อยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.20 เนื่องจากสมาชิกเห็นว่าเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่ได้มอบหมายไว้แล้ว โดยมีการระบุหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนในการจัดทำบัญชีของกลุ่มน้ำยางสดว่าเป็นหน้าที่ของใคร ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า เหตุผลอีกประการหนึ่งอาจสืบเนื่องมาจากสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จึงทำให้มีพื้นฐานความรู้ทางด้านการทำบัญชีไม่มากนัก ดังนั้นจึงมอบหมายให้เป็นที่ของคณะกรรมการบริหารกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการ

6) การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มน้ำยางสด

การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มน้ำยางสด พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.46 (ซึ่งใกล้เคียงกับระดับมาก) เนื่องจากสมาชิกให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มน้ำยางสดเป็นอย่างมาก เพราะเห็นว่าคณะกรรมการจะเป็นตัวหลักในการบริหารจัดการและดำเนินงานของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จได้ พร้อมทั้งสามารถสร้างผลกำไรมาของกลุ่มและสมาชิกอีกด้วย จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าในวันที่มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม สมาชิกจะมาประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน

7) การมีส่วนร่วมในการช่วยกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกนำน้ำยางสดมาขาย

การมีส่วนร่วมในการช่วยกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกนำน้ำยางสดมาขาย พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.25 กรณีนี้คล้ายกับการแนะนำสมาชิกท่านอื่นหรือสมาชิกภายในกลุ่มนำน้ำยางสดมาขายให้กับกลุ่ม กล่าวคือ จากผลการศึกษาถึง

ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ปรากฏว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นเครือข่ายหรือเพื่อน จึงทำให้มีการพูดคุยในส่วนของผู้ประกอบการอาชีพเดียวกันอยู่แล้ว ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นหรือชักชวนโดยทางอ้อม เพื่อให้เพื่อนสมาชิกทราบถึงผลดีในการนำน้ำยางสดมาขายให้กับกลุ่มแทนการส่งขายให้พ่อค้าคนกลาง

8) การมีส่วนร่วมในการแนะนำให้ความรู้แก่เพื่อนสมาชิกในการติดต่อกับกลุ่ม

การมีส่วนร่วมในการแนะนำให้ความรู้แก่เพื่อนสมาชิกในการติดต่อกับกลุ่ม พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.25 กล่าวคือ เป็นการให้ความรู้แก่เพื่อนสมาชิกคนอื่นหรือสมาชิกใหม่ในการติดต่อกับกลุ่มน้ำยางสด จากสภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด มีการตั้งบ้านเรือนใกล้เคียงและอยู่ในละแวกเดียวกัน ซึ่งทำให้เกิดความคุ้นเคยและพบปะพูดคุยกันอยู่เป็นประจำ จึงเป็นเรื่องง่ายที่จะแนะนำวิธีการติดต่อกับกลุ่มน้ำยางสดว่ามีวิธีการอย่างไร ประกอบกับขั้นตอนการติดต่อกับกลุ่มน้ำยางสด เช่น การสมัครเป็นสมาชิก การส่งขายน้ำยางสด เป็นต้น ไม่มีพิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อน จึงสามารถให้ความร่วมมือกับกลุ่มน้ำยางสดในเรื่องนี้ได้

9) การช่วยประชาสัมพันธ์เรื่องผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากกลุ่ม

การช่วยประชาสัมพันธ์เรื่องผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากกลุ่ม พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.19 ลักษณะเป็นเช่นเดียวกับกรณีในการช่วยกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกนำน้ำยางสดมาขายกับกลุ่ม กล่าวคือ โดยปกติสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสดมีการพูดคุยกับเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มเป็นประจำอยู่แล้ว เช่น ตอนเช้าในช่วงที่นำน้ำยางสดมาขายยังกลุ่ม โดยเฉพาะเป็นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้รับจากกลุ่ม ว่าได้มากกว่าที่ไปขายกับพ่อค้าคนกลาง ถึงแม้ในบางครั้งมีสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสดมีการพูดถึงราคาของกลุ่มน้ำยางสดรับซื้อต่ำกว่าราคาของพ่อค้าก็ตาม แต่สมาชิกด้วยกันจะพยายามชี้แจงถึงผลประโยชน์โดยรวมที่ได้รับในการนำน้ำยางสดมาขายกับกลุ่ม เช่น ความเที่ยงตรงในเรื่องของตาชั่ง การได้รับเงินปันผล ซึ่งเมื่อสมาชิกนำผลประโยชน์มาเปรียบเทียบกัน จะทำให้ทราบว่า การขายให้กับกลุ่มดีกว่าอย่างแน่นอน

10) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงานของกลุ่ม

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงานของกลุ่ม พบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.66 กล่าวคือ การซื้อวัสดุหรืออุปกรณ์ ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม โดยปกติจะดำเนินการเมื่อจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดเสร็จเรียบร้อยแล้ว จากนั้นจะมีประชุมสมาชิกทั้งหมดเพื่อซื้อวัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม ภายหลังหากต้องมีการซื้อวัสดุหรืออุปกรณ์เพิ่มเติมจะมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการในการพิจารณาและตัดสินใจ แต่อย่างไรก็ตามโดยหลักการที่ถือ

ปฏิบัติเท่าที่ผ่านมา หากมีการซื้อวัสดุหรืออุปกรณ์เพิ่มเติมต้องผ่านมติขอความเห็นชอบจากสมาชิกหรือที่ประชุมก่อนทุกครั้ง

4.3.2 ด้านกิจกรรม

การมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อกลุ่มน้ำยางสดด้านกิจกรรมภายในกลุ่มและชุมชน มีดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรม การถ่ายทอดความรู้หลักสูตรต่าง ๆ แก่สมาชิก หรือเข้ารับการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ

สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรม การถ่ายทอดความรู้หลักสูตรต่าง ๆ แก่สมาชิก หรือเข้ารับการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.84 เนื่องจากสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเป็นเกษตรกรชาวสวนยาง ส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานความรู้ทางการเกษตรอยู่บ้างแล้ว เช่น การปลูกพืชแซม การทำปุ๋ยชีวภาพ การเพาะเห็ด จึงทำให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ตนมีอยู่ให้แก่เพื่อนสมาชิกด้วยกันหรือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ส่วนรูปแบบในการถ่ายทอดอาจเป็นในรูปแบบการเสวนากันอย่างไม่เป็นทางการ หรือกลุ่มน้ำยางสดเป็นผู้ดำเนินการจัดอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกเอง

2) การมีส่วนร่วมกับกลุ่มทางด้านกิจกรรมสาธารณะประโยชน์และด้านสวัสดิการชุมชน เช่น งานบุญ งานประเพณีต่าง ๆ

สำหรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกับกลุ่มทางด้านกิจกรรมสาธารณะประโยชน์และด้านสวัสดิการชุมชน เช่น งานบุญ งานประเพณีต่าง ๆ สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.72 กล่าวคือ สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดซึ่งเป็นเกษตรกรชาวสวนยาง มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบสังคมไทยในชนบท มีความรักความผูกพันกันและให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ฉันทุนิยมิตร สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเห็นว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มน้ำยางสดและของชุมชนด้วย เมื่อกลุ่มน้ำยางสดหรือชุมชนขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การซ่อมแซมวัดหรือมัสยิด การขุดลอกคู คลองในหมู่บ้าน งานทำบุญทอดกฐิน เป็นต้น หรืองานบุญและงานประเพณีต่าง ๆ ของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน เช่น งานแต่งงาน งานศพ งานบวช เป็นต้น ก็จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างมาก เพราะถือว่าได้ทำบุญและเป็นการช่วยเหลือทั้งเพื่อนสมาชิกและชุมชนด้วย

3) การมีส่วนร่วมกับกลุ่มในการจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬาระหว่างกลุ่ม

สำหรับการมีส่วนร่วมกับกลุ่มในการจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬาระหว่างกลุ่ม สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.96 เนื่องจากสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเห็นว่าเป็นการผ่อนคลายจากการเหน็ดเหนื่อยในการทำงาน และยังเป็น

กิจกรรมที่สามารถเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มด้วยกันได้ อีกทั้งยังเป็นการออกกำลังกายไปด้วย ซึ่งกีฬาที่ทำการกันแข่งขันกันอยู่เสมอ ได้แก่ ฟุตบอล ตะกร้อ วอลเลย์บอล เป็นต้น ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า สมาชิกที่เริ่มเข้าสู่วัยสูงอายุ ไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องของการจัดกิจกรรมนันทนาการมากนัก เนื่องจากเห็นว่าวัยของตนไม่เหมาะกับกิจกรรมหรือกีฬาที่ต้องออกแรงมาก ๆ หรือหากไปร่วมกิจกรรมก็เพียงแค่การเข้าไปชมเท่านั้น

4) การมีส่วนร่วมของกลุ่มในการทำกิจกรรม เสริมรายได้ เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพ การเพาะเห็ด การเลี้ยงสัตว์

สำหรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกับกลุ่มในการทำกิจกรรมเสริมรายได้ เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพ การเพาะเห็ด การเลี้ยงสัตว์ สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.00 กล่าวคือ เมื่อกลุ่มนำวัสดุจัดกิจกรรมเพื่อเสริมรายได้ให้แก่สมาชิก เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพ การเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืชแซมยาง สมาชิกจะให้ความร่วมมือกับกลุ่มนำวัสดุในการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเป็นประโยชน์ทั้งตนเองและครอบครัวด้วย เพราะอาชีพเสริมต่าง ๆ สามารถเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ เช่น การเลี้ยงปลาในท่อซีเมนต์ การเพาะเห็ดนางฟ้า สามารถนำมาบริโภคในครัวเรือนได้ หากผลผลิตมีเหลือก็แบ่งไปขาย ซึ่งเป็นการช่วยเสริมรายได้ให้กับครัวเรือนได้อีกทางหนึ่ง ทั้งยังได้ของดีมีคุณภาพด้วย เช่น การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำปุ๋ยคอก ใช้ในสวนยางพารา ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า ในบางครั้งกลุ่มนำวัสดุจะนำเงินของกลุ่มมาลงทุนในการดำเนินกิจกรรมอาชีพเสริมก่อน จากนั้นเมื่อได้ผลผลิตก็จะขายให้กับสมาชิกภายในกลุ่มในราคาที่ถูก เช่น การเพาะเห็ดนางฟ้าแล้วขายให้กับสมาชิก กิโลกรัมละ 35 บาท ซึ่งในท้องตลาดราคา 40 - 45 บาท

4.4 ทักษะของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มนำวัสดุ

ในการวัดทัศนคติหรือระดับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มนำวัสดุที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความสามารถของประธานและคณะกรรมการบริหารกลุ่มนำวัสดุ ว่ามีการทำงานเป็นอย่างไร ผลการดำเนินงานของกลุ่มนำวัสดุเป็นที่น่าพอใจของสมาชิกหรือไม่ โครงสร้างในการทำงานของกลุ่มนำวัสดุเหมาะสมแล้วหรือไม่เพียงใด โดยทัศนคติของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มนำวัสดุในที่นี้ มี 2 ด้าน คือ ด้านบทบาทหน้าที่ของประธานและกรรมการกลุ่ม และด้านโครงสร้างการบริหาร โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ทักษะของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
บทบาทของประธานและกรรมการกลุ่ม		
- ประธานและกรรมการมีความสามารถในการบริหารงานกลุ่มเป็นอย่างดี	3.32	ดีปานกลาง
- ประธานและกรรมการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย ได้แข็งในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ	3.51	ดี
- ประธานและกรรมการจะถือมติกลุ่มเป็นหลักในการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม	3.77	ดี
- ประธานและกรรมการช่วยแก้ปัญหาของกลุ่มเป็นอย่างดี	3.23	ดีปานกลาง
- ประธานและกรรมการกลุ่มมักแจ้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ	3.24	ดีปานกลาง
- ประธานและกรรมการกลุ่ม เสียสละ ทุ่มเทและเต็มใจที่จะทำงานเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม	3.43	ดีปานกลาง
- ในการดำเนินงานกลุ่ม ประธานและกรรมการจะชี้แจงจุดมุ่งหมายและการดำเนินงานให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าใจร่วมกันก่อนทุกครั้ง	3.49	ดีปานกลาง
- ประธานและกรรมการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุข หรือพบปะเยี่ยมเยียนสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ	3.13	ดีปานกลาง
- เมื่อสมาชิกกลุ่มมีข้อสงสัยเกี่ยวกับระเบียบกลุ่ม ประธานและกรรมการจะให้คำปรึกษาและชี้แจงเป็นอย่างดี	3.34	ดีปานกลาง
- ประธานและกรรมการดำเนินงานอย่างซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม	3.61	ดี
- ประธานและกรรมการดำเนินงานอย่างโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้	3.57	ดี
โครงสร้างการบริหาร		
- กลุ่มมีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบกับสมาชิกอย่างเสมอภาคและยุติธรรม	3.25	ดีปานกลาง
- กลุ่มมีช่วงการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกันไปในแต่ละหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและไม่มีการแทรกแซงจากผู้นำ	3.41	ดีปานกลาง

4.4.1 ด้านบทบาทของประธานและกรรมการ

ผลการศึกษาทัศนคติของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ต่อบทบาทของประธานและกรรมการกลุ่ม มีดังนี้

1) ประธานและกรรมการมีความสามารถในการบริหารงานกลุ่มเป็นอย่างดี

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น ประธานและกรรมการมีความสามารถในการบริหารงานกลุ่มเป็นอย่างดี อยู่ในระดับดีปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.32 กล่าวคือ สมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่าประธานและกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายโดยเป็นไปตามกฎ ระเบียบและกติกาของกลุ่มที่กำหนดไว้ มีบ้างเมื่อเกิดปัญหาภายในกลุ่มโดยประธานและกรรมการต้องใช้ความสามารถและประสบการณ์ที่มีอยู่แก้ปัญหาให้กับกลุ่มหรือการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว

2) ประธานและกรรมการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย ได้แย้งในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น ประธานและกรรมการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย ได้แย้งในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.51 กล่าวคือ ในระเบียบของกลุ่มน้ำยางสดมีข้อกำหนดให้มีการประชุมสมาชิกเดือนละ 1 ครั้ง หรือหากมีเรื่องเร่งด่วนสามารถเรียกประชุมได้ทันที ซึ่งในการประชุมแต่ละครั้งประธานและกรรมการจะเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น อภิปราย ได้แย้ง หรือหากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่ม สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่เพื่อต้องการให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำภายในกลุ่มให้มากที่สุด ซึ่งเท่าที่ผ่านมากลุ่มน้ำยางสดจะถือปฏิบัติเช่นนี้มาโดยตลอด

3) ประธานและกรรมการจะถือมติกลุ่มเป็นหลักในการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น ประธานและกรรมการจะถือมติกลุ่มเป็นหลักในการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.77 ซึ่งเป็นประเด็นที่ต่อเนื่องกับประธานและกรรมการเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น อภิปราย ได้แย้งในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพราะเมื่อมีการอภิปรายเสร็จสิ้นในแต่ละประเด็นแล้ว ประธานจะขอมติความเห็นชอบจากสมาชิก โดยจะใช้เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์และคำนึงถึงผลประโยชน์ที่กลุ่มจะได้รับมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษสามารถสะท้อนถึงความคิดเห็นของสมาชิกได้ว่า หลักสำคัญที่ประธานและกรรมการกลุ่มใช้ในการบริหารจัดการนั้น คือ การถือมติกลุ่มเป็นหลัก ไม่ใช่ถือความคิดหรือการตัดสินใจของประธานและกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็น

เกณฑ์ในการตัดสินใจ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าในบางครั้งเมื่ออยู่ในที่ประชุมสมาชิกไม่ว่าใครจะแสดงความคิดเห็นออกมามากนัก จะมอบให้เป็นหน้าที่ของประธานและกรรมการเสียส่วนใหญ่ แต่เมื่อออกจากที่ประชุมแล้ว จะมาแสดงความคิดเห็นหรือพูดคุยกันข้างนอกเนื่องจากมติที่ออกมานั้นตนไม่ยอมรับ แต่จะเป็นเพียงกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น

4) ประธานและกรรมการช่วยแก้ปัญหาของกลุ่มเป็นอย่างดี

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น ประธานและกรรมการช่วยแก้ปัญหาของกลุ่มเป็นอย่างดี อยู่ในระดับดีปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.23 กล่าวคือ สมาชิกจะใช้เกณฑ์ในการตัดสินใจการแก้ปัญหาของประธานและกรรมการว่าดีหรือไม่นั้น โดยจะพิจารณาจากการแก้ปัญหาของประธานและกรรมการในแต่ละครั้ง ว่ามีความรวดเร็วเพียงใด แก้ปัญหาได้ในระดับใด ใช้ระยะเวลาในการแก้ปัญหานั้นเพียงใดเหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้นหรือไม่ หรือเมื่อแก้ปัญหาแล้วมีผลข้างเคียงใด ๆ เกิดขึ้นภายหลังหรือไม่ สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม เช่น การลาออกของสมาชิก สมาชิกนำผลผลิตบางส่วนแบ่งขายให้พ่อค้าคนกลาง ระบบบัญชีของกลุ่มยังไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น จากที่ผ่านมาเมื่อเกิดปัญหานั้น โดยส่วนใหญ่ประธานและกรรมการจะพยายามแก้ปัญหาทุกครั้งไป บางครั้งก็สามารถแก้ได้หรืออาจจะเพียงลดความรุนแรงของปัญหาได้ในระดับหนึ่ง แต่บางครั้งก็ไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ได้เลย เช่น การที่มีสมาชิกลาออกในระยะเวลาที่ใกล้ ๆ กัน 2-3 คน ประธานหรือกรรมการจะรีบเข้าไปดำเนินการสอบถามถึงสาเหตุในการลาออก โดยจะพบคำตอบส่วนใหญ่ว่าไม่พอใจราคาของกลุ่มทำการรับซื้อ เนื่องจากราคาต่ำกว่าพ่อค้าคนกลาง ซึ่งประธานหรือกรรมการกลุ่มจะพยายามชี้แจงเหตุผลที่ต้องดำเนินการเช่นนั้น และอธิบายถึงผลประโยชน์โดยรวมที่สมาชิกจะได้รับเมื่อนำน้ำยางสดมาขายให้กับกลุ่ม และพยายามชักจูงหรือโน้มน้าวให้สมาชิกกลับมาอยู่กับกลุ่มดังเดิม ซึ่งบางครั้งก็ได้ผลแต่ในบางครั้งก็ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ เนื่องจากว่ายังสาเหตุอื่นที่มีส่วนทำให้สมาชิกลาออก เช่น การเมืองท้องถิ่นซึ่งในปัจจุบันทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ สามารถทำให้สมาชิกภายในกลุ่มหรือแม้กระทั่งคนในชุมชนแบ่งกันเป็นฝักเป็นฝ่ายได้ เนื่องจากมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ทำให้เกิดความแตกแยกภายในกลุ่มน้ำยางสด หรือหากรุนแรงกว่านั้น อาจทำให้สมาชิกถึงขั้นลาออกไปเลยทีเดียว อีกทั้งอาจจะพาพรรคพวกเพื่อนฝูงของตนลาออกไปอีกด้วย ซึ่งประธานและกรรมการไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้

5) ประธานและกรรมการมักแจ้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น ประธานและกรรมการมักแจ้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับดีปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.24 กล่าวคือ ในส่วนของการแจ้งข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ของประธานและกรรมการที่ต้องการแจ้ง

ให้สมาชิกทราบนั้น หากเป็นเรื่องทั่วไปจะเป็นลักษณะการแจ้งเพื่อทราบหรือการขอความร่วมมือจากสมาชิก เช่น สถานการณ์ของราคาขายในปัจจุบัน การเข้ารับการฝึกอบรมต่าง ๆ จากหน่วยงานในภาครัฐ เป็นต้น ส่วนใหญ่ใช้วิธีการบอกกล่าวต่อ ๆ กัน อาจจะเป็นช่วงตอนเช้าที่สมาชิกริมน้ำอย่างสดมาขาย หรือฝากบอกกับสมาชิกคนอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้กัน เนื่องจากสมาชิกจะมีบ้านเรือนตั้งอยู่ในละแวกเดียวกันและมีการพูดคุยกันเป็นประจำอยู่แล้ว จึงไม่เป็นการยากในการที่จะให้เพื่อนสมาชิกบอกกล่าวกันเอง หรือหากเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องแจ้งให้สมาชิกทราบโดยเร็วที่สุด ก็จะใช้วิธีการโทรศัพท์ถึงสมาชิกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ แต่หากเป็นการแจ้งเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ของกลุ่มน้ำอย่างสด เช่น ราคาซื้อ-ขายน้ำอย่างสดในแต่ละวัน ผลกำไร - ขาดทุนในการดำเนินงานของกลุ่ม การจ่ายเงินปันผลให้กับสมาชิก เป็นต้น ประชานและกรรมการจะใช้วิธีแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ขึ้นบนกระดานไวท์บอร์ดของกลุ่ม จัดทำเป็นหนังสือแจ้งแก่สมาชิก เป็นต้น

6) ประชานและกรรมการ เสียสละ พุ่มเทและเต็มใจที่จะทำงานเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น ประชานและกรรมการ เสียสละ พุ่มเทและเต็มใจที่จะทำงานเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม อยู่ในระดับดีปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.43 กล่าวคือสมาชิกส่วนใหญ่จะทราบโดยหลักการแล้วว่า ประชานและกรรมการที่สมาชิกได้เลือกขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการกลุ่มนั้นต้องมีคุณสมบัติ คือ เสียสละ พุ่มเท และตั้งใจทำงานเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นที่ตั้ง แต่ในบางครั้งประชานและกรรมก็มีการกิจส่วนตัว จึงไม่สามารถมาร่วมบริหารจัดการกลุ่มได้ครบถ้วนสมบูรณ์นัก เช่น การนัดประชุมประชานและกรรม การซึ่งบางครั้งก็มีกรรมกรที่ติดภารกิจเข้าร่วมประชุมไม่ได้ หรือการตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่มน้ำอย่างสดในแต่วัน เนื่องจากประชานและกรรมกรเป็นเกษตรกรชาวสวนยาง ซึ่งต้องประกอบอาชีพของตนเองเช่นกัน จึงไม่สามารถมาตรวจสอบการดำเนินงานกลุ่มได้เป็นประจำทุกวันได้ เพียงแต่มีการหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันมาดูแลอยู่เรื่อย ๆ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าประชานและกรรมกรส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่เคยได้รับการเลือกตั้งมาก่อนแล้ว เมื่อหมดวาระมีการเลือกตั้งกันใหม่สมาชิกก็ยังเลือกประชานและกรรมกรคนเดิมอีก ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกยังมีความมั่นใจในการบริหารจัดการของประชานและกรรมกรว่ายังสามารถทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานได้

7) ประชานและกรรมกรจะชี้แจงจุดมุ่งหมายและการดำเนินงานของกลุ่มให้สมาชิกได้เข้าใจร่วมกันก่อนทุกครั้งที่มีการประชุมกลุ่ม

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น ประชานและกรรมกรจะชี้แจงจุดมุ่งหมายและการดำเนินงานของกลุ่มให้สมาชิกได้เข้าใจร่วมกันก่อนทุกครั้งที่มีการประชุมกลุ่มขึ้น อยู่ในระดับ

ดีปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.49 กล่าวคือ ในส่วนของการชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของกลุ่มเท่าที่ผ่านมา ก่อนการประชุมทุกครั้ง ประธานและกรรมการจะพยายามย้ำเตือนสมาชิกให้ตระหนักอยู่เสมอว่า การจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดขึ้นมานั้น จุดมุ่งหมายเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ โดยไม่ต้องถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางเหมือนดังเช่นในอดีต สำหรับในส่วนของการดำเนินงานของกลุ่ม ประธานและกรรมการจะชี้แจงบ้างในบางครั้งเมื่อสมาชิกร้องขอขึ้นมา เนื่องจากเห็นว่ามีการแจ้งการดำเนินงานบนกระดานไวท์บอร์ดของกลุ่มอยู่แล้ว หรือแจ้งไปกับเพื่อนสมาชิกด้วยกันอยู่เป็นประจำ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าสมาชิกบางส่วนต้องการทราบผลการดำเนินงานโดยรวมของกลุ่มเป็นช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งในบางครั้งไม่มีข้อมูลดังกล่าวหรือข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากประธานหรือกรรมการชี้แจงว่าเจ้าหน้าที่หรือกรรมการผู้รับผิดชอบติดภารกิจไม่สามารถจัดทำข้อมูลให้แก่สมาชิกทันเวลาได้

8) ประธานและกรรมการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุข หรือพบปะเยี่ยมเยียนสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น ประธานและกรรมการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุข หรือพบปะเยี่ยมเยียนสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับดีปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.13 กล่าวคือ จากการที่สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดโดยพื้นฐานเป็นสังคมเกษตรในชนบท ซึ่งส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันที่พี่น้อง และมีการไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนกันเป็นประจำอยู่แล้ว สมาชิกจึงมองว่าเป็นเรื่องปรกติในการที่ประธานและกรรมการจะดูแลเอาใจใส่ทุกข์สุข หรือพบปะเยี่ยมเยียนสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เพียงแต่ดูแลเพิ่มขึ้นมาอีกระดับหนึ่งในฐานะเป็นประธานและกรรมการกลุ่ม โดยหากครั้งใดประธานไม่สามารถไปดูแลด้วยตนเองได้ ก็จะให้กรรมการคนใดคนหนึ่งไปทำหน้าที่แทนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจของสมาชิก มีบ้างในบางครั้งที่สมาชิกเกิดการเจ็บป่วย แต่ไม่มีประธานหรือกรรมการไปดูแลหรือเยี่ยมเยียน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าประธานและกรรมการติดภารกิจ หรือไม่ทราบอาการเจ็บป่วยของสมาชิกจึงไม่สามารถมาดูแลหรือทำการเยี่ยมเยียนได้

9) เมื่อสมาชิกกลุ่มมีข้อสงสัยเกี่ยวกับระเบียบกลุ่ม ประธานและกรรมการจะให้ปรึกษาและชี้แจงเป็นอย่างดี

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น เมื่อสมาชิกกลุ่มมีข้อสงสัยเกี่ยวกับระเบียบกลุ่ม ประธานและกรรมการจะให้ปรึกษาและชี้แจงเป็นอย่างดี อยู่ในระดับดีปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.34 กล่าวคือ ในการบริหารจัดการกลุ่มน้ำยางสดของประธานและกรรมการ ย่อมต้องมีบ้างที่สมาชิกเกิดข้อสงสัยในเรื่องต่าง ๆ เช่น ระเบียบข้อบังคับกลุ่ม การดำเนินงานของกลุ่ม เป็นต้น หรือต้องการปรึกษาหารือกับประธานและกรรมการยามมีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งสมาชิกเห็นว่าประธานและกรรมการสามารถตอบข้อสงสัยหรือชี้แจงทุกเรื่องให้ฟังได้อย่างชัดเจน หรือหากมี

ปัญหาที่สามารถหาคำตอบให้ได้ถูกต้อง แต่ก็ยังมีบ้างที่การชี้แจงหรือคำตอบของประธานและกรรมการไม่เป็นที่น่าพอใจกับสมาชิกในกลุ่ม เนื่องจากมองว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเฉพาะใครคนใดคนหนึ่งหรือที่เป็นญาติพี่น้องหรือพวกพ้องของตนเท่านั้น เช่น การที่สมาชิคนำน้ำยางสดไปขายภายนอกกลุ่มเกินที่กลุ่มกำหนดไว้ เป็นการผิดระเบียบของกลุ่มในขั้นร้ายแรง แต่ประธานและกรรมการกลุ่มไม่ดำเนินการตามที่ระเบียบกำหนดไว้ คือ การไล่สมาชิกออกจากกลุ่ม ยังให้สมาชิกผู้นั้นมาขายน้ำยางสดกับกลุ่มอีก ซึ่งได้รับการชี้แจงจากประธานและกรรมการว่า เนื่องจากกลุ่มมีปริมาณน้ำยางสดไม่มากนัก หากสมาชิกออกจากกลุ่มไปถือการดำเนินงานของกลุ่มอาจเกิดปัญหาได้ เนื่องจากจะทำให้กำไรแต่ละวันลดน้อยลงเพราะค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกลุ่มในบางครั้งมีจำนวนมาก เพียงแต่จะดำเนินการลงโทษโดยจะไม่จ่ายเงินปันผลในส่วนที่เป็นเนื้อยางแห้งให้กับสมาชิกผู้นั้น เพราะถึงอย่างไรก็ยังมีหุ้นของสมาชิกผู้นั้นสามารถเป็นทุนหมุนเวียนใช้ภายในกลุ่มได้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าถึงแม้ในบางครั้งประธานและกรรมการชี้แจงข้อสงสัย หรือแก้ปัญหาแล้วก็ตามสมาชิกบางคนก็ยังไม่พอใจ และยังมีการพูดคุยกันเองภายนอกกลุ่มอีก ซึ่งสามารถทำให้เป็นสาเหตุในการแตกความสามัคคีของสมาชิกได้

10) ประธานและกรรมการดำเนินงานอย่างซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น ประธานและกรรมการดำเนินงานอย่างซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.61 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก สามารถสะท้อนถึงความคิดเห็นที่สมาชิกมีต่อการดำเนินงานของประธานและกรรมการ โดยเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม ปราศจากการโน้มเอียงไปหาพี่น้องหรือพรรคพวกของตน ว่ากันไปตามเนื้อผ้า เช่น การวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (% DRC) ก็เป็นไปตามคุณภาพของน้ำยางสดของสมาชิก โดยไม่ได้เอื้อผลประโยชน์ให้กับพรรคพวกของตนเอง ทำให้สมาชิกมีความไว้วางใจต่อประธานและกรรมการเป็นอย่างมาก ประเด็นดังกล่าวนี้มีความสำคัญและถือเป็นหัวใจหลักข้อหนึ่งที่ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จได้ เพราะหากสมาชิกไม่เชื่อมั่นหรือไม่ไว้วางใจในการทำงานของประธานและกรรมการแล้ว ต่อไปการดำเนินงานของกลุ่มจะทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาได้ หากถึงขั้นรุนแรงอาจต้องมีการล้มเลิกกลุ่ม หรือสมาชิกเรียกว่า “กลุ่มแตก”

11) ประธานและกรรมการดำเนินงานอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น ประธานและกรรมการดำเนินงานอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.57 กล่าวคือ ประเด็นดังกล่าวจะต่อเนื่องจากประเด็นที่ประธานและกรรมการดำเนินงานอย่างซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม เนื่องจากการดำเนินงานของประธานและกรรมการเป็นไปอย่างซื่อสัตย์และยุติธรรมแล้ว ต้องประกอบไปด้วยความโปร่งใสและสมาชิกสามารถตรวจสอบได้ทุกเวลา ซึ่งสมาชิกเห็นว่าการดำเนินงานของประธานและกรรมการเป็นไปอย่างถูกต้อง ปราศจากการปกปิดหรือซ่อนเร้นข้อมูลใด ๆ

ทั้งสิ้น โดยมีการเปิดเผยหรือแจ้งให้กับสมาชิกทราบอย่างต่อเนื่อง หากสมาชิกต้องการตรวจสอบการดำเนินงานในขั้นตอนใด ก็สามารถแจ้งต่อประธานและกรรมการเพื่อทำการตรวจสอบได้ตลอดเวลา

4.4.2 ด้านโครงสร้างการบริหาร

ผลการศึกษาทัศนคติของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดต่อโครงสร้างการบริหาร มีดังนี้

1) กลุ่มมีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบกับสมาชิกอย่างเสมอภาคและยุติธรรม

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น กลุ่มมีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบกับสมาชิกอย่างเสมอภาคและยุติธรรม อยู่ในระดับดีปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.25 กล่าวคือในการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดนั้น จะมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความสามารถและความเหมาะสม โดยผ่านการพิจารณาของประธานและกรรมการภายในกลุ่มโดยอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและยุติธรรม เนื่องจากหากจัดแบ่งไม่เหมาะสมภายหลังจะมีการโต้แย้งกันภายในกลุ่มได้ว่า ต้องการเอื้อประโยชน์ให้กับพรรคพวกพี่น้องของตน เช่น การบรรทุกน้ำยางสดของกลุ่ม โดยให้ค่าบรรทุกที่เหมาะสมและยุติธรรม ตามอัตราที่กลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่ถือปฏิบัติกัน โดยมีการเปิดประมูลภายในกลุ่มเพื่อให้สมาชิกที่มีความประสงค์ต้องการบรรทุกน้ำยางสดของกลุ่มได้แข่งขันกัน หรือในบางครั้งสมาชิกมีข้อสงสัยว่าทำไมจึงต้องให้ผู้ใดผู้หนึ่งรับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ มาโดยตลอด เช่น การทำบัญชีของกลุ่ม ประธานและกรรมการสามารถชี้แจงให้ได้ว่า เนื่องจากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานทางบัญชีสามารถจัดการเรื่องข้อมูลทางด้านบัญชีของกลุ่มได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ

2) กลุ่มมีช่วงการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกันไปในแต่ละหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและไม่มีการแทรกแซงจากผู้นำ

สมาชิกมีทัศนคติต่อประเด็น กลุ่มมีช่วงการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกันไปในแต่ละหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและไม่มีการแทรกแซงจากผู้นำ อยู่ในระดับดีปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.41 สมาชิกเห็นว่าเมื่อกลุ่มน้ำยางสดมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน้าที่แล้ว ประธานและกรรมการจะไม่มาก้าวก่ายหน้าที่ของใคร ส่วนใหญ่เป็นเพียงแต่การให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำในการทำงานเท่านั้น เช่น เมื่อเกิดปัญหาในการวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (% DRC) แล้วเกิดมีการผิดพลาดขึ้นในหลาย ๆ ครั้ง กรรมการก็จะมาช่วยดูแล้วเกิดจากสาเหตุอะไรไม่ใช่ไปดำเนินการในหน้าที่นั้นเสียเอง แต่หากบางหน้าที่เกิดปัญหาถึงขั้นร้ายแรง เช่น การทุจริตทางการเงิน ซึ่งประธานหรือกรรมการอาจจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเองในระหว่างที่หาผู้ที่เหมาะสมยังไม่ได้ แต่เป็นเพียงระยะหนึ่งเท่านั้น เมื่อหาบุคคลดังกล่าวได้แล้วก็จะดำเนินการตามระบบของกลุ่มเหมือนดังเดิม บางครั้งสมาชิกเห็นว่าประธานและกรรมการต้อง

มาดำเนินกิจกรรมของกลุ่มในบางหน้าที่นั้นด้วยตนเอง เนื่องจากบางเรื่องสำคัญกับการดำเนินงานของกลุ่ม เช่น การคิดผลกำไร - ขาดทุน ของกลุ่ม หากผิดพลาดแล้วจะเกิดความเสียหายกับกลุ่มและสมาชิกได้

4.5 ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด

ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของกลุ่มน้ำยางสด และส่วนของบ่อน้ำยางสด มีดังนี้

4.5.1 ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสด

ผลการศึกษาลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสด มีดังนี้

4.5.1.1 ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด

จากการที่กลุ่มน้ำยางสดได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา โดยมีการเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่ม หากจุดที่ตั้งโรงเรือนในการรวบรวมหรือรับซื้อน้ำยางสด มีเงินทุน เครื่องมือและอุปกรณ์ ต่าง ๆ พร้อม กลุ่มน้ำยางสดสามารถดำเนินงานได้ทันที ซึ่งจะมีลักษณะในการดำเนินงาน 2 ส่วน คือ การรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดในแต่ละวันและการจ่ายเงินปันผลให้กับสมาชิก มีรายละเอียดดังนี้

1) การรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดในแต่ละวัน จะมีขั้นตอนและวิธีการเหมือนกันทุกวัน ซึ่งกลุ่มน้ำยางสดจะรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดทุกวัน ยกเว้นช่วงฤดูที่ยางพาราผลัดใบจะหยุดทำการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดประมาณ 1 เดือน เพราะสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดจะหยุดการกรีดยาง ขั้นตอนในการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสด มีดังนี้

1.1) ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดของกลุ่มน้ำยางสด โดยส่วนใหญ่จะเป็นคณะกรรมการบริหารกลุ่ม จะไปยังจุดรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสด ตั้งแต่เช้า เวลาประมาณ 07.30 - 10.30 ก่อนสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสดจะมาถึง เพื่อเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือ ที่ใช้ในการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดให้พร้อมที่จะใช้งาน ได้แก่ ถังบีก ตาชั่ง ถังใส่น้ำยางสด เครื่องมือหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง เครื่องคิดเลข เครื่องชั่งชนิดละเอียด และเอกสารทางบัญชีเกี่ยวกับการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสด

1.2) สมาชิกนำน้ำยางสดมาขายยังกลุ่ม โดยน้ำยางสดต้องไม่ผสมน้ำหรือใส่สิ่งเจือปนอื่นใดลงไป เพราะจะมีผลทำให้คุณภาพของน้ำยางสดลดลง โดยเฉพาะเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) จะต่ำ

1.3) กลุ่มน้ำยางสดดำเนินการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดจากสมาชิก โดยรูปแบบในการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสด มี 2 รูปแบบ คือ แบบซื้อขาดและแบบรวมขาย มีรายละเอียดดังนี้

(1) แบบซื้อขาด รูปแบบการรวมกลุ่มในลักษณะนี้ กลุ่มน้ำยางสดจะรับซื้อน้ำยางสดจากสมาชิก ราคาที่รับซื้อจะอ้างอิงราคาจากบ่อน้ำยางสดโรงงานหรือบริษัท ซึ่งจะมีการตรวจสอบราคาซื้อทุกวันก่อนการรับซื้อน้ำยางสดจากสมาชิก หลังจากนั้นจะเก็บตัวอย่างของน้ำยางสดเพื่อวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) ซึ่งปัจจุบันนิยมการใช้เตาไมโครเวฟ เนื่องจากมีความสะดวกและสามารถรู้ผลเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) ภายใน 10 นาที ซึ่งประยุกต์มาจากการวัดแบบใช้ตู้อบยางแห้ง หลังจากได้เปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) เรียบร้อยแล้ว จากนั้นนำมาคำนวณเพื่อหาค่าขายน้ำยางสดที่สมาชิกจะได้รับ โดยนำปริมาณน้ำยางสดคูณกับเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) และคูณกับราคาน้ำยางสด ณ วันนั้น จากนั้นจะจ่ายเงินให้สมาชิก ซึ่งอาจจะจ่ายภายในวันเดียวกับที่สมาชิกขายน้ำยางสดหรือในวันถัดไป ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของกลุ่ม

(2) แบบรวมขาย รูปแบบการรวมกลุ่มในลักษณะนี้ กลุ่มน้ำยางสดเพียงแต่ทำการรวบรวมน้ำยางสดของสมาชิกในแต่ละวัน แล้วนำไปขายยังบ่อน้ำยางสด โรงงานหรือบริษัท ส่วนวิธีการและขั้นตอนในการรวบรวมเหมือนกับรูปแบบแรกต่างกันตรงที่จะไม่มีการตั้งราคาซื้อประจำวันของกลุ่ม แต่จะนำค่าขายน้ำยางสดที่กลุ่มขายได้หักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ส่วนที่เหลือนำมาหารกับน้ำหนักเนื้อยางแห้งรวมของกลุ่ม ซึ่งจะได้ราคาน้ำยางสดของกลุ่มออกมา จากนั้นนำมาคำนวณเหมือนกับรูปแบบแรกเช่นเดียวกัน

1.4) กลุ่มน้ำยางสดจะรวบรวมน้ำยางสดจากสมาชิกรวมในบ่อเดียวกัน แล้วเติมสารเคมี คือ แอมโมเนียลงไปจากนั้นก็นำส่งบ่อน้ำยางสดบริษัทหรือโรงงานแล้วแต่ข้อตกลงของสมาชิกว่าจะส่งไปยังบ่อใด ถ้าเป็นบ่อของพ่อค้าภายในท้องถิ่นเมื่อทราบเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) ในวันเดียวกันกับที่ขายน้ำยางสดก็จะได้เงินค่าขายน้ำยางสดทันที แต่ถ้าทราบเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) ในวันรุ่งขึ้นก็จะได้รับเงินในวันถัดไป สำหรับกลุ่มน้ำยางสดที่ผู้วิจัยทำการศึกษาจะส่งไปยังบ่อน้ำยางสดอำเภอท่าแพนั้น ซึ่งจะได้เงินค่าขายน้ำยางสดภายใน 3 วัน เนื่องจากทางบ่อน้ำยางสดต้องได้รับเงินจากทางโรงงานหรือบริษัทที่นำน้ำยางสดไปขายเสียก่อนแล้วจึงนำมาจ่ายโดยการ โอนเข้าบัญชีให้กับกลุ่มน้ำยางสดในภายหลัง

2) การจ่ายเงินปันผลให้กับสมาชิก เมื่อกลุ่มน้ำยางสดได้ดำเนินการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดจากสมาชิกแล้ว แต่ละกลุ่มจะมีกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินงานเกิดขึ้น (ส่วนใหญ่ได้กำไร) โดยจะนำผลกำไรมาจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่สมาชิก รายละเอียด มีดังนี้

2.1) รวบรวมผลกำไร-ขาดทุนในแต่ละวัน เมื่อกลุ่มน้ำยางสดขายน้ำยางสดได้แล้ว ก็จะจัดทำบัญชีผลกำไร – ขาดทุนในแต่ละวันขึ้นมา โดยนำเงินค่าขายน้ำยางสดมาหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในแต่ละวัน เช่น ค่าบรรทุกน้ำยางสด ค่าจ้างทำบัญชี ค่าจ้างอบเนื้อยางแห้ง เป็นต้น หลังจากนั้นเก็บรวบรวมและทำบัญชีสรุปผลการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดเป็นรายเดือน (ภาคผนวกที่ 5)

2.2) เมื่อได้ผลกำไรจากการดำเนินงานมาทั้งหมดแล้ว (กำไรจากการดำเนินงานบวกกับกำไรที่ขายซึ่งขาด) ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการคิดเงินปันผล จะทำการคำนวณเงินปันผลตามอัตราส่วนที่กลุ่มน้ำยางสดได้กำหนดเอาไว้ ตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่าง : การคำนวณเงินปันผลของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

กลุ่มน้ำยางสดมีกำไรสุทธิทั้งปี 253,829 บาท

จัดสรรเงินปันผลตามมติที่ประชุมใหญ่ ได้แก่

(1) น้ำหนักเนื้อยางแห้ง 86%	เป็นเงิน	218,292 บาท
(2) ค่าหุ้นสมาชิก 10%	เป็นเงิน	25,382 บาท
(3) ทุนสำรอง 2%	เป็นเงิน	5,076 บาท
(4) สาธารณประโยชน์ 2%	เป็นเงิน	5,076 บาท

ในการคำนวณเงินปันผลเฉลี่ยเนื้อยางแห้งให้สมาชิก โดยการนำเงินปันผลจากเนื้อยางแห้งที่ได้ คือ 218,292 หารกับ 111,248.10 (น้ำหนักเนื้อยางแห้งรวมของกลุ่ม) ผลลัพธ์จะออกมาเป็นเงินปันผลต่อเนื้อยางแห้งหนึ่งกิโลกรัม ซึ่งจะนำไปคำนวณกับน้ำหนักเนื้อยางแห้งของสมาชิกแต่ละคน

2.3) กำหนดจ่ายเงินปันผลของกลุ่มน้ำยางสด โดยกลุ่มน้ำยางสดจะตกลงในไว้กติกาของกลุ่มว่าจะจ่ายเมื่อใด เช่น 3 เดือนต่อครั้ง 4 เดือนต่อครั้ง แต่โดยส่วนใหญ่กลุ่มน้ำยางสดจะจ่ายเงินปันผลปีละ 1 ครั้ง เนื่องจากสมาชิกจะได้รับเงินเป็นก้อน สำหรับกลุ่มน้ำยางสดที่มีการจ่ายเงินปันผล 3 หรือ 4 ครั้งต่อปี เพื่อเป็นการจูงใจสมาชิกในเห็นถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากกลุ่ม

2.4) คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิก เพื่อทำการจ่ายเงินปันผลให้แก่สมาชิกทุกคน

4.5.1.2 ผลการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด

เมื่อกลุ่มน้ำยางสดได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นเรียบร้อยแล้ว และเริ่มดำเนินงานบริหารจัดการกลุ่มมาโดยตลอด เมื่อดำเนินงานผ่านไปตามรอบบัญชีของกลุ่มน้ำยางสด ก็จะมีการสรุปผลการดำเนินงานขึ้นมา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาผลการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด ย้อนหลังจากปีปัจจุบัน 2 ปี คือ ปี พ.ศ. 2551 และ ปีพ.ศ. 2552 ผลการศึกษามีดังนี้ (ตารางที่ 4.7)

1) ระยะเวลาที่ดำเนินการจัดตั้งกลุ่ม

เมื่อมีการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดขึ้นมา เริ่มจากกลุ่มแรก คือ กลุ่มสวนเทศ หลังจากนั้นไม่นานก็มีการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดมาเรื่อย ๆ เนื่องจากผลการดำเนินงานของกลุ่มที่จัดตั้งไปแล้วประสบความสำเร็จ ซึ่งเมื่อมีการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดหลังจากจัดตั้งมาแล้ว แต่ละกลุ่มก็ยังอยู่ได้จนมาถึงปัจจุบัน โดยระยะเวลาในการดำเนินงานกลุ่มที่ผ่านมา ประมาณ 6 - 7 ปี สามารถเป็นเครื่องมือในการชีวิตถึงความคงอยู่ของกลุ่มน้ำยางสด

2) จำนวนสมาชิก

จำนวนสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่ มีจำนวนเท่ากันหรือมีอัตราคงที่ เนื่องจากเกษตรกรชาวสวนยางในหมู่บ้านหรือที่อาศัยอยู่ในละแวกใกล้เคียงได้สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเกือบทั้งหมดแล้ว คงมีเพียงพ่อค้าคนกลางในหมู่บ้านและเกษตรกรชาวสวนยางที่เป็นเครือญาติกับพ่อค้าคนกลางเท่านั้น เพราะหลังจากเกษตรกรชาวสวนยางได้รับทราบถึงผลการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด โดยการบอกกล่าวต่อ ๆ กัน จึงทยอยมาสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด สิ่งที่จะถูกกล่าวถึงมากที่สุด คือ เรื่องผลประโยชน์โดยรวมที่จะได้รับเมื่อเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดแล้วว่า ดีกว่าขายกับพ่อค้าคนกลางอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามมีกลุ่มน้ำยางสดบางกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกลดลง ได้แก่ กลุ่มวังปริง เป็นต้น โดยมีอัตราการลดลง 12.20 % จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมประธานกลุ่มน้ำยางสดพบว่า เป็นเพราะเหตุผลทางการเมืองท้องถิ่น เนื่องจากมีสมาชิกประมาณ 3 - 4 คน โดยมีเครือญาติลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งอยู่คนละฝ่ายกับสมาชิกภายในกลุ่ม ในบางครั้งเมื่อมีการพูดคุยกัน ทำให้มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน จนเกิดการปะทะกันในบางครั้ง ทำให้เกิดความสัมพันธ์ไม่ดีภายในกลุ่ม เมื่อเวลาผ่านไปไม่นานก็ขอลาออกจากกลุ่ม เพราะรู้สึกอึดอัดที่จะต้องทำงานร่วมกับสมาชิกที่ตนเองรู้สึกไม่พอใจ โดยไม่ได้แยกแยะระหว่างเรื่องงานกับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน

สำหรับกลุ่มคลองบัน 3 จำนวนสมาชิกลดลงในอัตรา 11.90 % เนื่องจากสมาชิกส่วนหนึ่งได้เรียนรู้กระบวนการดำเนินงานในการซื้อ - ขาย น้ำยางสด เมื่อมีความรู้พอสมควรแล้ว และเห็นว่าตนสามารถดำเนินการซื้อ - ขายน้ำยางสดได้เช่นกัน โดยเฉพาะเมื่อได้ผลกำไรไม่ต้องแบ่งสรรให้กับผู้ใด จึงชักชวนสมาชิกอีก 2 - 3 คน แยกตัวไปเพื่อ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปผลการศึกษาเรื่อง ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายใต้ข้อจำกัดในการศึกษาที่ผู้วิจัยพบในระหว่างการทำวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัยทางด้านนี้ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ จะได้เป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาคุณภาพน้ำยางสดให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนตลอดไป ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อ ออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ดังนี้

- 5.1 สรุปผลการวิจัย
- 5.2 ข้อเสนอแนะ
- 5.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยางในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด การมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด ลักษณะการดำเนินงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสด และสังเคราะห์ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง โดยเลือกพื้นที่ศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง คือ อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล เนื่องจากมีพื้นที่ปลูกยางหนาแน่นคิดเป็นร้อยละ 14.95 ของพื้นที่ปลูกยางทั้งหมดของจังหวัดสตูล และที่สำคัญ คือ มีการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยางมากที่สุดในจังหวัดสตูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 4 ระดับ ด้วยกัน คือ (1) ระดับสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด จำนวน 79 ราย (2) ระดับกรรมการกลุ่มน้ำยางสด จำนวน 8 ราย (3) ระดับกรรมการบ่อน้ำยางสด จำนวน 3 ราย และ (4) ระดับพนักงาน สกย. จำนวน 2 ราย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยเป็น 6 ประเด็นใหญ่ๆ มีดังต่อไปนี้

- 5.1.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด
- 5.1.2 ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวกับกลุ่มน้ำยางสด
- 5.1.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด
- 5.1.4 ทัศนคติของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด

5.1.5 ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสด และบ่อน้ำยางสด

5.1.6 ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสด

5.1.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

จากการศึกษาถึงลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1) ลักษณะทางสังคมของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ศาสนา ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกที่ทำสวนยาง พบว่า เพศชายมีสัดส่วนที่สูงกว่าเพศหญิง เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสดหนึ่งครัวเรือนจะสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสดเพียง 1 คนเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะให้เพศชายเป็นผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก ในส่วนของอายุสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดจะมีอายุเฉลี่ยประมาณ 45.35 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ต้องการสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว และมีประสบการณ์ในการทำสวนยางสูง นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเกือบทั้งหมดมีสถานภาพสมรสแต่งงานแล้วและอยู่ด้วยกัน สำหรับระดับการศึกษาของสมาชิกจะอยู่ในระดับประถมศึกษา เนื่องจากในอดีตสถานศึกษามีน้อย และอยู่ห่างไกล ทางด้านการนับถือศาสนาของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด มีสัดส่วนผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามสูงกว่าผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยทำการเลือกโดยส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิม ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างการนับถือศาสนาของประชากรในจังหวัดสตูล ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80 เป็นชาวไทยมุสลิมที่นับถือศาสนาอิสลาม สำหรับครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีสมาชิกเฉลี่ย 4.16 คน เนื่องจากในปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่นิยมมีบุตรไม่เกิน 2 คน และเมื่อบุตรมีครอบครัวก็จะแยกออกไป โดยแต่ละครัวเรือนจะมีสมาชิกที่เป็นแรงงานในการทำสวนยางเฉลี่ย 2.86 คน ซึ่งจะเป็นลักษณะที่บิดาและมารดา ทำหน้าที่กรีดยาง ส่วนบุตรทำหน้าที่เก็บยางในยามว่าง

2) ลักษณะทางเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ได้แก่ อาชีพ รายได้ของครัวเรือน เงินออมและภาระหนี้สินของครัวเรือน พบว่าสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดประกอบอาชีพการทำสวนยางเป็นอาชีพหลักทั้งหมด เนื่องจากเป็นอาชีพดั้งเดิมทำสืบทอดกันมาและที่สำคัญคือในปัจจุบันยางพารามีราคาสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรมีรายได้เป็นกอบเป็นกำ จึงหันมาให้ความสนใจกับอาชีพการทำสวนยางมากขึ้น นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่ยังมีอาชีพรองเพื่อเป็นการเสริมรายได้หรือเป็นการลดค่าใช้จ่ายอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งอาชีพรองที่นิยมทำ คือ การทำนา เนื่องจากเพื่อไว้ใช้บริโภคในครัวเรือน โดยมีรายได้หลักการทำสวนยางพาราเฉลี่ย 238,099 บาทต่อปี มีรายจ่ายเฉลี่ยปีละ 142,099 บาทต่อปี ซึ่งหากนำรายได้และรายจ่ายมาหัก

ลบกัน จะทำให้สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีเงินคงเหลือบางส่วน โดยสามารถจัดสรรเป็นเงินออมได้ ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่จะมีเงินออมเหลือเก็บไว้ใช้จ่ายในยามจำเป็น โดยเฉลี่ยปีละ 21,342 บาท ในส่วนของการสร้างภาระหนี้สินจะมีสมาชิกบางส่วนเท่านั้นที่มีภาระหนี้ โดยมิวัตถุประสงค์ในการกู้ เช่น สร้างทรัพย์สินต่าง ๆ หรือเพื่อการศึกษาบุตร วงเงินกู้เฉลี่ย 151,369 บาท ซึ่งจะกู้จากสถาบันการเงินที่มีความใกล้ชิดกับสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ได้แก่ ธ.ก.ส. และสหกรณ์เพื่อการเกษตร หรือในบางครั้งอาจจะหยิบยืมจากญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูง เนื่องจากไม่ต้องเสียดอกเบี้ย

สำหรับโครงสร้างพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด พบว่ามีพื้นที่ทางการเกษตรเฉลี่ย 15.83 ไร่ต่อครัวเรือน โดยพื้นที่ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดใช้ทำสวนยาง โดยมีพื้นที่สวนยางที่ทำการเปิดกรีดแล้วเฉลี่ย 14.27 ไร่ หากพิจารณาจากพื้นที่สวนยางที่เปิดกรีดแล้ว เมื่อมีผลผลิตออกมาและราคาขายพาราวยังอยู่ในระดับที่เป็นอยู่ดังเช่นในปัจจุบันประมาณ 90 – 100 บาท สามารถทำให้สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดซึ่งเป็นเกษตรกรชาวสวนยางมีรายได้พอที่จะเลี้ยงครอบครัวให้อยู่อย่างมีความสุขได้ ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย

5.1.2 ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวกับกลุ่มน้ำยางสด

สำหรับการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวกับกลุ่มน้ำยางสด โดยผู้วิจัยทำการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ลักษณะการขายผลผลิตให้กับกลุ่ม ตลอดจนถึงระดับความพึงพอใจในการดำรงชีวิตก่อนและหลังการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางได้ฟังเรื่องราวเกี่ยวกับกลุ่มน้ำยางสดมาบ้างแล้ว เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสดขึ้นในหมู่บ้านหรือในละแวกใกล้ ๆ จึงไปสมัครเข้าเป็นสมาชิก ดังนั้นในการสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดจึงเป็นการตัดสินใจด้วยตนเองของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดทั้งหมด สาเหตุในการสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มอีกส่วนเป็นเพราะมีเจ้าหน้าที่ของ สกย. คอยดูแลและให้คำปรึกษาอยู่ด้วย จึงเกิดความมั่นใจในการบริหารจัดการของกลุ่มน้ำยางสดมากยิ่งขึ้น และสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเป็นสมาชิกมาแล้วประมาณ 6 - 7 ปี เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาได้ก่อตั้งมาแล้วไม่ต่ำกว่า 6 - 7 ปี เช่นกัน ในส่วนของสมาชิกได้สมัครเป็นสมาชิกตั้งแต่กลุ่มเริ่มก่อตั้ง และเป็นสมาชิกต่อเนื่องมาเรื่อย ๆ จนมาถึงปัจจุบัน สำหรับความเป็นอยู่โดยรวมของสมาชิกภายในกลุ่มน้ำยางสดจะอยู่ในลักษณะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เนื่องจากมีความเป็นเครือญาติและเพื่อนกัน ในส่วนของการขายผลผลิตของสมาชิก พบว่าเกือบทั้งหมดสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด จะขายผลผลิตให้กับกลุ่ม แต่ก็ยังมีบ้างเพียงส่วนน้อยที่ไปทดลองขายภายนอกกลุ่มหรือกับพ่อค้าคนกลาง แต่หลังจากนั้นก็ขาย

ผลผลิตให้กับกลุ่มมาโดยตลอด เนื่องจากเห็นว่าผลประโยชน์โดยรวมการขายให้กับกลุ่มดีกว่าขายให้กับพ่อค้าคนกลางอย่างแน่นอน

ในส่วนของการศึกษาถึงความพึงพอใจในการดำรงชีวิตโดยรวมก่อนและหลังของการเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด พบว่าสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสดทั้งหมดมีความพึงพอใจในการดำรงชีวิตโดยรวมก่อนการเป็นสมาชิกเพียงระดับปานกลาง เพราะส่วนใหญ่ต้องยอมรับตามความเป็นจริงว่าการขายผลผลิตทางเกษตรไม่ว่าเป็นผลผลิตใดก็ตาม หากต้องผ่านมือพ่อค้าคนกลางแล้ว มักจะถูกเอารัดเอาเปรียบอยู่เสมอ โดยเฉพาะเรื่องการถูกกดราคาของผลผลิตที่นำไปขาย ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ลดน้อยลงกว่าความเป็นจริง แต่ก็ไม่มีทางเลือกอื่นต้องยอมรับตามสภาพไป ภายหลังจากได้สมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มน้ำยางสดแล้ว พบว่าสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดทั้งหมดมีความพึงพอใจในการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก สาเหตุเนื่องจากผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นที่น่าพึงพอใจในระดับมาก เนื่องจากการได้ราคาในการขายผลผลิตสูงกว่าในอดีต หรือไม่ต้องกังวลถึงเรื่องน้ำหนักที่ขาดหายไป เป็นต้น และเมื่อสิ้นงวดยังได้รับเงินปันผลเฉลี่ยคืนเป็นเงินอีกก้อนหนึ่งด้วย นอกจากนี้ยังยามเดือดเนื้อร้อนใจสามารถปรึกษากับเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มซึ่งเปรียบเสมือนเป็นเครือญาติกันได้อย่างเปิดเผย หรือหากขัดสนเรื่องเงินทองสามารถหยิบยืมจากกลุ่มน้ำยางสดหรือเพื่อนสมาชิกด้วยกันได้ โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยจากการที่มีรายได้เพิ่มขึ้นทำให้สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดสามารถแบ่งเงินบางส่วนเก็บเป็นเงินออมไว้ใช้จ่ายในยามจำเป็นอีกด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตก่อนเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดที่ต้องทำทุกอย่างเพียงลำพังผู้เดียว โคนถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางเกือบทุกด้านมาโดยตลอด แต่เมื่อมาเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดกลับรู้สึกเหมือนมีพี่น้องหรือเพื่อนร่วมกันคิดร่วมกันทำ ดังสุภาษิตที่ว่า “หลายหัวย่อมดีกว่าหัวเดียว” อีกทั้งผลประโยชน์ที่ได้รับมีทั้งทางตรงและทางอ้อมมากมาย จึงส่งผลให้สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดทั้งหมดเห็นว่าคุณภาพชีวิตโดยรวมของตนนั้นดีขึ้นมาก

5.1.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด

การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด มี 2 ด้าน คือ ด้านการดำเนินงานและด้านกิจกรรม ผลการศึกษามีดังนี้

1) ด้านการดำเนินงาน สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมกับกลุ่ม การแสดงความคิดเห็นในการกำหนดกฎระเบียบและกติกาของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการดำเนินการซื้อ – ขาย น้ำยางสดประจำวันของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการช่วยกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกนำน้ำยางสดมาขายให้กับกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการแนะนำให้ความรู้แก่

เพื่อสมาชิกในการติดต่อกับกลุ่ม การช่วยประชาสัมพันธ์เรื่องผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงานของกลุ่ม จากประเด็นข้างต้นที่กล่าวมานั้นเป็นประเด็นที่สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่จะถือปฏิบัติกันเป็นประจำ เช่น การกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกนำน้ำยางสดมาขายให้กับกลุ่มก็เป็นเพียงการบอกกล่าวหรือพูดคุยกัน โดยไม่ได้มีวิธีการดำเนินการอื่นใดเข้ามาช่วย ซึ่งปกติสมาชิกก็มีการพบปะพูดคุยกัน หรือมีการเสวนาเป็นประจำกับเพื่อนสมาชิกด้วยกันอยู่แล้ว

ในส่วนของการมีส่วนร่วมของสมาชิกทางด้านการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาซื้อ-ขายน้ำยางสดของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการทำบัญชีซื้อ-ขาย น้ำยางสดของกลุ่ม สาเหตุเนื่องจากสมาชิกเห็นว่าได้มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการแล้ว และอีกประการหนึ่ง คือ ระดับการศึกษาของสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ซึ่งมีพื้นฐานความรู้ทางด้านการทำบัญชีน้อยมาก จึงทำให้การมีส่วนร่วมทั้ง 2 ประเด็น อยู่ในระดับน้อย

2) ด้านกิจกรรม สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมภายในกลุ่มและชุมชนอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับกลุ่มทางด้านกิจกรรมสาธารณะประโยชน์และด้านสวัสดิการชุมชน เช่น งานบุญ งานประเพณีต่าง ๆ โดยมีผลคะแนนเฉลี่ย 3.72 ซึ่งเป็นผลคะแนนมากที่สุดในทุกประเด็นของการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อกลุ่มน้ำยางสด เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวสมาชิกทุกคนตระหนักดีว่าเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ทั้งต่อกลุ่มน้ำยางสดเองและต่อชุมชนอีกด้วย ตลอดจนยังเป็นการสร้างความรักความสามัคคีทั้งสมาชิกภายในกลุ่มและชุมชน และอีกส่วนหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ นั้นก็เป็นวิธีการดำเนินชีวิตของสังคมเกษตรในชนบทเป็นปกติวิสัยที่ถือปฏิบัติกันมาอยู่แล้ว เพราะทั้งสมาชิกภายในกลุ่มและในชุมชนโดยส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านที่รักใคร่กันเป็นอันดีมาโดยตลอด จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการทำสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ ที่ทั้งทางกลุ่มน้ำยางสดและชุมชนขอความร่วมมือนั้น สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดจึงมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเสมอมา

ในส่วนของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในด้านกิจกรรมภายในกลุ่มและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรม การถ่ายทอดความรู้หลักสูตรต่าง ๆ แก่สมาชิก หรือเข้ารับการศึกษาอบรมในด้านต่าง ๆ การมีส่วนร่วมกับกลุ่มในการจัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เช่น การแข่งขันกีฬาระหว่างกลุ่ม การมีส่วนร่วมกับกลุ่มในการทำกิจกรรม เสริมรายได้ เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพ การเพาะเห็ด การเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในประเด็นข้างต้น สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมหรือให้ความร่วมมือกับกลุ่มน้ำยางสดในช่วงเวลาที่สมาชิกเสร็จจากภารกิจหน้าที่การงาน หรือในยามว่าง

5.1.4 ทักษะของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด

ผลการศึกษาทักษะของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดในที่นี่ มี 2 ด้าน คือ ด้านบทบาทหน้าที่ของประธานและกรรมการกลุ่ม และด้านโครงสร้างการบริหาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) บทบาทของประธานและกรรมการกลุ่มในการดำเนินงานกลุ่มน้ำยางสด ผลการศึกษาทักษะของสมาชิกที่มีต่อบทบาทของประธานและกรรมการกลุ่มในการดำเนินงานในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ประธานและกรรมการมีความสามารถในการบริหารงานกลุ่มเป็นอย่างดี ประธานและกรรมการสามารถช่วยแก้ปัญหาของกลุ่มได้ ประธานและกรรมการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขหรือพบปะเยี่ยมเยียนสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ประธานและกรรมการมีความเสียสละทุ่มเท เต็มใจที่จะทำงานเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น สมาชิกมีทักษะดีกับประธานและกรรมการในการดำเนินงานในระดับดีปานกลาง ส่วนประเด็นที่ประธานและกรรมการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นอภิปราย ได้แข่งในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ โดยจะถือนัดกลุ่มเป็นหลักในการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานเป็นไปอย่างซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งทั้ง 4 ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น สมาชิกมีทักษะดีกับประธานและกรรมการในการดำเนินงานในระดับดี

จากการที่สมาชิกมีทักษะดีหรือแสดงระดับความคิดเห็นถึงบทบาทของประธานและกรรมการกลุ่มในการดำเนินงาน ได้แก่ มีความสามารถในการบริหารงานกลุ่ม การแก้ปัญหาภายในกลุ่ม การเยี่ยมเยียนสมาชิก การเสียสละและทุ่มเทเวลาให้กับกลุ่ม เป็นต้น ผลการศึกษายู่ในระดับดีปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการและการดูแลสมาชิกของประธานและกรรมการอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ต้องปรับปรุงในบางเรื่องให้ดีขึ้นไปอีก เช่น การแก้ปัญหาในแต่ละครั้งของประธานและคณะกรรมการแก้ตรงประเด็นและทันเวลาหรือไม่ การที่สมาชิกเจ็บป่วย ประธานและกรรมการไปเยี่ยมเยียนหรือส่งตัวแทนกลุ่มไปดูแลทุกครั้งหรือไม่ ส่วนการเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น การถือนัดกลุ่มเป็นหลัก การบริหารจัดการมีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม และมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ สมาชิกมีทักษะดีต่อการดำเนินงานของประธานและกรรมการในระดับดีและเป็นที่น่าพอใจ และคิดว่าประธานและกรรมการสามารถดำเนินงานให้กลุ่มประสบความสำเร็จได้ จากการตั้งสังเกตของผู้วิจัย ส่วนใหญ่ประธานและกรรมการกลุ่มจะเป็นคนเดิมที่สมาชิกกลุ่มเคยเลือกมาแล้ว ซึ่งแสดงว่าโดยภาพรวมของการบริหารจัดการกลุ่มสมาชิกยังมีความมั่นใจในการดำเนินงานของประธานและกรรมการ

2) โครงสร้างการบริหาร สมาชิกมีทัศนคติต่อโครงสร้างการบริหารของกลุ่มน้ำยางสด โดยแยกเป็น 2 ประเด็นด้วยกัน ประเด็นแรก คือ กลุ่มมีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบกับสมาชิกอย่างเสมอภาค ส่วนประเด็นที่ 2 คือ กลุ่มมีช่วงการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกันไปในแต่ละหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและไม่มีการแทรกแซงจากผู้นำ ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีทัศนคติกับโครงสร้างการบริหารของกลุ่มน้ำยางสด ทั้ง 2 ประเด็นอยู่ในระดับดีปานกลาง สาเหตุเนื่องมาจากกลุ่มน้ำยางสดมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนอยู่แล้ว ซึ่งประกอบด้วย ประธาน คณะกรรมการ และสมาชิก ซึ่งจะมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างเสมอภาค ไม่มีใครได้เปรียบเสียเปรียบกัน โดยจะแบ่งตามความสามารถและความเหมาะสมของแต่ละคน ส่วนประธานกลุ่มจะทำหน้าที่คอยดูหรือให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น โดยจะไม่เข้าไปแทรกแซงหรือก้าวเข้าไปในหน้าที่ของแต่ละคนแต่อย่างใด ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการที่กลุ่มน้ำยางสดมีโครงสร้างการบริหารภายในกลุ่มที่ชัดเจนและเป็นระบบ ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีทัศนคติที่ดีในโครงสร้างการบริหารของกลุ่ม ทำให้สมาชิกพร้อมที่จะปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มน้ำยางสดสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.5 ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสดและป้อน้ำยางสด

ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของกลุ่มน้ำยางสด และส่วนของป้อน้ำยางสด มีดังนี้

5.1.5.1 ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสด

ผลการศึกษาลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสด มีดังนี้

1) ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่ม มีการเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่ม หากจุดที่ตั้งโรงเรือนในการรวบรวมหรือรับซื้อน้ำยางสด และมีเงินทุน เครื่องมือ อุปกรณ์ ต่าง ๆ พร้อม กลุ่มน้ำยางสดก็จะเริ่มดำเนินงานได้ทันที ซึ่งจะมีลักษณะในการดำเนินงานอยู่ด้วยกัน 2 ส่วน คือ

1.1) การรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดในแต่ละวัน โดยผู้ที่มีหน้าที่รับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดของกลุ่มน้ำยางสดไปยังจุดรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสด เพื่อเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือ ที่ใช้ในการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสด จากนั้นสมาชิกนำน้ำยางสดมา

ขายยังกลุ่ม กลุ่มน้ำยางสดดำเนินการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดจากสมาชิก และรวบรวม
น้ำยางสดจากสมาชิกรวมในบ่อเดียวกัน แล้วเติมสารเคมี คือ แอมโมเนียลงไป จากนั้นก็นำส่งบ่อ
น้ำยางสด

1.2) การจ่ายเงินปันผลให้กับสมาชิก เมื่อกลุ่มน้ำยางสดได้
ดำเนินการรับซื้อหรือรวบรวมน้ำยางสดจากสมาชิกแล้ว แต่ละกลุ่มจะมีกำไรหรือขาดทุน
จากการดำเนินงานเกิดขึ้นในแต่ละวัน โดยจะทำบัญชีในการซื้อ-ขายทุกวัน จนครบงวดในการ
จ่ายปันผล โดยจะนำผลกำไรของกลุ่มน้ำยางสดทำมาหาได้ทั้งหมดมาจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่สมาชิก
ตามแต่ข้อตกลงของกลุ่มน้ำยางสด รายละเอียดดังนี้

2) ผลการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด พิจารณาจาก 2 ปี ย้อนหลัง มีประเด็น
ต่าง ๆ ได้แก่ ระยะเวลาที่ดำเนินการจัดตั้งกลุ่ม จำนวนสมาชิก จำนวนทุนเรือนหุ้น ปริมาณ
ผลผลิต เปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งเฉลี่ย ผลกำไรจากการดำเนินงาน และสวัสดิการและทุน
สาธารณะประโยชน์ รายละเอียดดังนี้

2.1) ระยะเวลาที่ดำเนินการจัดตั้งกลุ่ม โดยส่วนใหญ่ระยะเวลาในการ
ดำเนินงานกลุ่มน้ำยางสดจัดตั้งมาแล้วประมาณ 6 - 7 ปี ซึ่งสามารถเป็นเครื่องมือในการชี้วัดถึง
ความคงอยู่ของกลุ่มน้ำยางสด

2.2) จำนวนสมาชิก มีจำนวนเท่ากันหรือคงที่ เนื่องจากเกษตรกร
ชาวสวนยางในหมู่บ้านหรือที่อาศัยอยู่ในละแวกใกล้เคียงได้สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเกือบ
ทั้งหมดแล้ว ดังนั้นการที่สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดมีจำนวนคงที่นั้น ไม่ได้หมายความว่ากลุ่มมี
ระบบการบริหารจัดการกลุ่มไม่ดี โดยเหตุผลส่วนหนึ่งเนื่องมาจากไม่สามารถขยายกลุ่มหรือ
เพิ่มจำนวนสมาชิกได้อีก และในการที่สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดลดลงนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเหตุผลที่
ไม่สามารถที่จะควบคุมหรือแก้ไขได้ เพราะเป็นเหตุผลส่วนบุคคล

2.3) จำนวนทุนเรือนหุ้น กลุ่มน้ำยางสดมีจำนวนทุนเรือนหุ้นเท่าที่ผ่าน
มา มีจำนวนเท่ากัน คือ คงที่ไม่มีมีการเปลี่ยนแปลง ทุนเรือนหุ้นจะดำเนินการตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกลุ่ม
น้ำยางสด กลุ่มน้ำยางสดเกือบทุกกลุ่มจะมีทุนเรือนหุ้นคงที่ มีบางส่วนที่มีจำนวนมากขึ้น
เนื่องจากให้เหตุผลว่ามีการปรับค่าหุ้นเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการระดมทุนจากสมาชิก ส่วนบางกลุ่มที่
จำนวนสมาชิกลดลง แต่จำนวนทุนเรือนหุ้นไม่ได้ลด เนื่องจากสมาชิกบางส่วนลาออกจากกลุ่ม
แต่ต้องการถือหุ้นในกลุ่มอีก โดยคณะกรรมการกลุ่มคิดว่าเป็นการดีสำหรับกลุ่มน้ำยางสด
เนื่องจากจะได้เป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม

2.4) ปริมาณผลผลิต กลุ่มน้ำยางสดมีปริมาณลดลง เนื่องจากในช่วงหลังสวนยางของสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ผลผลิต ส่วนอีกเหตุผลหนึ่ง พบว่าสวนยางพาราของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ครบกำหนดเวลาที่จะทำการโค่นได้แล้ว ซึ่งสวนยางพาราดังกล่าวบางแปลงมีพื้นที่จำนวนมาก เมื่อสมาชิกทำการโค่นต้นยางพาราแล้ว จึงไม่มีน้ำยางสดมาส่งยังกลุ่ม

2.5) เปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งเฉลี่ย กลุ่มน้ำยางสดมีเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งเฉลี่ยที่ผ่านมากเกือบทุกกลุ่มจะใกล้เคียงกัน เนื่องจากมิกติกาของกลุ่มน้ำยางสดกำหนดหรือบังคับไว้ โดยห้ามให้สมาชิกผสมสิ่งอื่นใดลงไปใต้น้ำยางสดโดยเด็ดขาด หากไม่ปฏิบัติตามจะพ้นจากการเป็นสมาชิกทันที ซึ่งก็สมาชิกปฏิบัติตามระเบียบข้อนี้อย่างเคร่งครัด

2.6) ผลกำไรจากการดำเนินงาน กลุ่มน้ำยางสดทุกกลุ่มมีผลกำไรจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้น เฉลี่ย 10 – 20 % เนื่องจากในช่วงหลังที่ผ่านมา ราคายางปรับราคาสูงขึ้น และปริมาณผลผลิตของแต่ละกลุ่มก็อยู่ในปริมาณที่กลุ่มสามารถดำเนินงานอยู่ได้ โดยการพิจารณาในประเด็นอื่น ๆ ประกอบกัน อาทิเช่น ปริมาณผลผลิต เปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งเฉลี่ย ทุนเรือนหุ้น ทุนสาธารณประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งประเด็นเหล่านี้สามารถเป็นข้อมูลสนับสนุนได้ว่ากลุ่มน้ำยางสดมีการบริหารจัดการดีและมีผลกำไรจากการดำเนินทุกปีอย่างแน่นอน

2.7) สวัสดิการหรือทุนสาธารณประโยชน์ที่กลุ่มจัดสรรให้สมาชิกและชุมชน กลุ่มน้ำยางสดทุกกลุ่มมีสวัสดิการหรือทุนสาธารณประโยชน์ที่กลุ่มจัดสรรให้สมาชิกและชุมชน เนื่องจากทุกกลุ่มให้เหตุผลตรงกันว่า สมาชิกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและกลุ่มเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นนอกจากการดูแลสมาชิกภายในกลุ่มแล้ว กลุ่มก็ต้องดูแลชุมชนควบคู่กันไปด้วยเช่นกัน โดยทุนสาธารณประโยชน์ที่กลุ่มจัดสรรให้แก่สมาชิกและชุมชนไม่เกิน 10 % ของกำไรสุทธิในแต่ละปี

3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด มีรายละเอียดดังนี้

3.1) ด้านบุคลากร กลุ่มน้ำยางสดมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านบุคลากรส่วนใหญ่ ได้แก่ สมาชิกไม่เข้าใจรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด เมื่อมีมติกลุ่มในที่ประชุมสมาชิกบางส่วนไม่ยอมรับ ในบางครั้ง สมาชิกขาดความร่วมมือในการดำเนินงานของกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่ม ขาดการอบรมและพัฒนาเพิ่มเติมทางด้านองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการบริหารจัดการกลุ่ม จึงส่งผลให้คณะกรรมการไม่สามารถจัดทำรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบันได้

3.2) ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มน้ำยางสดมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การบริหารจัดการภายในกลุ่มยังไม่เป็นระบบและการร่างระเบียบและข้อบังคับกลุ่มยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานล่าช้าไม่เป็นปัจจุบัน

3.3) ด้านการเงิน กลุ่มน้ำยางสดมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ด้านการเงิน ได้แก่ ขาดเงินทุน การเบิกจ่ายเงินค่ารับซื้อน้ำยางสดมีจำนวนมาก ทำให้มีความเสี่ยงในการเบิกจ่ายแต่ละครั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มสูงขึ้น

3.4) ด้านอื่น ๆ นอกจากมีปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มน้ำยางสด โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในของกลุ่มน้ำยางสด ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายนอกกลุ่มซึ่งไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงได้ ได้แก่ ราคาขายผันผวนไม่มีเสถียรภาพ การเมืองท้องถิ่นทำให้สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดเกิดการแบ่งฝักเป็นฝ่าย และต้องแข่งขันกับพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นอย่างมาก

5.1.5.2 ลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของบ่อน้ำยางสด

ผลการศึกษาลักษณะการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของบ่อน้ำยางสด มีดังนี้

1) ลักษณะการดำเนินงานบ่อน้ำยางสด โดยกลุ่มน้ำยางสดส่งตัวแทนสมาชิกของกลุ่ม ๆ ละ 5 คน เพื่อเป็นสมาชิกของบ่อน้ำยางสด จากนั้นบ่อน้ำยางสดคัดเลือกคณะกรรมการของบ่อน้ำยางสด ไม่เกิน 15 คน และจะมีการประชุมคณะกรรมการของบ่อน้ำยางสดทุกเดือนๆ ละ 1 ครั้ง ส่วนรูปแบบหรือลักษณะการดำเนินงานจะคล้ายคลึงกับกลุ่มน้ำยางสด แต่แตกต่างกันที่บ่อน้ำยางสดในปัจจุบันได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย การดำเนินงานของบ่อน้ำยางสดจะเป็นในรูปของการเป็นศูนย์รวมน้ำยางสดให้กับกลุ่มน้ำยางสดที่เป็นสมาชิก ซึ่งลักษณะการดำเนินงานมี 2 ส่วน คือ การรับซื้อน้ำยางสดจากกลุ่มสมาชิกในแต่ละวัน และการจ่ายเงินปันผลให้กับกลุ่มสมาชิก มีรายละเอียดดังนี้

1.1) การรับซื้อน้ำยางสดจากกลุ่มสมาชิกในแต่ละวัน โดยผู้จัดการบ่อน้ำยางสดกำหนดราคาราน้ำยางสดประจำวันและแจ้งไปยังกลุ่มน้ำยางสดที่เป็นสมาชิก เมื่อกลุ่มสมาชิกน้ำยางสดรวบรวมน้ำยางสดของแต่ละกลุ่มแล้วนำมาส่งยังบ่อน้ำยางสด จากนั้นบ่อน้ำยางสดจะสุ่มเก็บตัวอย่างของน้ำยางสดเพื่อทำการวัดหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง (%DRC) และจัดส่งน้ำยางสดให้แก่ผู้ซื้อ ได้แก่ โรงงานหรือบริษัท เมื่อขายน้ำยางสดได้แล้วรับโอนเงินจากผู้ซื้อ

1.2) การจ่ายเงินปันผลให้กลุ่มสมาชิก บ่อน้ำยางสดจะจ่ายเงินปันผลเพียงปีละ 1 ครั้ง โดยจะรวบรวมผลกำไร - ขาดทุนในแต่ละวัน แล้วสรุปเป็นรายเดือนจนครบรอบปีบัญชี แล้วทำการรวบรวมกำไรทั้งหมด เพื่อนำมาจัดสรรเป็นเงินปันผลตามข้อตกลงกับกลุ่มสมาชิกน้ำยางสด ได้แก่ ปันผลตามน้ำหนักเนื้อยางแห้ง ค่าหุ้นสมาชิก ทุนสำรอง ทุนสาธารณะประโยชน์ จากนั้นกำหนดวันในการจ่ายเงินปันผลของกลุ่มสมาชิก และ

คณะกรรมการเรียกประชุมกลุ่มสมาชิก เพื่อทำการจ่ายเงินปันผลให้แก่กลุ่มสมาชิกนํ้ายางสดทุกกลุ่ม

2) ผลการดำเนินงานของบ่อนํ้ายางสด เมื่อดำเนินงานผ่านไปตามรอบบัญชี บ่อนํ้ายางสดจะสรุปผลการดำเนินงานขึ้นมา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาผลการดำเนินงานของบ่อนํ้ายางสดย้อนหลังจากปีปัจจุบันไป 2 ปี ผลการศึกษามีดังนี้

2.1) จำนวนสมาชิก บ่อนํ้ายางสดมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น เนื่องจากบ่อนํ้ายางสดมีผลจากการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จ มีกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี จึงทำให้สมาชิกกลุ่มนํ้ายางสด สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเมื่อเทียบจากอดีตเมื่อบ่อนํ้ายางสดเริ่มก่อตั้ง มีสมาชิกเพียง 82 คนเท่านั้น

2.2) จำนวนทุนเรือนหุ้น บ่อนํ้ายางสดมีทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นไม่มากนัก เนื่องจากการสมัครเพิ่มขึ้นของสมาชิก แต่ราคาต่อหุ้นเพียงหุ้นละ 10 บาทเท่านั้น จึงทำให้จำนวนทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นไม่มากนักแม้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นก็ตาม

2.3) ทุนสาธารณะประโยชน์ของบ่อนํ้ายางสด ส่วนใหญ่บ่อนํ้ายางสดจัดสรรให้แก่ชุมชน ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านกีฬาของชุมชน บริจาคเงินทำบุญกับวัดและมัสยิด จัดของขวัญวันเด็กให้กับโรงเรียนในชุมชน เป็นต้น ทุนสาธารณะประโยชน์จะเพิ่มขึ้นทุกปี เพราะบ่อนํ้ายางสดมีกำไรสุทธิในแต่ละปี อีกส่วนหนึ่งบ่อนํ้ายางสดให้ความสำคัญกับชุมชนเป็นอย่างมาก

2.4) ปริมาณผลผลิต กลุ่มนํ้ายางสดจะมีผลผลิตจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากการที่มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น การขยายเครือข่ายของบ่อนํ้ายางสด จึงส่งผลให้ปริมาณผลผลิตของบ่อนํ้ายางสดเพิ่มขึ้น

2.5) เปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งเฉลี่ย บ่อนํ้ายางสดมีเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เนื่องจากการสมาชิกของกลุ่มนํ้ายางสดซึ่งเป็นสมาชิกของบ่อนํ้ายางสดด้วย ปฏิบัติตามกฎกติกาและระเบียบข้อบังคับของกลุ่มนํ้ายางสดอย่างเคร่งครัด โดยไม่ใส่สิ่งอื่นใดเจือปนลงไปนํ้ายางสด จึงส่งผลให้เปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งเฉลี่ยของบ่อนํ้ายางสดสูงขึ้น

2.6) กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน บ่อนํ้ายางสดมีกำไรสุทธิจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเพิ่มของปริมาณสมาชิก ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น ผลผลิตได้คุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด จึงส่งผลให้กำไรสุทธิจากการดำเนินงานของบ่อนํ้ายางสดสูงขึ้น

3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของบ่อนํ้ายางสด ปัญหาโดยส่วนใหญ่ที่พบในการดำเนินงานของบ่อนํ้ายางสดได้แก่ เงินทุนหมุนเวียนไม่ การขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในเรื่องการด้านตลาด ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูง ที่ตั้งบ่อนํ้ายางมีพื้นที่จำกัดไม่

สามารถขยายออกไปได้ กฎระเบียบของหน่วยงานในภาครัฐมีความเข้มงวดเกินไป อุปกรณ์ และเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีไม่เพียงพอ และ คณะกรรมการมักจะติดภารกิจทำให้ขาดความพร้อมเพียงในด้านการเข้าร่วมประชุม

5.1.6 ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสด

จากผลการวิเคราะห์ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสด ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม สรุปผลการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดทุกกลุ่มได้ว่า กลุ่มน้ำยางสดทุกกลุ่มสามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จและเกิดความยั่งยืนอยู่ได้ในระดับหนึ่ง แต่หากกลุ่มมีการปรับปรุงหรือพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด เช่น การดูแลเอาใจใส่จากคณะกรรมการเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่มและชุมชน โดยเน้นกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีภายในกลุ่มให้มากขึ้น ส่วนสภาพแวดล้อมในสวนยางมีการปลูกพืชร่วมยางและพืชแซมยางเพิ่มขึ้น ในด้านสภาพแวดล้อมโดยรอบกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด ซึ่งเกิดผลกระทบในบางช่วง ควรมีการจัดระบบอย่างมีมาตรฐาน จะส่งผลให้การรวมกลุ่มน้ำยางสดเกิดความยั่งยืนสืบไป ภายใต้อาณัติว่าสมาชิกอยู่ได้ กลุ่มคงอยู่ ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีสัมพันธ์กันเหมือนกับวงล้อของรถที่ต้องหมุนต่อไปเรื่อย ๆ ภายใต้อาณัติพวงมาลัยและการขับเคลื่อนซึ่งกันและกัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนากลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสดเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนตลอดไปได้ โดยผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะที่สำคัญ เป็น 4 ด้าน มีดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะด้านบุคลากร

จากการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด ประกอบด้วยบุคลากรที่สำคัญ 3 ส่วนด้วยกัน คือ ประธาน กรรมการ และสมาชิก จากผลการศึกษาหากมีการปรับปรุงหรือพัฒนาในบางส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ จะสามารถทำให้กลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสดดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานได้ ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ รายละเอียดมีดังนี้

1) สมาชิกควรพยายามเรียนรู้และทำความเข้าใจรูปแบบในการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด เช่น การตั้งราคาซื้อ - ขาย การจัดทำบัญชี เป็นต้น ไม่ใช่เพียงแต่มอบหมายให้ประธานและกรรมการอยู่เพียงฝ่ายเดียว ต้องร่วมกันคิดร่วมกันทำ การดำเนินงาน

จึงจะเป็นไปในรูปแบบของการรวมกลุ่มที่ตั้งวัตถุประสงค์เอาไว้ เพื่อช่วยลดปัญหาในการเข้าใจผิดเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ

2) ประธาน กรรมการ และสมาชิก ควรศึกษาองค์ความรู้ทางด้านต่าง ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ ๆ เพื่อใช้ประกอบในการบริหารจัดการกลุ่มอย่างถูกต้องและมีระบบ ได้แก่ การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องมือสื่อสารชนิดต่าง ๆ

3) เมื่อมีการประชุม ประธานและกรรมการ ควรพยายามกระตุ้นหรือเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น อภิปราย หรือโต้แย้ง ให้มากที่สุด เพราะผลการศึกษาโดยเฉพาะในส่วนของกลุ่มน้ำยางสดพบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกไม่ชอบแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมจะนั่งฟังเสียมากกว่า แต่จะมาพูดคุยกันเองเมื่ออยู่ภายนอกห้องประชุม ซึ่งประธานและกรรมการควรสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง หรือการทำให้สมาชิกไม่รู้สึกกดดันหรืออาย เมื่อต้องแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม โดยเฉพาะสมาชิกที่เป็นเพศหญิงต้องสอบถามอยู่เสมอ ๆ ว่ามีอะไรสงสัยหรือไม่ อย่างไร เนื่องจากไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นมากนัก ฉะนั้นประธานและกรรมการต้องให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ให้มาก เพราะไม่เช่นนั้นแล้วหากสมาชิกออกไปพูดคุยกันเองภายนอกห้องประชุมบ่อย ๆ เป็นการส่งสัญญาณว่าอาจจะเกิดความแตกแยกขึ้นต่อไปได้

4) เมื่อมีมติในที่ประชุมออกมาแล้ว สมาชิกทุกคนต้องยอมรับในมติของเสียส่วนใหญ่ ไม่ใช่เมื่อมีมติออกมาถ้าไม่ตรงกับความคิดเห็นของตนเองแล้ว แสดงความไม่พอใจออกมา ซึ่งเป็นการสร้างปัญหาให้กับกลุ่ม เช่น การตั้งราคาซื้อ-ขาย ผลผลิต โดยปกติตามข้อตกลงจะอ้างอิงราคาของบ่อน้ำยางสด ซึ่งในบางครั้งอาจต่ำกว่าราคาของพ่อค้าคนกลาง สมาชิกควรยอมรับตามข้อตกลงดังกล่าว และควรพิจารณาผลประโยชน์โดยรวมที่รับจากกลุ่ม มิใช่ยึดถือในเรื่องราคาเป็นที่ตั้ง

5) ประธานและกรรมการ ควรเพิ่มการดูแลเอาใจใส่ และการเยี่ยมเยียนสมาชิกให้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม จากผลการศึกษาพบว่ามีสมาชิกบางส่วน ยามมีเรื่องเดือดร้อนหรือเกิดการเจ็บป่วย ไม่มีคณะกรรมการไปสอบถามหรือดูแล ในส่วนนี้ประธานซึ่งเป็นผู้นำต้องคอยสอดส่องดูแลอย่าละเลยเป็นอันขาด เนื่องจากจะทำให้สมาชิกเสียขวัญและกำลังใจได้ ควรจัดเวรผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปเยี่ยมเยียนสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ ๆ เช่น หากประธานติดภารกิจไม่สามารถไปได้ ก็ควรจัดให้กรรมการท่านอื่นไปแทน

6) สมาชิกไม่ควรนำเรื่องส่วนตัวมาเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด เช่น เรื่องของการเมืองในท้องถิ่น ซึ่งทำให้สมาชิกมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน หากพิจารณาแล้วในเรื่องของความคิดเห็นหรือความรู้สึกนั้นไม่สามารถบังคับกันได้ ดังนั้นสมาชิกควรยึดถือเรื่องประชาธิปไตยเป็นหลัก เพื่อทำให้กลุ่มน้ำยางสดไม่เกิดความแตกแยกภายในกลุ่มได้

5.2.2 ข้อเสนอแนะด้านบริหารจัดการ

จากการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด ซึ่งสมาชิกและกรรมการเป็นเกษตรกรชาวสวนยางเกือบทั้งหมด จึงทำให้รูปแบบในการบริหารจัดการเป็นแบบง่าย ๆ หรือบางครั้งยังไม่เป็นระบบและได้มาตรฐาน หากมีการปรับปรุงหรือพัฒนาในบางส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ จะสามารถทำให้กลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสดดำเนินงานได้อย่างมีระบบมากยิ่งขึ้นได้ ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ รายละเอียดมีดังนี้

1) กลุ่มน้ำยางสดควรนำเครื่องมือและอุปกรณ์ทางด้าน เทคโนโลยี มาช่วยในการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องแม่นยำ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการทำบัญชีหรือรายงานต่าง ๆ ของกลุ่ม เพราะจากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่ากลุ่มน้ำยางสดมีการจัดทำบัญชีและรายงานต่างๆ ไม่เป็นปัจจุบันและล่าช้า เนื่องจากส่วนใหญ่ทุกกลุ่มจะไม่นำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน

2) ควรมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนคณะกรรมการในการบริหารจัดการกลุ่มบ้าง เนื่องจากส่วนใหญ่ การดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดหรือบ่อน้ำยางสด จะมีคณะกรรมการชุดเดิมอยู่เสมอ ในส่วนนี้ประธานควรชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจในการเลือกตั้งกรรมการแต่ละครั้ง ว่าควรพิจารณาเลือกคนใหม่ ๆ มาดำเนินงานของกลุ่มบ้าง เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มเท่าเทียมกัน และเป็นการไม่ผูกขาดในการบริหารงานขึ้นอยู่กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น เพราะจะส่งผลกระทบต่อในเรื่องความโปร่งใสของการบริหารจัดการกลุ่มได้

3) ในส่วนของการเบิกจ่ายเงินค่าซื้อ-ขายน้ำยางสด เนื่องจากส่วนใหญ่จะมอบให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการคนใดคนหนึ่งเพียงคนเดียว ซึ่งมีความเสี่ยงสูงในการไปเบิกจ่ายเงินเป็นจำนวนมาก ๆ กลุ่มน้ำยางสดควรจัดให้มีการเบิกจ่ายเงินไปอย่างน้อย 3 คน เนื่องจากหากเกิดปัญหาในระหว่างทางจะได้ช่วยกันแก้ปัญหาดังกล่าวได้

4) ควรเพิ่มช่องทางในการแจ้งข่าวสารข้อมูลกับสมาชิกภายในกลุ่มให้มากขึ้น เช่น การมีบอร์ดในการแจ้งข่าวสารข้อมูล ณ ที่ทำการกลุ่มเพิ่มขึ้น โดยมีการแจ้งราคาซื้อ - ขายน้ำยางสด และผลการดำเนินงานซื้อ - ขาย ของกลุ่มทุกวัน การแจ้งข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ หรือการแจ้งผลการดำเนินงานตลอดทั้งปี โดยการทำรายงานแจกแก่สมาชิกเพื่อทราบ ซึ่งการทำลักษณะเช่นนี้สามารถสะท้อนถึงความโปร่งใสในการดำเนินงานของคณะกรรมการกลุ่มได้ อีกทั้งสมาชิกก็สามารถทำการตรวจสอบได้อย่างชัดเจน เนื่องจากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าข้อมูลของกลุ่มในบางส่วนสมาชิกไม่สามารถทราบได้ เพราะกลุ่มไม่ได้ให้ข้อมูลที่เพียงพอ

5) ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบและข้อบังคับของกลุ่ม แจ้งไว้ ณ ที่ทำการกลุ่ม เพื่อเป็นการย้ำหรือเตือนสติของสมาชิกภายในกลุ่มให้ตระหนักถึงกฎระเบียบและข้อบังคับของกลุ่ม

เป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องการไม่ใส่สิ่งอื่นใดลงไปในการขายผลผลิต หรือการขายผลผลิตให้กับกลุ่มเท่านั้น เนื่องจากกลุ่มน้ำยางสดส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีความสำคัญในการที่มีระเบียบแจ้งไว้ให้สมาชิกทราบ ทำให้ในบางครั้งสมาชิกหลงลืมได้

6) ควรเพิ่มกิจกรรมในส่วนของอาชีพเสริมเพิ่มรายได้แก่สมาชิกให้ชัดเจนมากขึ้น โดยมีการวางแผนในการกำหนดหลักสูตรของอาชีพเสริมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการฝึกอบรมให้แก่สมาชิกพร้อมทั้งสอบถามถึงความต้องการของสมาชิกว่าต้องการหลักสูตรใดบ้าง ซึ่งจะทำให้สามารถดำเนินงานได้เป็นอย่างระบบและขอความร่วมมือกับหน่วยงานในภาครัฐได้ อีกทั้งยังตรงตามความต้องการของสมาชิกด้วย และยังสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับสมาชิก เช่น การเพาะเห็ดนางฟ้า การเลี้ยงปลาในท่อซีเมนต์

7) กิจกรรมนันทนาการของกลุ่มน้ำยางสด ควรเป็นกิจกรรมที่ทุกเพศทุกวัยสามารถมีส่วนร่วมได้ทั้งหมด ไม่ใช่เป็นเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น โดยเฉพาะสมาชิกที่เป็นเพศหญิง หรือสมาชิกที่เป็นเพศชายแต่เริ่มเข้าสู่วัยชราแล้ว กิจกรรมดังกล่าวควรเป็น กิจกรรมที่ไม่หักโหมมากนัก หรืออาจเป็นกีฬาเบาสนุกก็ได้ ซึ่งสมาชิกทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทั้งหมด

8) จัดหาบุคลากรผู้ที่มีความรู้และความชำนาญเกี่ยวกับการจัดการทางด้านตลาดโดยตรงเพื่อจะได้วางแผนและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดของน้ำยางสดได้อย่างถูกต้อง

9) ควรมีการวางแผนในเรื่องของเงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการดำเนินงานภายในกลุ่มและบ่อน้ำยางสด เนื่องจากปัจจุบันราคายางพาราปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นควรจัดหาเงินทุนจากแหล่งที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการได้ เช่น จากสภย. ธ.ก.ส.หรืออบต. เป็นต้น

10) ควรหาแนวทางในการจัดการเมื่อช่วงยางพารามีราคาผันผวนหรือราคาปรับลดลง เช่น การนำน้ำยางสดของกลุ่มมาผลิตเป็นยางแผ่นดิบ เพื่อลดความเสี่ยงของราคายางที่ไม่ดีเสถียรภาพ

11) ควรหากิจกรรมที่ต่อเนื่องในการดำเนินงานของกลุ่ม เช่น การรับซื้อจี๊ยางของสมาชิกเนื่องจากปัจจุบันสมาชิกหรือกลุ่มนำจี๊ยางไปขายให้กับพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น ซึ่งทำให้ได้รับราคาที่ไม่เป็นธรรม

12) สร้างเครือข่ายเพิ่มเติมทั้งภายในท้องถิ่นและต่างจังหวัด เนื่องจากสามารถเพิ่มอำนาจในการต่อรองได้ เช่น การทำงานเชื่อมโยงกับบ่อน้ำยางสดในอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

5.2.3 ข้อเสนอแนะด้านสิ่งแวดล้อม

นอกจากการปรับปรุงและพัฒนาทั้งทางด้านบุคลากรและการบริหารจัดการแล้ว อีกส่วนหนึ่งที่เป็นเรื่องสำคัญที่ทั้งทางกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด ควรปรับปรุงและพัฒนา คือ ด้าน

สิ่งแวดล้อม ได้แก่ บริเวณรอบโรงเรียน และในสวนยางของสมาชิก เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งที่อยู่บริเวณรอบชุมชน และในสวนยางของสมาชิก ซึ่งหากมีการปรับปรุงหรือพัฒนาในบางส่วนเพิ่มเติม จะสามารถทำให้กลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสดดำเนินงานได้อย่างยั่งยืนและอยู่คู่กับเกษตรกรชาวสวนยางและชุมชนตลอดไปได้ รายละเอียดมีดังนี้

1) บริเวณรอบโรงเรียนของกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสดส่วนใหญ่ มีการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก กลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสดควรพยายามปรับภูมิทัศน์รอบ ๆ บริเวณโรงเรียนให้เรียบร้อยกว่านี้ เช่น การสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียรองรับสารเคมีจากถังรับน้ำยางสดให้เพียงพอ หรือมีการบำบัดน้ำเสียก่อนที่จะปล่อยลงห้วยหนอง คลอง บึง พื้นที่ทำการเกษตรของคนในชุมชน เป็นต้น เพราะจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่มีสิ่งเจือปนจากน้ำและผิวดิน ซึ่งเมื่อระยะเวลาผ่านไปทำให้ดินเสื่อมและสัตว์บางชนิดอาจสูญพันธุ์ได้ จากผลการศึกษาก็เห็นได้ว่า บริเวณรอบบ่อน้ำยางสด เมื่อเวลาที่มีฝนตกลงมา จะมีกลิ่นเหม็นรบกวนผู้คนที่อยู่รอบ ๆ ชุมชน หรือมีน้ำเสียที่ล้นแล้วไหลเข้าสู่ที่นาที่อยู่บริเวณบ่อน้ำยางสด

2) สภาพโดยรวมในสวนยางของสมาชิก ไม่ค่อยนิยมปลูกพืชแซมยางหรือพืชร่วมยางมากนัก เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของน้ำและเวลาของสมาชิก ซึ่งหากสมาชิกสามารถบริหารจัดการเรื่องเวลาได้ก็จะทำให้ สามารถจัดสรรเวลาส่วนหนึ่งในการปลูกพืชแซมยางหรือพืชร่วมยางในสวนยางได้ เพราะจะทำให้เกิดระบบนิเวศน์ที่ดีภายในสวนยาง และยังมีรายได้เสริมให้กับครอบครัวของสมาชิกอีกด้วย

3) ควรลดการใช้สารเคมีของในสวนยางของสมาชิก เนื่องจากจะกระทบกับสิ่งแวดล้อมในภาพรวมและกับตัวของสมาชิกเองด้วย ควรหาวิธีในการดำเนินงานอย่างอื่นแทน เช่น การหมั่นทำลายวัชพืช โดยการถางหรือขุด ดิกว่าการฉีดพ่นยาปราบวัชพืชลงไป เพราะจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ภายในสวนยาง ได้แก่ แมลง ไล่เดือน ที่ช่วยให้มีระบบนิเวศน์ในสวนยางดีขึ้น นอกจากนั้นยังส่งผลมายังตัวสมาชิกในการได้รับสารเคมีจากยาปราบวัชพืชต่าง ๆ ด้วย

4) ควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี จากผลการศึกษามาก่อนส่วนใหญ่ยังใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในอัตราส่วนที่น้อยมาก เนื่องจากติดพฤติกรรมในการใช้ปุ๋ยเคมี เพราะมีความสะดวกและหาซื้อง่าย แต่หากเพิ่มการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้น ก็จะทำให้สภาพในสวนยางเกิดระบบนิเวศน์ที่ดีกว่าที่เป็นอยู่อย่างมาก เนื่องจากปุ๋ยอินทรีย์จะช่วยปรับสภาพดินในสวนยางให้มีการย่อยสลายเพิ่มมากขึ้น และหากใช้เฉพาะปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียวเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่องนาน ๆ ดินจะเสื่อม ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้ต่ำ หรือเมื่อฝนตกลงมาก็จะชะล้างสารเคมีต่าง ๆ ลงไปในแม่น้ำ ลำคลอง ได้ส่งผลให้ต่อสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในแม่น้ำ ลำคลองได้ และที่สำคัญหากสมาชิกมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้นทำให้สมาชิกสามารถลดต้นทุนในการทำสวนยางได้อีกด้วย

5.2.4 ข้อเสนอแนะด้านเจ้าหน้าที่และนโยบายของภาครัฐ

จากข้อเสนอแนะทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการกลุ่มน้ำยางสดหรือบ่อน้ำยางสดให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานได้ นอกจากนั้นในส่วน of เจ้าหน้าที่และนโยบายของภาครัฐ ซึ่งก็มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนในการปรับปรุงและพัฒนา ให้กลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด สามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีระบบและมาตรฐานมากยิ่งขึ้น รายละเอียดมีดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ของภาครัฐในส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรให้คำปรึกษาและคำแนะนำต่าง ๆ ในการบริหารจัดการกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสดอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง เช่น กรมตรวจสอบบัญชีควรแนะนำการจัดทำระบบบัญชีที่ได้มาตรฐาน สกย. ควรฝึกอบรมเพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ กับสมาชิกและคณะกรรมการ เช่น อาชีพเสริมเพิ่มรายได้ การปลูกสร้างสวนยางที่ทำให้มีผลผลิตที่สูงขึ้น จัดหาหรือแนะนำพันธุ์ยางที่ต้านทานต่อโรคและให้ผลผลิตสูง การให้ความรู้เกี่ยวกับระบบกรีดยางที่เหมาะสม เป็นต้น

2) จัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนในการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด ได้แก่ ปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยที่มีคุณภาพและราคาเป็นธรรม

3) การให้การสนับสนุนให้มีโครงการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า ได้แก่ การสร้างโรงงานยางอัดก้อนภายในท้องถิ่น การนำน้ำยางสดมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ นอกจากการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าแล้ว ยังเป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองจากพ่อค้าได้อีกด้วย

4) การจัดให้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและเป็นประโยชน์ กับกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด เช่น ข้อมูลทางด้านการตลาดเกี่ยวกับราคาขึ้นลงของราคายางพารา หรือข้อมูลในการหาตลาดเพิ่มให้กับกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด เช่น โรงงานหรือบริษัทที่รับซื้อน้ำยางสด

5) เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ควรทำหน้าที่ประสาน ใกล้เคียงหรือแก้ปัญหา หากกลุ่มน้ำยางสดหรือบ่อน้ำยางสดเกิดปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้

5.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการวิจัย ในเรื่อง ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล ในครั้งนี้ ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มน้ำยางสด คณะกรรมการกลุ่มน้ำยางสด คณะกรรมการบ่อน้ำยางสด รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ซึ่งผู้วิจัยได้พบปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการวิจัยบ้าง รายละเอียดมีดังนี้

1) เนื่องจากพื้นที่ที่ผู้วิจัยทำการศึกษา ซึ่งเป็นทุกตำบลของอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล มีบางพื้นที่อยู่ห่างไกล จึงทำให้ผู้วิจัยต้องวางแผนในการเก็บข้อมูลอย่างรัดกุม เพราะมีฉะนั้นจะทำให้เสียเวลามากในการเก็บข้อมูล

2) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก คณะกรรมการกลุ่มน้ำยางสดและบ่อน้ำยางสด ซึ่งต้องไปสัมภาษณ์ ณ ที่พักอาศัย ในบางครั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน ผู้วิจัยเป็นเพศหญิงต้องเข้าไปทำการเก็บข้อมูลโดยลำพัง จึงเกิดความหวาดกลัวบ้างในบางครั้ง

3) เนื่องจากในการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างทุกระดับ ต้องใช้เวลาพอสมควรในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ในบางครั้งผู้ให้สัมภาษณ์ติดภารกิจ ประกอบกับประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรชาวสวนยาง เมื่อเสร็จภารกิจจากการทำสวนยางแล้วต้องการมีเวลาในการพักผ่อน จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดปัญหาเนื่องจากเวลามีจำกัด

4) เนื่องจากในการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มน้ำยางสดในบางส่วน ไม่สามารถทำการเก็บข้อมูลได้ เช่น ผลการดำเนินงานต่าง ๆ ของกลุ่ม เนื่องจากกลุ่มน้ำยางสดโดยส่วนใหญ่ใช้ระบบการจัดทำในรูปแบบอย่างง่าย ๆ เป็นเพียงการใช้สมุดจดบันทึกเดือนความจำเท่านั้น ไม่ได้มีการจัดทำตัวเลขทางการบัญชีและผลการดำเนินงานอย่างมีระบบและการจัดเก็บเอกสารที่เป็นระเบียบ สามารถนำสืบค้นได้ในภายหลัง เนื่องจากเห็นว่าเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องเก็บเอกสารเหล่านั้นไว้ โดยส่วนใหญ่จะทิ้งไป จึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถแสดงตัวเลขในบางส่วนออกมาให้ชัดเจนเพื่อเป็นการสนับสนุนหรือยืนยันผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัยได้ ซึ่งผู้วิจัยใช้เพียงการสัมภาษณ์หรือการสอบถามเพิ่มเติมจากคณะกรรมการกลุ่มน้ำยางสดเท่านั้น

จากการศึกษาเรื่อง ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะและประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับกลุ่มน้ำยางสด สำหรับผู้สนใจเพื่อทำการศึกษาหรือทำวิจัยต่อไป คือ ศักยภาพของตลาดน้ำยางสดในจังหวัดสตูล

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ ปัทมเลขา. 2533. **ความคิดพื้นฐานการพัฒนาชนบท**. ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จิตรกร พงศดิลก. 2545. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพาราในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา**. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำแลง แสงจันทร์. 2547. **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. เอกสารประกอบการเรียน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- ธาดา พรหมมี. 2544. **การจัดตั้งกลุ่มน้ำยางสด**. เอกสารประกอบการบรรยาย. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง.
- ธาดา พรหมมี. 2548. **การจัดตั้งบ่อน้ำยางสด**. เอกสารประกอบการบรรยาย. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง.
- ธนาการอมสิน. 2542. **การบริหารและการจัดการกลุ่ม**. เอกสารประกอบการอบรมโครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบท.
- ทิพวรรณ จันดี. 2541. **การศึกษาเปรียบเทียบเศรษฐกิจ สังคม และการผลิตยางพาราและ การดำเนินงานระหว่างกลุ่มขายน้ำยางสด และกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นขายภายในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา**. ปัญหาพิเศษ (550-498). โครงการนักศึกษาประเภทโครงการงานนักศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประดับดวง คงเลิศ. 2547. **ผลทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตยางพาราจากการทำยางแผ่นดิบเป็นการทำน้ำยางสดในตำบลนิคมพัฒนา กิ่งอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล**. สารนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปรียววรรณ ชัยฮิ้น. 2543. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกขายน้ำยางสดและยางแผ่นดิบของเกษตรกรตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**. สงขลา: ปัญหาพิเศษ 522 - 498 ปริญญาโท มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มานิชญ์ สีนตระกูล. 2550. **รูปแบบการดำเนินธุรกิจข้อน้ำยางสดในตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ยุพินพรรณ ศิริวัชฌนกุล และวันชัย เซาว์ลิต. 2542 “ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการดำเนินงานของสหกรณ์กองทุนสวนยาง จำกัด กรณีศึกษา : สมาชิกกลุ่มบ้านเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา”. รุสมิแล. 1 (มกราคม-เมษายน 2542) : 43-53.
- วินิตย์ จำรูญกุล. 2545. “การทำสวนยางแบบยั่งยืน”. สวนยาง. 141(38) : 17 – 20.
- วิบูลย์ เข้มเฉลิม. 2540. การพัฒนาเกษตรกรไทยในชนบท. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- วโรทัย หนูขาว. 2549. ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกรรวบรวมและขายน้ำยางสดในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2551. ยางพารา. เอกสารฉบับที่ 3/2551
- สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง. 2535. การจัดตั้งกลุ่มพัฒนา. เอกสารประกอบการฝึกอบรม.
- สันติ เลียดปฐม. 2547. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ในจังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุชาดา สุวรรณขำ. 2547. ความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุทัศน์ ภูมิวิจิตรชัย. 2547. ยางพารา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตร.
- สุนทร หงส์ลดารมภ์. 2528. แนวคิดพื้นฐานการรวมกลุ่มเกษตรกร. กรุงเทพฯ: เจริญการพิมพ์.
- สมบุญณ์ เจริญจิระตระกูล. 2551. เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาวิธีวิจัยทางธุรกิจเกษตร. สงขลา: หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สหกรณ์กองทุนบ่อน้ำยางสดท่าแพ จำกัด. 2552. รายงานกิจการประจำปี. เอกสารสรุปผลการดำเนินงานประจำปี 2552.
- อภิญา รัตนชัย และปัญญา สมบุญณ์สุข. 2540. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางภาคใต้ประเทศไทย. ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อุคม ทุมโฆษิต. 2545. ภาวะผู้นำในท้องถิ่น. เอกสารประกอบการบรรยาย. กรมพัฒนาชุมชน.

ภาคผนวกที่ 1

แบบสอบถาม

(สำหรับสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด)

โครงการวิจัยเรื่อง ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง
ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

เลขที่แบบสอบถาม.....

วันที่สัมภาษณ์...../...../.....

โดย นางเดือนใจ มีบุญย์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร
(ภาคสมทบ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

แบบสอบถามนี้เป็นเครื่องมือประกอบการรวบรวมข้อมูลโครงการวิจัย เพื่อทำ
สารนิพนธ์ (Minor Thesis) เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยและเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนา
กลุ่มน้ำยางสด ใคร่ขอความกรุณาท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามบนความจริง
และโดยอิสระ โดยข้อมูลทั้งหมดที่ได้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและขอขอบพระคุณเป็นอย่าง
ยิ่งที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวกับกลุ่มน้ำยางสด

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด

ตอนที่ 4 ทักษะของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด

ตอนที่ 1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ข้อที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. สังกัดกลุ่มใด	[SI01]
() 1. ปลักหว้า	() 2. วังปริง
() 3. สวนเทศ	() 4. คลองบัน 2
2. เพศ	SI02]
() 1. ชาย	() 2. หญิง
3. อายุ.....ปี	[SI03]
4. สถานภาพสมรส	[SI04]
() 1. โสด	() 2. แต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน
() 3. แต่งงานแล้วแยกกันอยู่	() 4. หย่าร้าง
5. ระดับการศึกษา	[SI05]
() 1. ประถมศึกษา	() 2. มัธยมศึกษาปีที่ 3
() 3. มัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช.	() 4. อนุปริญญา / ปวส.
() 5. ปริญญาตรี	() 6. สูงกว่าปริญญาตรี
() 7. อื่น ๆ (ระบุ).....	
6. ศาสนา	[SI06]
() 1. พุทธ	() 2. อิสลาม
() 3. คริสต์	() 4. อื่น ๆ (ระบุ).....
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน	[SI07]
อายุ \leq 7 ปีคน	[SI08]
อายุ 8 - 14 ปีคน	[SI09]
อายุ 15- 65 ปีคน	[SI10]
อายุ > 65 ปีคน	[SI11]
จำนวนสมาชิกที่ทำสวนยางพารา.....คน	[SI12]
อายุ 8 - 14 ปีคน	[SI13]
อายุ 15- 65 ปีคน	[SI14]
อายุ > 65 ปีคน	[SI15]

8. อาชีพหลัก [SI16]
- () 1. ทำสวนยางพารา () 2. ทำนา
 () 3. ทำสวนผลไม้ () 4. เลี้ยงสัตว์
 () 5. อื่น ๆ (ระบุ).....
9. การมีอาชีพรอง [SI17]
- () 1. ไม่มี
 () 2. มี
10. อาชีพรอง คือ [SI18]
- () 1. ทำสวนยางพารา () 2. ทำนา
 () 3. ทำสวนผลไม้ () 4. เลี้ยงสัตว์
 () 5. อื่น ๆ (ระบุ).....
11. รายได้
- 10.1 รายได้สุทธิรวมทั้งหมดของครัวเรือน.....บาท/เดือน [SI19]
- 10.2 รายได้สุทธิจากการทำสวนยางพารา.....บาท/เดือน [SI20]
12. รายจ่ายในครัวเรือน.....บาท/เดือน [SI21]
13. เงินออมในปัจจุบัน [SI22]
- () 1. ไม่มี
 () 2. มี
- 2.1 จำนวนประมาณ.....บาท/ปี [SI22.1]
14. ภาระหนี้สินในปัจจุบัน [SI23]
- () 1. ไม่มีหนี้สิน
 () 2. มี
- 2.1 จำนวนประมาณ.....บาท [SI23.1]
15. แหล่งกู้ยืม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ธกส. [SI24] () 2. ธนาคารพาณิชย์ [SI25]
 () 3. สหกรณ์การเกษตร [SI26] () 4. กลุ่มออมทรัพย์ [SI27]
 () 5. ญาติพี่น้อง [SI28] () 6. เพื่อน [SI29]
 () 7. อื่น ๆ (ระบุ)..... [SI30]

16. ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร
- 15.1 พื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด.....ไร่ [SI31]
- 15.2 พื้นที่ถือครองสวนยางพารา.....ไร่ [SI32]
- (1) พื้นที่ถือครองสวนยางพารายังไม่เปิดกรีด.....ไร่ [SI32.1]
- (2) พื้นที่ถือครองสวนยางพาราเปิดกรีด.....ไร่ [SI32.2]
- 15.3 พื้นที่ถือครองเพื่อกิจกรรมอื่นไร่ [SI33] (ระบุ)..... [SI33.1]

ตอนที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นของสมาชิกที่เกี่ยวกับกลุ่มน้ำยางสด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงตามสถานภาพความเป็นจริงของท่าน

1. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก.....ปี [RI01]
2. การตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม [RI02]
- () 1. ตัดสินใจเป็นสมาชิกด้วยตนเอง
- () 2. ได้รับชักชวนจากผู้ที่ เป็นสมาชิกก่อน
- () 3. ได้รับชักชวนจากเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ
- () 4. อื่น ๆ (ระบุ).....
5. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ญาติพี่น้อง [RI03]
- () 2. เพื่อน [RI04]
- () 3. ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกัน [RI05]
- () 4. อื่น ๆ (ระบุ)..... [RI06]
6. ลักษณะการขายผลผลิตให้กับกลุ่ม [RI07]
- () 1. ขายให้กับกลุ่มทุกครั้ง
- () 2. ขายให้กับกลุ่มบางครั้ง
7. ก่อนการเป็นสมาชิกกลุ่มท่านมีระดับความพึงพอใจในการดำรงชีวิตโดยรวม ในระดับใด [RI08]
- () 1. น้อย () 2. ปานกลาง
- () 3. มาก () 4. มากที่สุด
8. หลังการเป็นสมาชิกกลุ่มท่านมีระดับความพึงพอใจในการดำรงชีวิตโดยรวม ในระดับใด [RI09]
- () 1. น้อย () 2. ปานกลาง
- () 3. มาก () 4. มากที่สุด

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มน้ำยางสด

ท่านมีส่วนร่วมในแต่ละลักษณะการดำเนินงานต่อไปนี้ของกลุ่มน้ำยางสดมากน้อยเพียงใด

มีส่วนร่วม หมายถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ รับรู้ หรือลงมือปฏิบัติแล้วแต่ลักษณะของประเด็น

มีส่วนร่วมมาก = มีส่วนร่วม 4-5 ครั้ง = 4 คะแนน

มีส่วนร่วมปานกลาง = มีส่วนร่วม 2-3 ครั้ง = 3 คะแนน

มีส่วนร่วมน้อย = มีส่วนร่วมเพียง 1 ครั้ง = 2 คะแนน

มีส่วนร่วมน้อยที่สุด = ไม่มีส่วนร่วมเข้าไปเกี่ยวข้องเลย = 1 คะแนน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

การมีส่วนร่วมของสมาชิก	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ด้านการดำเนินงาน					
- การเข้าร่วมประชุมกับกลุ่ม					[PI01]
- ท่านมีโอกาแสดงความคิดเห็นในการกำหนดกฎระเบียบและกติกาของกลุ่ม					[PI02]
- ท่านมีโอกาแสดงความคิดเห็นในการกำหนดราคาซื้อ-ขาย น้ำยางสดของกลุ่ม					[PI03]
- ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการซื้อ - ขาย น้ำยางสดประจำวันของกลุ่ม					[PI04]
- ท่านมีส่วนร่วมในการทำบัญชีซื้อ - ขาย น้ำยางสดของกลุ่ม					[PI05]
- ท่านมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม					[PI06]

การมีส่วนร่วมของสมาชิก	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
- ท่านมีส่วนในการช่วยกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกนำ น้ำยางสดมาขายให้กับกลุ่ม					[PI07]
- ท่านมีส่วนร่วมในการแนะนำให้ความรู้แก่เพื่อน สมาชิกในการติดต่อกับกลุ่ม					[PI08]
- ท่านช่วยประชาสัมพันธ์เรื่องผลประโยชน์ที่ สมาชิกจะได้รับจากกลุ่ม					[PI09]
- ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ใน การดำเนินงานของกลุ่ม					[PI10]
ด้านกิจกรรม					
- ท่านมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรม การถ่ายทอด ความรู้หลักสูตรต่างๆแก่สมาชิกหรือเข้ารับการ ฝึกอบรม					[PI11]
- ท่านมีส่วนร่วมในกลุ่มทางด้านกิจกรรมสาธารณะ ประโยชน์และด้านสวัสดิการชุมชน เช่น งานบุญ งานประเพณีต่าง ๆ					[PI12]
- ท่านมีส่วนร่วมในกลุ่มในการจัดกิจกรรมนันทนาการ ต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬาระหว่างกลุ่ม					[PI13]
- ท่านมีส่วนร่วมในกลุ่มในการทำกิจกรรม เสริมรายได้ เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพ การเพาะเห็ดการเลี้ยงปลา					[PI14]

ตอนที่ 4 ทักษะของสมาชิกต่อการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด

ท่านมีความคิดเห็นต่อกลุ่มน้ำยางสด ในประเด็นต่าง ๆ ตาม ตารางมากน้อยเพียงใด

เห็นด้วยมาก = 4 คะแนน

เห็นด้วยปานกลาง = 3 คะแนน

เห็นด้วยน้อย = 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วย = 1 คะแนน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ระดับความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มน้ำยางสด ที่ตรง
กับความต้องการของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ทักษะของสมาชิก	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เห็นด้วย	
บทบาทของประธานและกรรมการกลุ่ม					
- ประธานและกรรมการมีความสามารถในการบริหารงานกลุ่มเป็นอย่างดี					[AI01]
- ประธานและกรรมการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นอภิปรายโต้แย้งในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ					[AI02]
- ประธานและกรรมการจะถือนติกลุ่มเป็นหลักในการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม					[AI03]
- ประธานและกรรมการช่วยแก้ปัญหาของกลุ่มเป็นอย่างดี					[AI04]
- ประธานและกรรมการกลุ่มมักแจ้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ					[AI05]
- ประธานและกรรมการกลุ่ม เสียสละ ทุ่มเทและเต็มใจที่จะทำงานเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม					[AI06]

ทัศนคติของสมาชิก	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เห็นด้วย	
- ในการดำเนินงานกลุ่ม ประธานและกรรมการจะชี้แจงจุดมุ่งหมายและการดำเนินงานให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าใจร่วมกันก่อนทุกครั้ง					[AI07]
- ประธานและกรรมการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุข หรือพบปะเยี่ยมเยียนสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ					[AI08]
- เมื่อสมาชิกกลุ่มมีข้อสงสัยเกี่ยวกับระเบียบกลุ่ม ประธานและกรรมการจะให้คำปรึกษาและชี้แจงเป็นอย่างดี					[AI09]
- ประธานและกรรมการดำเนินงานอย่างซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม					[AI10]
- ประธานและกรรมการดำเนินงานอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้					[AI11]
โครงสร้างการบริหาร					
- กลุ่มของท่านมีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบกับสมาชิกอย่างเสมอภาคและยุติธรรม					[AI12]
- กลุ่มมีช่วงการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกันไปในแต่ละหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและไม่มีการแทรกแซงจากผู้นำ					[AI13]

ภาคผนวกที่ 2

แบบสอบถาม

(สำหรับคณะกรรมการกลุ่มน้ำยางสด)

โครงการวิจัยเรื่อง ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง
ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

โดย นางเตือนใจ มีบุญย์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร
(ภาคสมทบ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

แบบสอบถามนี้เป็นเครื่องมือประกอบการรวบรวมข้อมูลโครงการวิจัย เพื่อทำ
สารนิพนธ์ (Minor Thesis) เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยและเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนากลุ่ม
น้ำยางสด ไคร่ขอความกรุณาท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามบนความจริงและโดย
อิสระ โดยข้อมูลทั้งหมดที่ได้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ได้ให้
ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ชื่อ – สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ที่อยู่.....

สังกัดกลุ่ม.....สถานภาพในกลุ่ม.....

คำชี้แจง กรุณาเติมคำตอบในช่องว่างให้ตรงกับข้อเท็จจริงจากตัวของท่านมากที่สุด

1. ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มท่านเป็นอย่างไร
2. ผลการดำเนินงานของกลุ่มเป็นอย่างไร
3. จุดแข็งของกลุ่มท่านที่ทำให้ประสบความสำเร็จมีอะไรบ้าง
4. อำนาจการต่อรองภายนอกกลุ่มมีมากน้อยเพียงใด
5. กลุ่มของท่านมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สมาชิกหรือไม่ ใช้วิธีการใด
6. การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ ของสมาชิกเป็นอย่างไร หากมีผู้ฝ่าฝืนมีวิธีการจัดการอย่างไร
7. กลุ่มมีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกหรือไม่ อย่างไร
8. กลุ่มมีการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของชุมชนหรือไม่ อย่างไร
9. การช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในกลุ่มมีหรือไม่ อย่างไร

10. การจัดการสภาพแวดล้อมในสวนยางของสมาชิกเป็นอย่างไร
11. กลุ่มมีกิจกรรมเสริมให้แก่สมาชิก เช่น การอบรม การส่งเสริมอาชีพ หรือไม่ อย่างไร
12. ที่ตั้งโรงเรียนในการรับซื้อน้ำยางสด เหมาะสมหรือไม่ และมีการจัดการรอบที่ตั้งโรงเรียนอย่างไร
13. กลุ่มมีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ อย่างไร (ในด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านสมาชิก ด้านชุมชน)
14. บทบาท อำนาจ หน้าที่ ของประธานควรเป็นอย่างไรเพื่อกลุ่มสามารถคงอยู่ได้แบบยั่งยืนตลอดไป
15. แนวทางในการพัฒนากลุ่มให้ประสบความสำเร็จ
16. การดำเนินงานของกลุ่มได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานในภาครัฐหรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวกที่ 3

แบบสอบถาม

(สำหรับคณะกรรมการบ่อน้ำยางสด)

โครงการวิจัยเรื่อง ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง
ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

โดย นางเดือนใจ มีบุญย์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาธุรกิจเกษตร (ภาคสมทบ)
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

แบบสอบถามนี้เป็นเครื่องมือประกอบการรวบรวมข้อมูลโครงการวิจัย เพื่อทำ
สารนิพนธ์ (Minor Thesis) เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยและเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนา
น้ำยางสด ใคร่ขอความกรุณาท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามบนความจริงและโดย
อิสระ โดยข้อมูลทั้งหมดที่ได้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ได้ให้
ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ชื่อ – สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์

ที่อยู่.....

สถานภาพในบ่อน้ำยางสด.....

คำชี้แจง กรุณาเติมคำตอบในช่องว่างให้ตรงกับข้อเท็จจริงจากตัวของท่านมากที่สุด

1. ลักษณะการดำเนินงานของบ่อน้ำยางสดเป็นอย่างไร
2. บ่อน้ำยางสดมีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกหรือไม่ อย่างไร
3. บ่อน้ำยางสดมีการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของชุมชนหรือไม่ อย่างไร
4. บ่อน้ำยางสดให้การสนับสนุนกลุ่มน้ำยางสดในด้านใดบ้าง (เงินทุน การฝึกอบรมหรือการ
ถ่ายทอดความรู้)
5. ที่ตั้งโรงเรือนของบ่อน้ำยางสดเหมาะสมหรือไม่ และมีการจัดการรอบที่ตั้งโรงเรือนอย่างไร
6. บ่อน้ำยางสดมีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ อย่างไร (ในด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ
ด้านสมาชิก ด้านชุมชน)
7. บทบาท อำนาจ หน้าที่ ของประธานควรเป็นอย่างไรเพื่อบ่อน้ำยางสดสามารถคงอยู่ได้แบบ
ยั่งยืนตลอดไป
8. แนวทางในการพัฒนาบ่อน้ำยางสดให้ประสบความสำเร็จ

9. การดำเนินงานของบ่อน้ำยางสดได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานในภาครัฐหรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวกที่ 4

แบบสอบถาม

(สำหรับพนักงานสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง)

โครงการวิจัยเรื่อง ความยั่งยืนของการรวมกลุ่มน้ำยางสดของเกษตรกรชาวสวนยาง

ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

โดย นางเตือนใจ มีบุญย์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร (ภาคสมทบ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

แบบสอบถามนี้เป็นเครื่องมือประกอบการรวบรวมข้อมูลโครงการวิจัย เพื่อทำสารนิพนธ์ (Minor Thesis) เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยและเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนากลุ่มน้ำยางสด ใคร่ขอความกรุณาท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามบนความจริงและโดยอิสระ โดยข้อมูลทั้งหมดที่ได้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ชื่อ – สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์

ที่อยู่.....

คำชี้แจง กรุณาเติมคำตอบในช่องว่าให้ตรงกับข้อเท็จจริงจากตัวของท่านมากที่สุด

1. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่รัฐควรมีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดอย่างไร
2. หน่วยงานของท่านให้ความช่วยเหลือกลุ่มน้ำยางสดในด้านใดบ้าง
3. ท่านคิดว่า กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของรัฐเหมาะกับการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดหรือไม่ อย่างไร
4. หน่วยงานของท่านเข้าไปดูแลกลุ่มน้ำยางสดสม่ำเสมอเพียงไร อย่างไร
5. ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐในการพัฒนาคุณภาพน้ำยางสด
6. ประธานและสมาชิกกลุ่มน้ำยางสดให้ความร่วมมือในการสนับสนุนช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือไม่ อย่างไร
7. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรค ที่ทำให้กลุ่มน้ำยางสดไม่ประสบความสำเร็จ อะไรบ้าง
8. ท่านคิดว่าปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลให้กลุ่มน้ำยางสดเกิดความยั่งยืน
9. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านได้เข้าร่วมการอบรมกับกลุ่มน้ำยางสดหรือไม่ เรื่องใดบ้าง
10. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการพัฒนาคุณภาพน้ำยางสดให้ประสบความสำเร็จ

ภาคผนวกที่ 6
บัญชีสรุปผลการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสด
ประจำเดือน.....

วันที่	ซื้อ			ขาย					ค่า ดำเนินการ (บาท)	ผลดำเนินการ		ผู้ตรวจสอบ
	น้ำยางสดรวม (กิโลกรัม)	จำนวนเงิน ซื้อ (บาท)	% เหลือที่กลุ่ม	% โรงงาน	น.น.น้ำ ยางสด (กิโลกรัม)	น.น.ยาง แห้ง (กิโลกรัม)	ราคา บาท/ กก.	จำนวน เงิน (บาท)		กำไร (บาท)	ขาดทุน (บาท)	

ตารางที่ 4.5 ผลการดำเนินงานของกลุ่มน้ำยางสดในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล ปี 2551 - 2552

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ปีก่อน (พ.ศ.)	ผลการดำเนินงาน											
			สมาชิก (คน)			ทุนเรือนหุ้น (บาท)			ปริมาณผลผลิต (กิโลกรัม)			เปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งเฉลี่ย (%)		
			2551	2552	+/- (%)	2551	2552	+/- (%)	2551	2552	+/- (%)	2551	2552	+/- (%)
1	ปลักหว่า	2545	48	48	-	108,000	108,000	-	199,067	365,288	+83.50	29.15	30.12	+3.33
2	บูโล๊ะ	2544	72	72	-	850,000	850,000	-	177,101	160,718	-9.25	31.11	32.21	+3.54
3	พรุดันอ้อ 1	2545	29	29	-	44,000	72,500	+64.77	125,587	125,489	-0.08	30.21	29.26	-3.14
4	วังปริง	2548	41	36	-12.20	31,000	45,100	+45.48	96,315	84,236	-12.54	29.12	28.28	-2.88
5	สวนเทศ	2544	29	34	+17.24	14,500	20,500	+41.38	149,161	118,130	+21.43	29.35	29.10	-1.16
6	นาโต๊ะขุน	2545	56	56	-	28,000	28,000	-	173,863	157,714	-9.29	28.22	29.01	+2.80
7	คลองบัน 2	2545	28	40	+42.86	18,490	37,500	+102.81	108,158	81,780	-24.39	31.56	32.05	+1.55
8	คลองบัน 3	2548	42	37	-11.90	42,300	25,800	-39.01	90,983	54,756	-39.82	28.74	29.01	+94

ภาคผนวกที่ 6

ทะเบียนรายชื่อผู้รับซื้อน้ำยางสด

บริษัท	สถานที่ตั้ง
1. ไทยมารีบบอร์โปรดักส์ จำกัด	201 ม.4 ต.ท่าช้าง อ.บางกล้า จ.สงขลา
2. รับเบอร์แลนด์โปรดักส์ จำกัด	109 ม.8 ถ.กาญจนวณิชย์ ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
3. ไทยฮั่วยางพารา จำกัด	5 ม.10 ถ.พัทลุง-บางกล้า ต.ท่าช้าง อ.บางกล้า จ. สงขลา
4. บีเทค อินดัสตรี จำกัด	ม.5 ต.กำแพงเพชร อ.รัตภูมิ จ.สงขลา
5. ฟุ้งสงสีส์วีส์ จำกัด	252/2 ม. 9 ถ.ตรัง-ปะเหลียน อ.ปะเหลียน จ.ตรัง
6. ศรีตรังแอโกรอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	13/1 ถ.จริงจิตร ต.ทับเที่ยง อ.เมือง จ.ตรัง
7. สะเดาอุตสาหกรรมยางพารา (1988) จำกัด	120/1 ม.5 ถ.กาญจนวณิชย์ อ.สะเดา จ.สงขลา
8. หาดสินรับเบอร์ จำกัด	180 ม. 8 ถ.กาญจนวณิชย์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
9. เซาท์แลนด์ลาเท็กซ์ จำกัด	99/9 ม.6 อ.บางกล้า จ.สงขลา
10. ฉลองอุตสาหกรรมน้ำยางข้น จำกัด	75/1 ม. 8 ต. บ้านนา อ. จะนะ จ.สงขลา

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล	นางเตือนใจ มีบุญย์
วันเกิด	27 กุมภาพันธ์ 2514
วุฒิการศึกษา	บริหารธุรกิจ(การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ประวัติการทำงาน	พ.ศ 2536 – 2543 - พนักงานการเงินและบัญชี สำนักงานกองทุนสงเคราะห์ การทำสวนยางจังหวัดเบตง พ.ศ 2544 – 2552 - พนักงานการเงินและบัญชี สำนักงานกองทุนสงเคราะห์ การทำสวนยางอำเภอละงู จังหวัดสตูล พ.ศ 2552 – 2553 - หัวหน้าแผนกการเงินและบัญชี สำนักงานกองทุนสงเคราะห์ การทำสวนยางอำเภอละงู จังหวัดสตูล